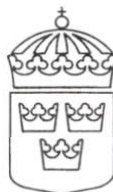

Riksdagens protokoll

1991/92:112

Torsdagen den 14 maj

Kl. 12.00–17.45

Protokoll
1991/92:112

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 maj.

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1991/92:K23–K27 till konstitutionsutskottet

1991/92:Fi40 till finansutskottet

1991/92:Fi41 yrkandena 12, 13, 15 och 16 till bostadsutskottet
yrkande 43 till arbetsmarknadsutskottet
i övrigt till finansutskottet

1991/92:Fi42 yrkande 5 till bostadsutskottet
yrkande 6 till utrikesutskottet
yrkandena 22–24 till jordbruksutskottet
yrkande 31 till socialförsäkringsutskottet
i övrigt till finansutskottet

1991/92:Fi43 till finansutskottet

1991/92:Fi44 yrkandena 33–40 till bostadsutskottet
i övrigt till finansutskottet

1991/92:Fi45–Fi58 till finansutskottet

1991/92:Fi59 yrkande 7 till bostadsutskottet
i övrigt till finansutskottet

1991/92:Fi60–Fi82 till finansutskottet

1991/92:Fi83 yrkande 8 till arbetsmarknadsutskottet
i övrigt till finansutskottet

1991/92:Fi84–Fi104 till finansutskottet

1991/92:Sk31 till skatteutskottet

1991/92:U12 och U13 till utrikesutskottet

1991/92:Sf41 till socialförsäkringsutskottet

1991/92:T23 till trafikutskottet

1991/92:Jo40–Jo42 till jordbruksutskottet

1991/92:Bo14–Bo17 till bostadsutskottet

3 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 13 maj

Företogs till avgörande jordbruksutskottets betänkande 1991/92:JoU15, konstitutionsutskottets betänkande 1991/92:KU33, finansutskottets betänkanden 1991/92:FiU17, FiU18 och FiU19, skatteutskottets betänkanden 1991/92:SkU26, SkU27 och SkU28, justitieutskottets betänkanden 1991/92:JuU24 och JuU25, försvarsutskottets betänkande 1991/92:FöU11, kulturutskottets betänkande 1991/92:KrU27, utbildningsutskottets betänkande 1991/92:UbU25 samt trafikutskottets betänkande 1991/92:TU17 (beträffande debatten i dessa ärenden, se prot. 111).

Jordbruksutskottets betänkande JoU15

Mom. 1 (redovisning av en samlad strategi inför jordbrukets Europaanpassning m.m.)

Utskottets hemställan bifölls med 163 röster mot 120 för reservation 1 av Göran Persson m.fl. i motsvarande del. 2 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 2 (gränsskyddet m.m.)

Utskottets hemställan bifölls med 177 röster mot 113 för reservation 1 av Göran Persson m.fl. i motsvarande del.

Mom. 3 (exportfinansiering)

Återförvisningsyrkandet

Kammaren biföll med 148 röster mot 134 det av Bengt Rosén under överläggningen framställda yrkandet om återförvisning av momentet till utskottet för ytterligare beredning. 8 ledamöter avstod från att rösta.

Återförvisningsyrkandet hade alltså bifallits med erforderligt antal röster, dvs. minst en tredjedel av de röstande.

Kenneth Lantz anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Mom. 6 (exportbidrag för kött)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 3 av Christer Windén – bifölls genom uppresning.

Mom. 7 (stödformer för jordbruket i norra Sverige m.m.)

Utskottets hemställan bifölls med 164 röster mot 124 för reservation 4 av Göran Persson m.fl.

Mom. 8 (det särskilda åtgärdsprogrammet m.m.)

Först biträdades reservation 5 av Göran Persson m.fl. – som ställdes mot meningsyttringen av Annika Åhnberg i motsvarande del – med acklamation.

Härefter bifölls utskottets hemställan med 162 röster mot 125 för reservation 5 av Göran Persson m.fl.

Mom. 10 (stödet till livsmedelsindustrin i norra Sverige)

Utskottets hemställan bifölls med 276 röster mot 12 för meningsyttringen av Annika Åhnberg i motsvarande del.

Mom. 11 (utjämningsystemet för mejeriprodukter)

Utskottets hemställan bifölls med 177 röster mot 112 för reservation 6 av
Göran Persson m.fl.

Prot. 1991/92:112

14 maj 1992

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

Konstitutionsutskottets betänkande KU33

Utskottets hemställan bifölls.

Finansutskottets betänkande FiU17

Mom. 1 (förnyelse av offentlig sektor)

Utskottets hemställan bifölls med 163 röster mot 113 för reservation 1 av
Hans Gustafsson m.fl. 12 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 2 (statliga myndigheters telefonservice)

Utskottets hemställan bifölls med 253 röster mot 36 för reservation 2 av
Bo G. Jenevall.

Mom. 3 (rationalisering av offentlig sektor)

Utskottets hemställan bifölls med 267 röster mot 23 för reservation 3 av
Bo G. Jenevall.

Finansutskottets betänkande FiU18

Utskottets hemställan bifölls.

Finansutskottets betänkande FiU19

Utskottets hemställan bifölls.

Skatteutskottets betänkande SkU26

Utskottets hemställan bifölls.

Skatteutskottets betänkande SkU27

Utskottets hemställan bifölls.

Skatteutskottets betänkande SkU28

Utskottets hemställan bifölls.

Justitieutskottets betänkande JuU24

Mom. 9 (ungdomsfängelse)

Utskottets hemställan bifölls med 164 röster mot 124 för reservation 1 av
Ulla-Britt Åbark m.fl. 1 ledamot avstod från att rösta.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölles.

Justitieutskottets betänkande JuU25

Utskottets hemställan bifölles.

Försvarsutskottets betänkande FöU11

Utskottets hemställan bifölles.

Kulturutskottets betänkande KrU27

Utskottets hemställan bifölles.

Utbildningsutskottets betänkande UbU25

Utskottets hemställan bifölles.

Trafikutskottets betänkande TU17

Mom. 1 (bemyndigandelagen)

Utskottets hemställan bifölles med 277 röster mot 12 för meningsyttringen av Bengt Hurtig.

Mom. 2 och 3

Utskottets hemställan bifölles.

4 § Invandrar- och flyktingpolitiken

Föredrogs

socialförsäkringsutskottets betänkande

1991/92:SfU10 Invandrar- och flyktingpolitiken (prop. 1991/92:100 delvis och skr. 1991/92:80).

Anf. 1 MAUD BJÖRNEMALM (s):

Herr talman! Jag saknar kulturministern i kammaren. Det är beklagligt att inte det ansvariga statsrådet vill delta i debatten som behandlar invandrar- och flyktingpolitiken, frågor som folkpartiet påstår är en av deras hjärtefrågor.

Europa genomgår nu en utveckling som är mycket dramatisk. Krig, konflikter och svält var inte det vi väntade oss när Berlinmuren och kommunismen föll i Östeuropa.

Inbördeskriget i f.d. Jugoslavien har visat på brister i det europeiska samarbetet. Det upptrappade våldet i Bosnien-Hercegovina har nu tvingat EG-länderna att dra tillbaka sina observatörer.

Vi har i Sverige ett stort antal flyktingar från det forna Jugoslavien. Invandrarverkets generaldirektör Christina Rogestam sade både i Dagens Eko i morse och i Dagens Nyheter att Sverige måste införa visumtvång för jugoslaver om Tyskland, Österrike och Ungern stänger sina gränser. TV visade i går också hur österrikiska soldater vaktar gränsen.

Den här situationen visar också att det är nödvändigt med en gemensam

flyktingpolitik i Europa. Eftersom kulturministern inte är här får jag fråga ansvariga från regeringspartierna om regeringen tänker tillmötesgå kravet från invandrarverkets chef och införa visumtvång för jugoslaver.

Krig, konflikter, förtryck, torka och svält har fått miljoner människor att lämna sina hemländer och bli flyktingar i ett annat land. FN räknar med att det i dag finns 17 miljoner flyktingar i världen. Ungefär lika många människor beräknas vara på flykt inom sitt eget lands gränser.

Samtidigt som vi försöker hjälpa dem som tvingats fly måste vi göra något åt orsakerna till att människor tvingas lämna sina hem och sitt land.

80–85 % av flyktingarna uppehåller sig i Asien och Afrika. Regeringarna i u-länderna står inför svåra flyktingproblem. Om u-länderna skall klara dels sin egen befolkning, dels flyktingarna i sitt område, fordras omfattande och kraftfulla hjälpinsatser.

För att lösa problemen anser vi att det krävs en sammanhållen flykting- och immigrationspolitik, som genom internationellt arbete försöker undanröja och lindra orsakerna till flykt. Det behövs också ett system som bättre än det nuvarande ger dem som bäst behöver det rätt att stanna i vårt land.

Den socialdemokratiska regeringen lade under våren 1991 fram en proposition om en aktiv flykting- och immigrationspolitik. Propositionen hade föregåtts av en utredning, ett betänkande och ett remissförfarande.

Både betänkandet och propositionen mottogs mycket positivt, men den borgerliga regeringen drog mycket snabbt tillbaka propositionen.

Vi återkom därför under den allmänna motionstiden med en partimotion om flykting- och immigrationspolitiken. Det är ju lite underligt att den proposition, som förra våren av praktiskt taget alla partier betraktades som något mycket positivt, nu som motion avstyrks.

Det enda som har återkommit från den propositionen var en tidigareläggning av förslaget om utlänningsnämnd. Den tidigareläggningen har ju som bekant inneburit en mängd problem.

Den 4 december fattade riksdagen sitt beslut om att inrätta en utlänningsnämnd, och den 1 januari skulle verksamheten starta. De flesta av oss vet ju att det tar tid innan en ny organisation blir intrimmad. Därför har utlänningsnämnden nu en kö på 15 000 människor som väntar på besked. Alla förstår säkert vad det innebär av oro och ångest för dessa människor.

Invandrarverket fattar i dag inte några negativa beslut om jugoslaver, men vad händer den dag invandrarverket börjar att fatta beslut? Erfarenhetsmässigt vet man att många kommer att överklaga besluten. Utlänningsnämnden kommer att stå inför stora problem till hösten. Finns det någon plan för att kunna klara av jugoslavärendena inom rimlig tid?

I vår reservation, som gäller inriktningen av flyktingpolitiken, anser vi socialdemokrater att det finns behov av en helhetssyn, en långsiktighet och mer av internationell samverkan.

En aktiv flykting- och immigrationspolitik omfattar också insatser inom utrikes-, handels- och biståndspolitiken. Vi anser också att det behövs ett nytt system som bättre än det nuvarande klargör vilka som har en ovillkorlig rätt att bosätta sig här och vilka som är övriga immigrationssökande.

Vi anser att en principiell, lagfäst rätt att bosätta sig här skall ges medlemmar av kärnfamiljen, dvs. make, maka eller sambo och minderåriga barn.

Men vi har i Sverige ett snävt familjebegrepp i förhållande till många andra länder. Erfarenheten visar att för en invandrare har familjeåterföreningen en stor betydelse för hans möjligheter att finna sig till rätta och kunna etablera sig här i landet. Vi anser därför att regeringen skall fastställa en ram för bosättning av anhörig utanför kärnfamiljen.

Regeringen bör fastställa en treårig planeringsram i samarbete med invandrarverket, Kommunförbundet och AMS.

Den anhöriga kan då planera för sin bosättning i Sverige och behöver inte heller anföra asylskäl och behöver därför inte utredas och belasta invandrarverkets resurser.

I reservation 4 pekar vi bl.a. på behovet av att utveckla återvandringspolitiken. De flesta flyktingar har en dröm om att en gång kunna återvända till sitt hemland. För många blir det bara en dröm. Många andra återvänder, men både de själva och det forna hemlandet har förändrats, och de klarar inte av återvandringen, utan kommer tillbaka till Sverige.

Erfarenheten visar att de flyktingar som funnit sig till rätta här har de största förutsättningarna för att klara en återvandring. En viktig del av återvandringspolitiken är därför att ge invandrarna en möjlighet att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur, och naturligtvis en möjlighet till utbildning och arbete.

Det finns i dag en risk att återvändare från olika länder har getts olika förutsättningar att klara hemkomsten. Sverige bör därför arbeta för att det skall finnas en internationell samsyn på återvandringen.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 4.

Det betänkande som riksdagen i dag skall behandla gäller dels regeringens skrivelse om invandrar- och flyktingpolitiken – skrivelsen behandlar i huvudsak förra budgetårets verksamhet -, dels anslagsfrågor till statens invandrarverk.

I betänkandet föreslås också ett nytt anslag för budgetåret 1992/93 på 10 milj.kr. som gäller insatser mot främlingsfientlighet och rasism och för att främja goda etniska relationer.

Det är bra att extra medel ställs till förfogande för att bekämpa främlingsfientligheten och rasismen. Men det är viktigt att det här inte bara blir ett år med enstaka kampanjer och manifestationer utan att arbetet blir en integrerad del i ett långsiktigt arbete som bör bedrivas framför allt ute i skolorna och bland ungdomar.

Det finns forskningsprojekt som visar att andelen ungdomar som är negativ till invandrare har ökat. Det har också visat sig att barn och ungdomar är mycket mottagliga för de mytbildningar och de fördomar som sprids.

Därför tycker jag att det är viktigt att skolan får en stor del av medlen samt att det också satsas på kulturen och på att fördjupa lärarnas utbildning och fortbildning när det gäller kunskap om invandring, främlingsfientlighet och rasism.

Flyktingpolitiken skulle förändras, sade statsministern i regeringsförklaringen. Något samlat förslag har hittills inte kommit om hur regeringen vill förändra.

De förändringar som man hittills gjort är att ta bort 13-decemberbeslutet.

Men samtidigt höjdes ribban genom att kulturministern vid samma tillfälle uttalade att en lång vistelsetid inte längre skulle tillmätas särskild vikt.

Nu gäller att endast de som har varit i Sverige 18 månader den 1 januari 1992 får stanna, dvs. att de skulle ha ansökt om asyl före den 1 juli 1990. Hur är det med den generösa och humana flyktingpolitiken, när den krassa verkligheten tränger sig på?

Det har dröjt ett tag innan vetskapen om vad förslaget innebar trängt igenom både hos förläggningsspersonal och hos asylsökande. Portarna stängdes för alla andra – ja, inte för barnfamiljer, dessa får stanna om barnen gått i skola eller förskola tre terminer.

Nu har det också gått upp för frivilligorganisationerna, för asylgrupper och för kommittéer att verkligheten inte blev vad man förväntat sig av den humana och generösa flyktingpolitik som folkpartiet utlovade i valrörelsen. Det blev hårdare, och nu kommer naturligtvis protesterna och kritiken. Verkligheten är inte alla gånger så lätt att hantera.

Anf. 2 BERITH ERIKSSON (v):

Herr talman! "Med flykting avses en utlänning som befinner sig utanför det land, som han är medborgare i, därför att han känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av sin religiösa eller politiska uppfattning, och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd." Det är vad som står i flyktingkonventionen.

Sedan finns det andra internationella konventioner, bl.a. barnkonventionen med sina 46 artiklar. De första artiklarna betecknas som absoluta och måste respekteras av alla stater, oavsett utvecklingsnivå. Artiklarna med ekonomiska och sociala rättigheter är mer av målsättningskaraktär, men ett land som Sverige har en sådan nivå både ekonomiskt och socialt att även dessa artiklar för oss måste betecknas som absoluta. Artikel 22 tar specifikt upp flyktingbarnen.

Europakonventionen och FN:s konvention om mänskliga rättigheter är exempel på andra internationella överenskommelser som vi gjort och lovat att följa. Detta, herr talman, är och skall vara utgångspunkten för svensk flyktingpolitik vad gäller både lagstiftning och det praktiska genomförandet.

Kunskapen om och tolkningen av konventionerna är den grundläggande, den absolut nödvändiga utgångspunkten. Om det också kunde vara utgångspunkten i debatten åtminstone på den här nivån, så skulle många minst sagt konstiga påståenden och förslag kunna sorteras bort.

Svensk flyktinglagstiftning grundar sig på och är ett försök att tolka och omskriva flyktingkonventionen. Men efter det att den nya utlänningslagen antogs har vi ratificerat barnkonventionen, och det är bra att den nu tillsatta gruppen även tittar på utlänningslagen.

Lagar, förordningar, idéskisser och arbetsmodeller har med täta mellanrum avlöst varandra under de senaste åren. Inte minst invandrarverket har varit produktivt vad gäller instruktioner ut till förläggningarna.

När man skaffar sig information genom att läsa och lyssna på dem som finns i ledningen eller gör arrangerade besök ute i verksamheten, då får man en bild. Men jag vill påstå att stora delar av flyktingpolitikens verkliga an-

sikte förblir dolt för en, om man inte på nära håll kommer i kontakt med de asylsökande eller med deras ombud och frivilligorganisationer. Det har varit och är fortfarande alldeles för många skandaler och klagomål på invandrarverkets verksamhet, och även därför är det bra att en kommitté tillsatts för att se över verksamheten.

Det föreligger fortfarande allvarliga brister i rättssäkerheten. Rättssäkerhet är för ett rättssamhälle en nödvändighet. Den är det fundament på vilket rättsstaten vilar. Ett rättssäkert system skall garantera asyl för asylsökande som har skäl att få det, oavsett hur många eller hur få som kommer. Kriterierna skall fastställas i förväg och inte utsättas för politiska eller diplomatiska dagsbedömningar. Rättssäkerheten är större i dag i Sverige i ett snatteri- eller rattfyllerimål än den är i asylärenden, trots att det många gånger handlar om människors hälsa, liv, frihet eller död. Enligt asyldrätten fattas beslut av samma myndighet som har skött förhör och utredning. Och eftersom det är invandrarverket som även utser juridiskt ombud finns en uppenbar risk för att det kommer att ingå i partsförhållandet. De här bristerna måste rättas till om vår trovärdighet som rättsstat skall bevaras.

Våra förslag, herr talman, gör inte anspråk på att vara vare sig heltäckande eller absoluta, men vi vill med förslagen fästa uppmärksamheten på de brister som finns i dag. Därför har vi flera förslag som rör just lagstiftningen, förslag som finns i vår motion och i vår meningsyttring men som jag av tids-skäl inte kan gå in på nu.

När beslutet om utlänningsnämnden fattades ville vi ge den större befogenheter än vad den faktiskt fick, och vi vill bygga vidare på en mer opartisk hantering av asyolutredning och beslut genom att återföra tillsättandet av juridiskt ombud till rättshjälpsmyndigheten och genom att inrätta asylnämnder som beslutar i första instans.

Beslutsmotiveringarna har blivit bättre men är fortfarande inte bra. En advokat uttryckte det så, att "de har blivit ordrikare utan att för den skull ha förändrats nämnvärt innehållsmässigt, fortfarande är de alltför schablonmässiga".

Att dokumentera praxis är lika viktigt i asylhanteringen som inom rättssystemet. Att tre fall som är likartade resulterar i tre olika beslut med tre olika beslutsfattare inger inte förtroende och utgör inte en acceptabel grad av rättssäkerhet. Den praxissamling som vi fick köpa för 800 kr. för ett år sedan är mycket undermålig. Dessutom förespeglades att det kontinuerligt skulle komma kompletteringar, något som inte har skett.

Jag tycker att det finns all anledning att åter ställa krav på en praxisredovisning som både är ett bra beslutsunderlag och ger oss och allmänheten insyn i beslutsprocessen. Även beslutspraxis hos regeringen och utlänningsnämnden är viktiga och bör dokumenteras och offentliggöras.

Av tidsskäl har jag inte hunnit ta reda på under vilka departement som asyl- och flyktingfrågorna sorterar i så många andra länder. Men jag vet att det i Danmark, Norge och Holland är justitiedepartementet som har ansvaret. I Frankrike är det utrikesdepartementet.

Orsaken till yrkandet om att ansvaret hos oss skall flyttas över till utrikesdepartementet är att det åtminstone tidigare var mycket otillfredsställande att det rådde så stora skiljaktigheter mellan olika myndigheters syn på situa-

tionen i olika diktaturstater. Man kunde få olika svar beroende på vilken myndighet man vände sig till – invandrarverket, UD eller arbetsmarknadsdepartementet.

Vi tycker även att det skulle förkorta kommunikationsvägarna om UD hade ansvaret. Men det beror förstås på vilken betydelse man lägger i nödvändigheten av att ha en god länderkunskap. Jag vill påstå att det har rätt och fortfarande råder brist på den kunskapen i asylhanteringen.

Förre diskrimineringsombudsmannen Peter Nobel sade så sent som för ett år sedan: "Det är så att flyktingskapsbestämningen och arbetet som hör samman med detta – dessa uppgifter som åvilar invandrarverket – aldrig har tillförts judiciell stringens och kompetens, vilket är nödvändigt för att vinna klarhet, konsekvens, snabbhet och rättssäkerhet."

Så några ord om samarbetet med Västeuropa. Regeringarna inom EG tycks fånga i illusionen att det är möjligt att bygga ett slags Fästning Europa, medan parlamenten åtminstone i några EG-länder reagerar på konventionsförslag och vill ha större insyn i utarbetandet av konventionstexter och större rättssäkerhet i innehållet.

Hans Magnus Enzensberger har i senaste numret av *Moderna tider* skrivit en artikel på temat "Är båten full?". Jag tycker att artikelns avslutning är värd att citera: "Att en människa får lov att säga vad hon tycker om statsmakten eller om den gode Guden utan att bli torterad eller hotad till livet; att meningssmottagningar kan redas ut inför rätta och inte genom blodshämnd; att kvinnor kan röra sig fritt och inte bli omskurna; att man kan gå över gatan utan att råka in i en förvildad soldathops kulkärvar; allt detta är inte bara trevligt, det är oundgängligt. Överallt i världen finns det tillräckligt många människor som önskar sig sådana förhållanden och som är beredda att försvara dem där de råder. Ett civilisationens minimum."

I mänsklighetens historia har detta minimum bara uppnåtts undantagsvis och tillfälligt. Det är bräckligt och ömtåligt. Den som vill skydda det mot angrepp utifrån hamnar i ett dilemma. För ju häftigare en civilisation försvarar sig mot ett yttre hot, ju mer den murar in sig, desto mindre får den till sist att försvara. Vad barbarerna angår däremot, dom behöver vi knappast invänta framför portarna. För de har alltid funnits på plats."

Inom EG sker nu en mycket snabb utveckling av harmoniseringen på flykting- och immigrationsområdet. Maastrichtfördraget gör det möjligt att successivt föra in hela detta område under EG-rätten och EG:s institutioner. Schengenkonventionen som omfattar 141 artiklar skall för närvarande ratificeras av de nationella parlamenten.

Vi har yrkat att regeringen skall ge riksdagen en samlad redovisning av Sveriges deltagande i det västeuropeiska samarbetet på det flykting- och invandrarpolitiska området. Utskottet avstyrker bifall med hänvisningen att regeringens skrivelse innehåller en tämligen fyllig redogörelse för Sveriges deltagande i såväl västeuropeiskt som annat internationellt samarbete. Vi anser inte det.

Vad vet riksdagen om regeringens syn på Schengenkonventionen? Eftersom ministern inte finns här kan vi inte få höra hennes uppfattning. Den har en direkt koppling till den inre marknaden i EG, som vi sannolikt tillhör om några månader. Jag anser att det är allvarligt för den parlamentariska demo-

kratin om regeringen håller riksdagen oinformerad om avgörande diskussioner och förhandlingar på det migrationspolitiska området.

Det naturliga och det vanliga är att det är det mest akuta som man måste behandla först, och så även i dagens ärende om flykting- och invandrarpolitik. Att dessa områden behandlas tillsammans och samtidigt är otillfredsställande. Invandrarfrågorna kommer här och nu i skymundan, liksom de länge satts på undantag hos invandrarverket, på grund av den akuta situationen.

I betänkandet påpekas att olika departement sedan länge har ansvar för invandrarfrågor inom sitt område. Men vi kanske skulle renodla redan här, och inte i vårt utskott behandla yrkanden om exempelvis utbildning, svenskundervisning, stödprojekt, osv., utan hänvisa sådana yrkanden som gäller invandrares speciella behov till det utskott som behandlar huvudfrågan.

Jag anser att varken riksdagen eller departementen tar invandrarfrågorna på allvar så länge som vi har den uppdelningen och särhanteringen.

Det mest akuta är nu flyktingströmmen från det forna Jugoslavien och ärendebalansen hos utlänningsnämnden. I utredningens uppdrag finns att undersöka möjligheten att ge tillfälliga uppehållstillstånd utan att utreda flyktingsskäl. Jag föreslår att det uppdraget lyfts ut och snabbbehandlas. Det är inte rimligt att i den nu uppkomna situationen avsätta utredningsresurser. Nu sätts vår humanism och vår solidaritet på prov. Nu kan vi tillfälligt hjälpa grannarna när deras hus brinner. Det kräver att vi snabbt avför byråkratiska hinder och kostnader. Utlänningsnämnden behöver och har fått ökade resurser, men räcker det? Jag hade hoppats att ministern hade kunnat ge besked på den punkten. Vi väntar otåligt på att fler domare och fler förtroendevalda skall utses, så att vi kan förutsätta att arbetet går snabbare.

Herr talman! Jag ställer mig bakom de 60 punkterna i vår meningsyttring. Alla är lika viktiga, så det vore fel att försöka prioritera någon framför de andra. Därför kommer jag inte att yrka bifall till någon av dem. Vi kommer att rösta för reservationerna 4 och 6, om det blir omröstning om dem.

Anf. 3 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

För att underlätta kammarens behandling av detta ärende låter jag nu en representant för Ny demokratis reservationer få ordet innan utskottets talesman får ordet.

Anf. 4 PETER KLING (nyd):

Herr talman! Jag skall nu fortsätta att tala om det hemska ämne som flyktingpolitiken uppenbarligen utgör i den här kammaren.

För en dryg vecka sedan höll Ny demokrati på att skapa en kris i regeringen för att deltidspensionssystemet skulle bibehållas. Jag och förmodligen en stor del av svenska folket ställer oss frågan om det kommer att bli en ny regeringskris nu när regeringen är tvingad att höja anslagen med ytterligare någon miljard för att klara den stora ökningen av antalet flyktingar.

Varje månad kommer 6 000–7 000 flyktingar till Sverige. De flesta kommer från det forna Jugoslavien. Ungefär 80 % av dessa flyktingar är ekonomiska flyktingar, som skall skickas hem.

Man kan fråga sig hur vi skall kunna klara anstormningen av flyktingar. Jag vill hänvisa till Roland Antehag som varnar för att det blir kritiskt med

50 000 personer i förläggningar. Hur skall vi kunna klara den här situationen när vi nu har en tillströmning på 6 000–7 000 flyktingar per månad?

Vad skall man göra? Inför visumtvång omgående. Sätt en gräns för hur många flyktingar vi skall ta emot. Sortera ut vilka flyktingar som är ekonomiska resp. berättigade flyktingar. Det är det viktigaste.

Vi har rest kravet att man bör företa utvisning vid grova och upprepade brott. Det finns ingen anledning till att vi skall importera kriminalitet till Sverige. Vi har tillräckligt som det är i dag.

Man skulle kunna spara stora belopp för samhället om man sköter den här frågan ordentligt. Man skulle t.ex. kunna använda skattesänkningar, bl.a. på energiskatterna, i stället för att göra en omfördelning av skatterna som Socialdemokraterna har gjort i 15–20 år. Regeringen fortsätter nu med samma politik i stället för att spara pengar.

Var skall man dra gränsen? Det är en fråga som det är upp till riksdagen att diskutera. Man kanske skall vara så pass drastisk att man till att börja med skall sätta gränsen på samma nivå som i FN:s flyktingkommission för att få ordning på det här träsket. Man kan då rensa, och människor skulle slippa sitta i våra flyktingförläggningar tre till fem år. Det är inte humant, mina damer och herrar.

Herr talman! Med det anförda vill jag yrka bifall till reservation 2 i mom. 3, reservation 3 i mom. 9, reservation 5 i mom. 28, reservation 6 i mom. 40 och reservation 7 i mom. 59.

Anf. 5 RUNE BACKLUND (c):

Herr talman! Genom nyhetsrapporteringen från världens olika hörn påminns vi dagligen om de händelser och förhållanden som får människor att fly från sitt hemland. Just nu upptas vår uppmärksamhet av de blodiga krig som pågår i det som en gång var Jugoslavien. Vi ser varje dag TV-bilder med människor på flykt. Något tusental i veckan når för närvarande Sveriges gräns och begär en fristad undan kriget. Situationen är densamma i en rad andra europeiska länder. Utsatta och hårt pressade människor söker fred och frihet. Detta är flyktingpolitikens vardag.

Därför blir man mycket förvånad när man hör Ny demokratis representant här i talarstolen säga att 80 % av dem som kommer från det forna Jugoslavien är ekonomiska flyktingar. Tittar inte Ny demokratis riksdagsledamöter på TV? Läser de inte tidningen? I så fall borde de upptäcka att det pågår ett blodigt inbördeskrig i de forna jugoslaviska republikerna. Det är förvånansvärt att man får höra sådana påståenden i Sveriges riksdags talarstol.

Herr talman! I socialförsäkringsutskottets betänkande nr 10 behandlas ingående vårt lands flykting- och invandrapolitik. Utöver budgetpropositionens anslag behandlas också regeringens flyktingskrivelse och ett stort antal motioner. Betänkandet ger en bra sammanfattning för den som vill lära sig mer om flykting- och invandrapolitiken, den gällande lagstiftningen, hanteringen av asylärenden, det internationella samarbetet, flyktingmottagningen och åtgärder mot främlingsfientlighet.

För att till viss del tillmötesgå Berith Eriksson, som säger att flyktingpolitiken alltid tar överhanden, skall jag börja med en del av invandrapolitiken – frågan om främlingsfientlighet och rasism i Sverige.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Invandrar- och
flyktingpolitiken*

Under det senaste året har vi i flera europeiska länder kunnat se en våg av främlingsfientlighet och rasism dra fram. Inte heller vårt land har förskonats.

De brutala våldsaktioner som i början av detta år riktades mot invandrare och flyktingar och som med rätta upprörde det svenska samhället föranledde utskottet att anordna en offentlig utfrågning om främlingsfientlighet och rasism i vårt land. Utfrågningen återfinns som en bilaga till betänkandet och är en intressant läsning för den som vill skaffa sig mer kunskaper på området.

I flera motioner som lämnades under allmänna motionstiden diskuterades olika åtgärder för att möta en ökande främlingsfientlighet. Låt mig konstatera att det inte finns några enkla lösningar. Det handlar om ett tålmodigt och långsiktigt opinionsbildningsarbete. Det tror jag att vi är ganska överens om i den här kammaren.

I årets budgetproposition föreslår regeringen därför inrättandet av ett nytt anslag på 10 milj.kr. att användas för insatser mot främlingsfientlighet och för att främja goda etniska relationer. Utskottet tillstyrker detta nya anslag.

Utskottet har också i stor enighet velat göra en markering i sakfrågan för att understryka hur viktigt det är att vi i vårt samhälle klargör var gränserna går och att det inte skall vara något tvivel om vilken uppfattning de i Sveriges riksdag representerade partierna har i frågor om rasism och främlingsfientlighet.

Herr talman! Jag tar mig friheten att citera några rader ur utskottsbetänkandet: "Utskottet vill till en början framhålla att vårt samhälle bygger på respekten för människovärdet och respekten för den enskilda individen, oavsett hudfärg, religion eller härkomst. Yttringar av främlingsfientlighet och rasism måste därför med kraft motverkas. Utskottet konstaterar härmed att stor enighet råder om att kampen mot främlingsfientlighet och tendenser till rasism handlar om betydligt mera än vad som kan innefattas inom en snäv ram av speciella åtgärder. Arbetet med att värna tolerans och öppenhet och att bekämpa främlingsfientlighet och rasism måste, som kulturministern framhållit, bedrivas ständigt och långsiktigt. Insatser utanför det invandrar- och invandringspolitiska området har den största betydelse. I motion Sf614 har framhållits bl.a. betydelsen av politisk sammanhållning kring de demokratiska värdena och öppen debatt om invandringens betydelse och villkor. Utskottet delar helt denna uppfattning och vill i likhet med motionärerna framhålla betydelsen av en bred ansats i kampen mot främlingsfientlighet och rasism."

Jag tycker att det är av stort värde att det finns en bred enighet på det här området i Sveriges riksdag när det gäller att hantera dessa frågor.

Herr talman! En annan fråga som väcker debatt och som har uppmärksamats av en bred allmänhet är de långa handläggningstiderna i asylärendena. I överklagandena kan man få vänta ett par år på besked. Det skapar en rad problem i flyktingmottagandet och ger allmänheten en missvisande bild av vår flyktingpolitik.

Dessutom innebär de långa väntetiderna en orimlig press på den asylsökande, samtidigt som de leder till ökade kostnader för samhället. En klen tröst i sammanhanget tycks vara att vi delar det här problemet med en rad andra länder i Europa. I t.ex. Tyskland tar det också flera år att få besked i ett ärende.

Låt mig först konstatera att det finns en stark vilja hos oss i regeringspartierna att göra allt vi kan för att korta tiderna utan att vi äventyrar rättssäkerheten. Vi är beredda att tillföra de resurser som behövs för att statens invandrarverk och utlänningsnämnden skall kunna klara sina uppgifter på rimlig tid.

En rad åtgärder har vidtagits och kommer att vidtas som påverkar handläggningstiderna. Jag skall helt kort återge några av åtgärderna.

För det första har riksdagen i bred enighet beslutat att överföra utredningsansvaret i asylärenden från polisen till statens invandrarverk den 1 juli i år. Vi får därmed ett led mindre i hanteringen av asylansökningar. Väntan på polisutredning har varit en flaskhals i instanskedjan. Invandrarverket kommer nu när man tar över ansvaret att pröva nya former för utredningen. Den asylsökande skall själv få skriva ner sin berättelse. Sedan översatts berättelsen av tolk. Handläggaren hos invandrarverket träffar därefter den asylsökande och tillsammans går man igenom ansökan och gör erforderliga kompletteringar. På det här sättet blir det ett bättre underlag för beslut i asylärendet, vilket både spar tid och ökar säkerheten i besluten. På så sätt uppfylls också lagens krav på muntlig handläggning på ett bättre sätt.

För det andra har det den 1 januari i år inrättats en utlänningsnämnd som har tagit över regeringens uppgift i överklagningsärenden. Tyvärr måste vi konstatera att nämnden dels ärvt en stor balans från regeringskansliet, dels haft praktiska problem i starten, vilket försvårat arbetet. Regeringen och kulturministern har insett allvaret i situationen och tillfört nämnden extra resurser i form av 40 tjänster utöver basbemanningen vid starten och helt nyligen ytterligare en insatsstyrka på 60 tjänster.

Utskottet utgår ifrån att man från regeringens sida fortlöpande följer utvecklingen i nämnden och att man är beredd att tillföra ytterligare förstärkningar om så behövs för att uppnå rimliga tider i överklagningsärenden.

För det tredje har regeringen tillsatt en utredningsman med uppgift att se över utlänningslagen och bl.a. komma med förslag som förenklar tolkningen och tillämpningen av lagen. Man ser över reglerna för ny ansökan, omprövning av beslut och överklaganden i vissa fall.

Vi från utskottsmajoriteten är övertygade om att dessa åtgärder skall göra det möjligt att åstadkomma rimliga tider för handläggning av asylärenden, även om det när det gäller utlänningsnämnden kan ta viss tid, eftersom de beslutade insatsstyrkorna inte kommer att vara i full gång förrän efter några månader. Den reservationen måste vi dock göra.

Herr talman! Jag skall nu övergå till att kommentera de reservationer som har fogats till detta betänkande. Socialdemokraterna har avlämnat två reservationer, en om inriktningen på flykting- och invandrarpolitiken och en om det internationella samarbetet. I reservationerna föreslås bl.a. särskilda anhörigkvoter och konjunkturanpassad arbetskraftsinvandring. Ståndpunkterna är väl kända och återfanns i den proposition som den föregående regeringen lämnade till riksdagen våren 1991. Propositionen återkallades av den nuvarande regeringen.

I allt väsentligt föreligger det inte några större meningsskiljaktigheter om behovet av en helhetssyn på flyktingpolitiken, av åtgärder riktade mot grundorsakerna till flyktingkapet eller om behovet av en human flyktingpo-

litik. Inte heller när det gäller det internationella samarbetet kan jag finna att det finns några mera principiella motsättningar i Sveriges agerande och insatser. Reservationerna får väl ses mer som markeringar av Socialdemokraterna om att man vill "puffa på" i ett antal frågor.

Vi står inför en del förändringar till följd av ett närmande till det övriga Europa. Såväl EES-avtalet som ett kommande EG-medlemskap och pågående andra internationella överläggningar kan komma att nödvändiggöra reformeringar av utlänningslagstiftningen och invandringspolitiken inom de närmaste åren. Det finns därför anledning att avvakta med att genomföra alltför stora förändringar eller att göra ingrepp i flyktingpolitiken, t.ex. att införa någon typ av kvotssystem eller en konjunkturanpassad arbetskraftsinvandring. Vi måste avvakta tills vi vet hur övriga länder i Europa kommer att välja väg i ett antal frågor och vad det kan ha för påverkan för svensk del.

Herr talman! Ny demokrati har fogat fem reservationer till betänkandet. Man säger sig vilja ha en öppen och ärlig debatt om flyktingpolitiken. Men när jag läser Ny demokratis motioner och reservationer måste jag konstatera att man själv inte bidrar vare sig till öppen eller till särskilt ärlig debatt.

I reservation 7 påstår man t.ex. att ungdomar skulle vara diskriminerade i jämförelse med flyktingar och invandrare när det gäller att få arbete, utbildning och bostad. Men man har inte ett enda exempel vare sig i motionen eller i reservation på hur den här diskrimineringen ser ut i praktiken. Alla som under ett antal år har arbetat med de här frågorna vet att den grupp som har det svårast i fråga om arbetsmarknaden och utbildning är faktiskt invandrar- och flyktingungdomarna. Det är de som kan sägas vara utsatta för diskriminering i vissa sammanhang.

Det har knappast undgått någon här i kammaren att Ny demokrati vill ha en förändrad flyktingpolitik. Men vad är det för förändringar man egentligen vill ha? I reservation 2 talar man om att det svenska flyktingmottagandet bör koncentreras till sådana utlännningar som har allvarliga och uppenbara skäl att fly från något. Man vill ha en utredning som utarbetar en flyktingdefinition som grundas på detta.

Men vilken är då skillnaden i förhållande till dagens asylregler? Det krävs i dag allvarliga skäl för att få asyl i Sverige. Vilka är det som Ny demokrati vill ta asyldrätten ifrån? Det framgår varken av motionen eller av reservationen.

Jag tycker att man skall kliva fram ur mörkret, om man vill ha en ärlig och öppen debatt. Redovisa era förslag och tankegångar! Vi som är anhängare av en generös och humanitär flyktingpolitik räds inte en sådan debatt.

Herr talman! Till sist några ord med anledning av den meningsyttring som Vänsterpartiet har fogat till betänkandet. Meningsyttringen innehåller ett antal yrkanden som vid flera tillfällen har behandlats här i kammaren i samband med bl.a. antagandet av utlänningslagen. Det finns kanske inte någon anledning att närmare gå in på de olika förslagen om bl.a. utvidgad asylrätt åt ett antal grupper. Man motiverar det med att en sådan skulle höja rättssäkerheten.

Det pågår för närvarande ett arbete i fråga om en del av de punkter som Berith Eriksson har tagit upp, såsom beträffande muntlig handläggning, motivering av besluten och praxissamling. På alla dessa områden pågår det ett

arbete för att utveckla de metoder och det arbetssätt som invandrarverket har tillämpat. Jag medger att dessa inte är fullödiga till alla delar, men det finns mycket starka ambitioner att försöka nå ett bra resultat.

När det gäller muntlig handläggning kommer den modell som man på invandrarverket väljer, när man tar över ansvaret från polisen den 1 juli, att öka möjligheterna till muntlig handläggning, ge ett bättre underlag och därmed öka rättssäkerheten.

Berith Eriksson hade ett antal synpunkter på invandrarverkets sätt att arbeta. Om man ser på invandrarverkets arbete under de senaste åren, kan man konstatera att invandrarverket har klarat sina uppgifter på ett hyggligt sätt med hänsyn till de förutsättningar som man har haft. Man fick en kraftig ökning av antalet asylsökande mitt under en omorganisation, vilket skapade stora bekymmer för verket under lång tid. Men med facit i hand kan man inte dra sådana slutsatser som Berith Eriksson drar, t.ex. att invandrarverket mer eller mindre bör avskaffas.

Det är inte heller riksdagens sak att lägga sig i regeringens inre arbete och avgöra var olika frågor skall hanteras. Det måste vara upp till regeringen själv att avgöra vilket departement som skall avgöra olika frågor.

Herr talman! Med det anförda yrkar jag bifall till hemställan i utskottsbetänkandet.

Anf. 6 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Det sades i regeringsförklaringen att flyktingpolitiken skulle förändras. Jag undrar om det var den förändringen som Rune Backlund redogjorde för, nämligen en översyn av utlänningslagen och av mottagandet av asylsökande. Är det detta som är förändringen av flyktingpolitiken?

Jag fick inget svar på den fråga jag ställde om visum för jugoslaver. Eftersom kulturministern nu har infunnit sig i kammaren, kan jag lika gärna ställa frågan till henne. Invandrarverkets generaldirektör uttalade i Dagens Eko och i Dagens Nyheter i morse att Sverige måste införa visumtvång för jugoslaver om Tyskland, Österrike och Ungern stänger sina gränser. Min fråga är då om regeringen tänker tillmötesgå kravet från invandrarverkets chef på att införa visumtvång för jugoslaver.

Anf. 7 RUNE BACKLUND (c) replik:

Herr talman! Maud Björnemalm frågade vilka förändringar som kommer.

På en punkt har det ju blivit en förändring den 19 december i och med att den nya regeringen upphävde de undantagsbestämmelser som den föregående regeringen införde 1989. Dessutom pågår det ju ett förändringsarbete som kommer att ske i utredningsform. Man har tillsatt en särskild utredare för att se över utlänningslagen. En utredning skall se över flyktingmottagandet och organisationen för flyktingmottagandet. Härtill kommer de förändringar som kan föranledas av ett närmande till det övriga Europa i form av EES-avtalet och ett medlemskap i EG. Även det här kommer att innebära förändringar på ett eller annat sätt med avseende på den svenska flyktingpolitikens utformning.

Så det förändringsarbete som Maud Björnemalm efterlyser kommer ju att ske etappvis. Det blir kanske inte någon stor, samlad redovisning. Det hela

blir en följd av den internationella utveckling som för närvarande pågår. Socialdemokraterna har ju själva i en motion pekat på att det just nu pågår ett omfattande internationellt arbete för att bl.a. finna en ny och utvidgad konventionstext. Sådana här saker kommer naturligtvis att påverka även den svenska flyktingpolitiken.

Anf. 8 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! När det gäller ungdomsdiskrimineringen som Rune Backlund tog upp tycker jag att han skall tala med ungdomarna t.ex. här i Stockholm. Då får han veta vilka förhållanden som råder beträffande köer, bostäder osv. Gör det så får ni en uppfattning om vad diskriminering på ungdomsidan innebär!

Vi i Ny demokrati påstår med bestämdhet att 70–80 % av flyktingarna är ekonomiska flyktingar. Såvitt jag vet pågår det inte något krig i provinsen Kosovo. Just nu är det väldigt många kosovoalbaner som kommer till Sverige.

Visumtvång har ju införts i Tyskland, och då är det väl inte så konstigt om vi tillämpar samma regel för att minska tillströmningen av flyktingar, som ändå skall åka hem efter något eller några år. Hem skall de emellertid, eftersom det är ekonomiska flyktingar som det rör sig om.

Det är ju inte meningen att polisen skall leta på toaletterna på flygplan m.m. efter passbitar för att sedan sitta och pussla ihop det hela på kontoret. Jag misstänker att polisen har annat att göra än att gräva i sådant där. Kräv åtminstone att invandrarna har pass när de kommer hit!

De långa handläggningstiderna kommer ju inte att minska – som regeringen vill – när vi nu tar in så många fler flyktingar. Procentuellt sett ligger Sverige, om vi ser till befolkningens storlek, skyhögt över alla andra länder när det gäller intagandet av flyktingar. Skall vi fortsätta med en sådan flyktingpolitik, tills bubblan spricker?

Till sist, Rune Backlund: Sätt inte till flera utredningar, som det talas om, utan handla i stället!

Anf. 9 RUNE BACKLUND (c) replik:

Herr talman! Peter Kling hänvisar till ungdomarna i Stockholm. Då blir frågan: Är det invandrarnas eller flyktingarnas fel att det saknas bostäder i Stockholmsområdet? Ser man på flyktingmottagandet i Sverige, kan man konstatera att Stockholmskommunerna inte har tagit emot så många. Vid fördelningen av flyktingarna de senaste åren har andra kommuner i landet fått bära den tunga bördan. Därför tycker jag inte att man kan resonera på detta sätt.

När det gäller Jugoslavien och Kosovo påstår Peter Kling på nytt att det rör sig om 80 %. Men känner inte Ny demokrati till att krigslagarna i Jugoslavien också omfattar Kosovoprovinsen? Det är ju faktiskt så, att man flyr undan de krigslagar som gäller i det gamla Jugoslavien. Krig pågår ju även i områden som gränsar till Kosovo. Jag vill än en gång fråga: Hur kan Ny demokrati med säkerhet påstå att det rör sig om 80 %? Det har inte gjorts några grundliga utredningar om dem som har kommit hit de senaste dagarna.

I Ny demokrati talar ni om att man skall ha allvarliga skäl att fly från någonting och att det är detta som skall vara grunden för den svenska flyktingpolitiken. Är då inte krig någonting allvarligt att fly ifrån? Är krig enligt er egen motion en grund för att kunna få asyl i Sverige, eller vill ni göra andra stora inskränkningar i asylrätten? Jag tycker att ni öppet skall redovisa vad det är för asylskäl som skall gälla i Sverige. Vad tolkar ni in i begreppet allvarliga skäl att fly från något? Jag vill gärna ha en redovisning från Ny demokrati på den punkten.

Anf. 10 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! När det gäller bostäder ges ju, Rune Backlund, flyktingarna företräde framför våra egna ungdomar, som kanske har stått i kö i flera år. Det är det som jag talar om.

Vad kosovoalbanerna angår har ju de samma förutsättningar som alla medborgare i f.d. Sovjetunionen. Men Rune Backlund vill kanske att vi skall ta hit 30 miljoner människor från det hållet också. I så fall får vi faktiskt se till att sätta upp ännu fler flyktingtält än dem som vi nu har börjat sätta upp runt om i Sverige.

Jag skall, Rune Backlund, konkret tala om var vi står och vad vi vill.

Vi vill ha en spikad kvot, reglera inte det hela med köer. Vi vill ha glasklara regler om vilka som skall komma in. Vi vill ha visum och utvisning vid brott. Och till sist: Vi vill ha andra bidragsformer, låna rakt över till dem som skall få stanna.

Anf. 11 RUNE BACKLUND (c) replik:

Herr talman! Det var en intressant jämförelse som Peter Kling gjorde med invånarna i OSS-staterna. Mig veterligt råder det inte krigstillstånd i någon av OSS-staterna, men det gör det i det forna Jugoslavien.

Beträffande de regler som skall gälla sade Peter Kling att man skall ha en spikad kvot. Men om detta står det ju ingenting i er motion. Där står att det skall vara fråga om allvarliga skäl för att få asyl i Sverige. Därför måste jag ställa frågan en gång till: Vad är enligt Ny demokrati allvarliga skäl när det gäller att få asyl i Sverige? Jag vill gärna ha en precisering, för först då kan vi faktiskt bedöma vad Ny demokratis flyktingpolitik innebär i förhållande till de regler som gäller i dag i vår asyllagstiftning.

Jag vill gärna ha en precisering: Är det krig, politisk förföljelse, religiös förföljelse eller vad är det som ni menar? Vad ingår i er flyktingdefinition som ni vill ha en utredning om?

Förste vice talmannen anmälde att Peter Kling anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 12 BERITH ERIKSSON (v) replik:

Herr talman! Inget annat statligt verk, Rune Backlund, har fått en så fördömande kritik av bl.a. diskrimineringsombudsmannen och justitieombudsmannen som invandrarverket. Det finns all anledning att syna dess verksamhet, och jag är därför nöjd med den översyn som nu sker.

Jag måste emellertid ta upp frågan om rasism och främlingsfientlighet. Ef-

ter att ha läst Sven Lindqvists bok *Utrota varenda jävel* om det europeiska arvet, sökte jag vårt eget historiska arv. Jag hittade soldatinstruktionen med titeln *Vårt fädernesland och dess försvar*. Instruktionen kom ut 1930 och ersattes först 1952. I inledningskapitlet handlar det om den nordiska folkstammen, och där slås följande fast: "Det är i folkets rasegenskaper som vår förmåga och kraft ytterst bottnar. Därför utgör blandning med en icke likvärdig ras en av de största farorna för ett högtstående folk. Det kan betyda kulturell och ekonomisk tillbakagång."

Tusentals värnpliktiga blev ordervägen upplysta om den rena svenska rasens överlägsenhet och faran med rasblandning.

Innan man kunde skilja på arvets och miljöns påverkan, frodades fördomar och drömmar, även här i Sverige, om att kunna framavla övermänniskan. Det som i dag betraktas som galenskaper, ansågs för inte så länge sedan vara högsta vetenskap.

Med denna återblick vill jag säga att när man diskuterar rasism och främlingsfientlighet och åtgärder för att motverka dem, är det viktigt att inte blunda för det sociala miljöarv som vi i Sverige och andra europeiska länder faktiskt har. Det finns säkert en del män i denna kammare som har fått denna utbildning.

Herr talman! Det går lättare att möta fördomar om man vet varifrån de kommer.

Anf. 13 RUNE BACKLUND (c) replik:

Herr talman! Berith Eriksson hänvisar till de uttalanden som har gjorts från JO och DO när det gäller den hårda kritik som invandrarverket har fått. De uttalanden som har gjorts från JO har lästs mycket noga på invandrarverket, inte minst av invandrarverkets styrelse. Jag kan konstatera att JO i flera fall har noterat att det har varit en mycket svår situation för verket i samband med omorganisationen 1989 och en kraftig ökning av antalet asylsökande som skapade problem och ledde till att misstag begicks. JO har haft förståelse för att verket har haft en pressad situation. Men man har självfallet uppmanat verket att se över sina rutiner. Det har också skett med anledning av JO:s uttalanden.

Berith Eriksson skall kanske därför inte gå bakåt i tiden så mycket när hon tittar på hur invandrarverket arbetar, utan i stället titta på hur det nu fungerar när invandrarverket har fått tid på sig att få rutinerna att fungera. Inte minst sedan man har övergått till en decentralisering av organisationen när det gäller asylbyråer och annat har det blivit en bättre hantering av många av de frågor som Berith Eriksson har tagit upp och där hon tidigare varit kritisk.

Jag tycker att vi skall hålla oss till den verklighet som för närvarande råder inom flyktinghanteringen och flyktingmottagandet och inte hänvisa så mycket till det som är historia.

Anf. 14 BERITH ERIKSSON (v) replik:

Herr talman! Fortfarande vänder sig lika många människor – advokater, asylsökande och människor som arbetar med asylsökande – till politiker om dessa ärenden. Jag vet därför inte om jag kan hålla med om att det har skett

särskilt stora förändringar i hanteringen. I mitt inledningsanförande hänvisade jag till vad diskrimineringsombudsmannen hade sagt när det gällde att tillföra invandrarverket juridisk kompetens. Den frågan och andra brister som jag tog upp kvarstår således.

Jag vill passa på att ta upp ett mycket oroande fenomen, nämligen urvattningen av lagarna. Det finns anledning att fråga hur många flyktingar som egentligen är konventionsflyktingar men som får uppehållstillstånd av humanitära skäl. Detta får till följd att den statistik som vi får del av i högsta grad är bedräglig. Den kan sedan användas av människor som vill påstå att merparten av dem som söker sig till Sverige har en sämre flyktingstatus. Exempel på denna urvattning finns i överflöd.

Ett exempel är ett uttalande om att en person har blivit torterad bara en gång.

Ett annat exempel är en iranier som hade suttit tre år i iranskt fängelse och som fortfarande var funktionär i ett förbjudet politiskt parti. Om honom sade man att det ju var ett tag sedan han satt i fängelse.

Risken är att vi på denna nivå drabbas litet grand av det s.k. bombflygarsyndromet – att man inte kommer tillräckligt nära de asylsökande, alltså inte tillräckligt nära lidandet, för att förstå vilken verkan olika typer av hantering har – och framför allt av det schablonmässiga som fortfarande finns kvar.

Anf. 15 RUNE BACKLUND (c) replik:

Herr talman! Jag kan försäkra Berith Eriksson att jag inte lider av bombflygarsyndromet när det gäller denna fråga. Jag har dagligen kontakt med ärenden som rör olika asylsökande och andra ärenden som behandlas av invandrarverket och utlänningsnämnden. Jag har haft anledning att gå ganska djupt in i många av dessa ärenden.

Jag säger återigen att jag tycker Berith Erikssons kritik av invandrarverket är något svepande. Hon hänvisar till DO. Men det är bara att konstatera att verkets överdirektör, Per-Erik Nilsson, besitter en hög juridisk kompetens, det är alla överens om. Räcker det inte för Berith Eriksson att duktiga jurister är anställda på verket? Vilken kompetens är det annars som Berith Eriksson egentligen efterlyser?

Jag anser att Berith Eriksson använder påståenden och uttalanden som gjordes om förhållandena på verket men som ligger ett par år tillbaka i tiden. Det har hänt väldigt mycket sedan dess. Per-Erik Nilsson har, sedan han kom till verket, arbetat mycket med att staga upp delar av hanteringen, att få fram en praxissamling, som vi har kunnat se exempel på, att hjälpa till i arbetet med att få fram bra beslutsmotiveringar osv. Jag tycker att vi skall titta på hur det ser ut i dag och inte titta så mycket bakåt i tiden. Det har skett en hel del förändringar under de senaste två åren.

Förste vice talmannen anmälde att Berith Eriksson anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 16 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Herr talman! Dagens betänkande grundar sig på dels en proposition, dels en skrivelse från regeringen, dels motioner om invandrar- och flyktingpolitiken.

Jag skulle vilja börja med regeringens skrivelse. Jag tycker att den är utmärkt. Den ger en omfattande information om svensk invandrar- och flyktingpolitik. Det verkar som om ledamöterna i Ny demokrati inte har bemödat sig att läsa igenom den eller annat material i i ämnet – det har vi fått belägg för tidigare i debatten – annars hade de inte behövt klaga på informationen eller debatten om flyktingpolitiken i en särskild reservation. Det som är dunkelt i denna debatt är, precis som Rune Backlund sade, var Ny demokrati står och vilken alternativ flyktingpolitik man egentligen vill ha.

I regeringens skrivelse poängteras bl.a. att det i den svenska flyktingpolitiken ingår "internationellt agerande för att bidra till att internationella konflikter motverkas och löses och för att respekten för mänskliga rättigheter upprätthålls".

Detta är en mycket viktig punkt i flyktingdebatten som borde framhållas alltmör. Tyvärr ser världen inte ut på ett sådant sätt att vi kommer undan problemet med flyktingar. Människor tvingas på flykt på grund av de konflikter som råder. Inte minst när det gäller det forna Jugoslavien får man ju i hela Europa dagligen bevis på vilka problem som råder. Men det är tydligen inte alla som har uppfattat problemen på denna punkt.

Förutom den allvarliga och djupt tragiska konflikt som uppstått efter kommunismens sönderfall ökar klyftorna mellan de rika och de fattiga länderna i världen. UNDP:s senaste rapport visar tydligt på orättvisorna i världen. En femtedel av världens befolkning, dvs. 1 miljard människor, förbrukar 80 % av jordens resurser, medan 80 % av befolkningen, dvs. 4 miljarder människor, skall dela på 20 %. De här klyftorna mellan fattiga och rika länder ökar. Fattigdomen i sig leder till konflikter, vilka i sin tur leder till att människor tvingas på flykt. Därför måste det till en annan fördelning när det gäller jordens resurser.

Västeuropa kan inte bygga ett "Festung Europa" – en ofta använd benämning. Det finns en tendens i dag till att fixera debatten till Europas struktur. Den globala solidariteten har kommit på undantag. Vi måste se de globala sammanhangen. Om vi inte gör det kommer ännu större problem att uppstå, t.ex. med massvandringar.

De rika europeiska länderna bör också ta ett större ansvar för de flyktingar som finns i dag. Sverige bör vara pådrivande när det gäller att skapa en gemensam human och generös flyktingpolitik i Europa. Nu finns det, tyvärr, tendenser åt det andra hållet, dvs. till en ökad restriktivitet. Vi i Sverige har ju fått ett nytt parti i riksdagen som har blivit invalt på en främlingsfientlig politik. Det som i stället behövs, och här citerar jag återigen från regeringens skrivelse, är "internationellt samarbete för en solidarisk ansvarsfördelning och för att stärka flyktingars rättsliga skydd".

Tyskland och Österrike har planer på ett visumtvång. Jag är osäker på om man verkligen har fattat beslut om visumtvång eller om man planerar för ett sådant. Debatten finns i alla fall om att visumtvång skall införas för flyende jugoslaver. Men flyktingar kan inte på samma sätt som när det är fråga om turister avkrävas visum eller andra resedokument. Det ligger i flyktingens situation att så är fallet. I dag har invandrarverkets chef föreslagit att Sverige skall följa Tysklands och Österrikes exempel. Det tycker jag vore djupt tragiskt. Det är just en sådan här situation som kräver att det förekommer ett

samarbete i Europa och att det finns en internationell samordning av asylpolitiken.

Den ökande främlingsfientligheten i Europa är skrämmande. Det är obegripligt att nazistiska värderingar kan få ny grogrund. Många hade hoppats att det, med kännedom om vad som hände i Nazityskland och med tanke på den ökade demokratin i Europa, inte skulle finnas någon grogrund för den här typen av värderingar. Tyvärr har vi inte en sådan situation.

Det viktiga är att vi reagerar på rasism och främlingsfientlighet var dessa än uppstår. Den våg av illdåd mot flyktingar och invandrare som bröt fram i höstas i Sverige väckte avsky och förtvivlan hos många svenskar. Det kom till uttryck i en mängd manifestationer. Denna solidaritet som många känner med människor som är på flykt kommer oftast inte till uttryck i massmedia. I stället förekommer där sensationella skrivelser om illdåd osv. Kampen mot rasismen och främlingsfientligheten måste ständigt pågå, inte bara när media tycker att det är intressant att skriva om dem. Det är bra att det nu avsätts medel för det här viktiga opinionsarbetet.

Ny demokratis motioner späder på främlingsfientligheten. En av de värsta motionerna handlar om ungdomars diskriminering gentemot flyktingar och andra invandrare. Ny demokrati föreslår här lagstiftning. Om det är några som har svårt att etablera sig i samhället är det, precis som Rune Backlund här sade, invandrarungdomarna. Tänk om Ny demokrati kunde engagera sig för deras möjligheter att erövra en plats i samhället!

Peter Kling talade om tillgången till en bostad och sade att invandrarna går före i bostadskön. Men situationen på bostadsmarknaden har förändrats. Har ni i Ny demokrati inte noterat det heller?

Motion Sf615 är, tycker jag, en skam för Sveriges riksdag. Den är det tydligaste exemplet på hur Ny demokrati vill utmåla invandrare i Sverige som något negativt för vårt samhälle. Ny demokrati vill sprida bilden av invandrare som kommer hit och som skor sig på det svenska samhället, illegalt eller legalt. Den enda ljuspunkten i Ny demokratis agerande är, som jag ser saken, att man tar avstånd från John Bouvins motion.

Så vill jag ta upp en fråga som inte finns med i det betänkande som vi i dag behandlar. Det gäller frågan om förvar av barn. Vi i Folkpartiet liberalerna anser inte att det är förenligt med en human flyktingpolitik att låsa in flyktingbarn. Det tycker inte socialstyrelsen heller som har gjort en utredning i detta avseende. Man konstaterar att flyktingbarn far väldigt illa av att vara inlåsta. Barn på flykt har ju många traumatiska händelser bakom sig. Att i det läget bli satt i fängelse är i högsta grad inhumant.

Vi i Folkpartiet har länge protesterat mot att man tar barn i förvar. När utlänningslagen 1989 ändrades blev det också en ändring, på förslag från den socialdemokratiska regeringen, beträffande möjligheterna att ta vuxna i förvar. Vi varnade då och sade att det här skulle kunna leda till att också barn i ökad utsträckning togs i förvar. Maj-Lis Löw, som då var invandrarminister, garanterade att det inte skulle ske. Men det är att konstatera att det blev precis som vi befärade. Det finns statistik på detta. Rikspolisens har gjort en undersökning som visar att det, om man jämför perioden juli-oktober 1988 med motsvarande period 1991, var 59 barn som togs i förvar 1988 och 286 år

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Invandrar- och
flyktingpolitiken*

1991. Det är precis tvärt emot vad riksdagen har uttalat, nämligen att barn bara i undantagsfall skall tas i förvar.

Nu har vår nya invandrarminister Birgit Friggebo kommit med förslag till riksdagen om förbud beträffande förvar av flyktingbarn. Avsikten var att riksdagen skulle fatta beslut före sommaren. Men i utskottet har Socialdemokraterna och Ny demokrati, som yrkar avslag på förslaget, lyckats fördröja proceduren genom att förslaget skickas ut på remiss. Vi menar att den här debatten inte är ny. Debatten om förvar av barn har pågått länge, och det är väl känt vilka effekter det här har på barnen. Även de som vill att förslaget skall ut på remiss känner till förhållandena. Det skulle således inte ha varit problematiskt för riksdagen att fatta beslut före sommaren om förbud mot förvar av barn. För flyktingbarnens skull beklagar jag att vi inte kan fatta ett sådant beslut i dag.

När det sedan gäller Folkpartiets politik utgår jag från att invandrarministern senare går upp i debatten.

Helt kort vill jag bara kommentera Maud Björnemalms fråga om vad vi har för planer när det gäller den situation som råder i dag med så många jugoslaviska flyktingar. Det är självfallet inte så lätt att i en krissituation – det är faktiskt fråga om en sådan – exakt veta hur man skall bete sig. Hela flyktingmottagningen är ju sådan att det gäller att ha en flexibel organisation, så att det är möjligt att möta olika krissituationer.

Jag antar att Socialdemokraternas förslag går ut på att undantagsparagrafen skall utnyttjas och att det skall vara en restriktivare asylpolitik – det är ju vad som hände 1989 i och med Luciabeslutet, då situationen inte alls var som den är i dag. Jag antar att det är Maud Björnemalms förslag.

Vi menar att man på något sätt måste försöka bemöta situationen. Också genom ett internationellt samarbete måste man försöka finna lösningar på den väldigt svåra situation som nu råder.

När det gäller förändringar vill jag säga att nog har det kommit förslag till sådana. Socialdemokraterna försöker stoppa flera av förslagen, och det beklagar vi verkligen. Det tar ju ett tag innan flyktingpolitiken kan förändras. Men det är Folkpartiets ambition att det skall bli en större rättsäkerhet och en bättre ordning i fråga om de asylsökandes förhållanden.

Anf. 17 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! Ingela Mårtensson påstod att det är stora problem i världen. Det vet alla utan att Ingela Mårtensson behöver påstå detta. Men jag vill påstå, Ingela Mårtensson, att vi inte kan hjälpa alla genom att ta hit dem. Även Ingela Mårtensson måste förstå att det inte går.

Vi blir betraktade som rasister i Ny demokrati. Vi påstås vara flyktingfientliga och allt sådant. Det är snarare tvärtom. Vi ser humant på problemet.

Jag skall ta ett litet exempel som kanske får Ingela Mårtensson att tänka till litet grand. Det är nämligen framför allt Folkpartiet som har skapat den här situationen i Sverige, dvs. att vi har kommit dit där vi är i dag när det gäller flyktingfientligheten.

Låt oss säga att vi här i Sverige har en regim som det inte går att leva under. Jag flyr med min familj till Tyskland. Jag har jobbat som elektriker i Sverige.

Jag kommer till Tyskland med mina tre barn. Jag blir med min familj satt i en flyktingsluss sju, åtta, nio månader och sedan ytterligare tre år i en flyktingförläggning i väntan på besked om min asylansökan.

Det jag vill när jag kommer till Tyskland är givetvis att få komma ut och jobba som elektriker, skaffa mig en bostad och komma in i det tyska samhället så snabbt som möjligt. Det är vad jag vill.

Efter tre fyra år får jag i bästa fall min ansökan beviljad och får stanna i Tyskland. Då skall jag placeras i en kommun, låt oss säga Hamburgs kommun, med min familj. Då skall jag lära mig tyska, efter tre år. Vad gör jag då? Jo, jag läser tyska tre timmar om dagen. Resten av tiden är jag ute och fikar med andra svenskar. Bert Karlsson är också där med sin familj, för han har också flytt från Sverige. Vi träffas.

Vad tror då Ingela Mårtensson att tysken säger när han kommer från fabriken och ser oss svenskar sitta på kaféet och fika? Jo, han säger förstås: "Djävla svenskdjävlar." – Ursäkta mig, herr talman! –

Detta är konsekvensen. Det är sådan politik som vi har drivit i Sverige. Vi har kommit dithän att svenskarna skäller på utlänningarna. Men det är inte det vi skall göra. Vi skall skälla på politiker och det system som har skapat den här situationen.

Beträffande hemspråksundervisningen vill jag säga att jag när jag kommer till Tyskland som flykting – låt oss säga att jag har flytt från Sverige – lär mina barn svensk kultur. Jag lär dem svenska språket m.m., men det jag vill lära dem först och främst är tyska.

Det är inte så konstigt att de flyktingar som kommer hit inte kan komma in i samhället när de skall lära sig hemspråket först och främst, i stället för att komma in i samhället och lära sig svenska.

(Applåder)

Anf. 18 INGELA MÅRTENSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag menar inte heller att Sverige kan ta emot all världens flyktingar. Det har vi i Folkpartiet aldrig påstått. Däremot menar vi att även vi måste delta i det solidariska arbetet med att ta emot människor som är politiskt förföljda. Vi har skrivit under en FN-konvention om det. Jag undrar, Peter Kling, om Ny demokrati föreslår att vi inte längre skall stå som undertecknare av den konventionen. Skall vi dra oss undan det ansvaret? Det kanske vi skulle kunna få svar på. Det finns många dunkelheter när det gäller Ny demokratis flyktingpolitik.

Jag har inte påstått att Ny demokrati är rasistiskt. Däremot har jag påstått, och det står jag för, att Ny demokrati i valrörelsen bedrev politik på ett sådant sätt att man strök dem med främlingsfientliga åsikter medhårs och på det viset fick röster.

Sedan kom påståendet att Folkpartiet har skapat den situation som råder nu. Vi fick tyvärr inte regeringsansvaret förrän i höstas. Jag kan dela mycket av den kritik som Peter Kling tog upp i sitt exempel, som jag förstår skulle beskriva hur det är i Sverige. Det finns mycket som bör rättas till. De långa handläggningstiderna är någonting som hela riksdagen gång på gång har uttalat att vi måste försöka få ned. Det är också inhumant mot de asylsökande att de får vänta så länge på besked. Det skapar stora problem.

Därefter kom förslag om att man skall kunna få arbeta. Nu är arbetssituationen inte sådan att det hjälper de asylsökande så mycket, men det finns fortfarande mycket att göra på den punkten.

När det gäller hemspråken, som vi egentligen inte skall behandla nu, delar jag heller inte den kritik som framförs eller åsikten att det inte skulle finnas någon hemspråksundervisning. Tvärtom tror jag att det är mycket viktigt att barnen, när de kommer till ett annat land, får möjligheter att också fördjupa sig i ett hemspråk, så att de på det viset kan fungera i det nya landet.

Anf. 19 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! Ingela Mårtensson talar om FN-konventionen. Jag hoppas att Finland, Norge, Danmark, Tyskland och övriga Europa också har skrivit på denna konvention. Men de tar på långt när inte in så många flyktingar som vi gör i förhållande till folkmängden.

Skall vi dela på solidariteten, skall vi givetvis ha lika regler och ta in proportionellt lika många. Det kan jag hålla med om. Men då får vi ändra våra regler drastiskt i Sverige.

Att människor röstade på oss bara för att vi framförde våra åsikter betyder kanske att människor tycker som vi. Det är väl inte så konstigt. Folkpartiet kanske t.o.m. kan vara med på en kvotering, om vi skall gå efter FN-konventionen. I så fall är vi överens.

Sedan vill jag tala om hemspråksundervisningen. Den tas faktiskt upp i vår motion, som skall behandlas här i dag. Men Ingela Mårtensson kanske inte har läst motionen som vi skall rösta om senare. Där tar vi upp hemspråksundervisningen, så vi kan faktiskt diskutera den frågan under det här betänkandet. Jag skulle vilja råda Ingela Mårtensson att när hon är ute tala med utlännningar om vad de tycker om hemspråksundervisningen. Gör det! Tala med taxichaufförer, tala med sådana som har varit här 10–15 år. De säger precis samma sak som vi: Den hämmar oss när vi vill komma in i det svenska samhället. Vi vill lära oss svenska. Men vi har våra seder och bruk och vår kultur. Självklart skall de ha det.

Anf. 20 INGELA MÅRTENSSON (fp) replik:

Herr talman! När det gäller FN-konventionen vill tydligen Ny demokrati i alla fall att vi skall kvarstå som undertecknare och acceptera de åtagandena, eller hur? Då har vi också skrivit på att vi skall ställa upp för människor på flykt, som är politiskt förföljda. Då kan vi inte säga: stopp, här går en gräns. Nu har vi fyllt kvoten, nu tar vi inte in fler. Vi är skyldiga, enligt konventionen, att behandla ansökningarna om asyl från dem som kommer hit. Om de har behov av asyl har vi också ställt upp på att vi skall ge dem det. Det tycker jag att vi borde vara överens om.

Enligt svensk utlänningslag har vi sagt att vi också skall ställa upp för de facto-flyktingar och krigsvägrare. Det är möjligt att ni inte ställer upp på den delen. Men Folkpartiet tycker att det är mycket viktigt att vi har en generell flyktingpolitik. Då måste vi också se till de facto-flyktingar och krigsvägrare.

Sedan har vi frågan om hemspråk. Jag känner många flyktingar och invandrare. Jag är minsann inte okunnig på det området. Jag har dessutom talat med experter som har undersökt vad det betyder för barn att de har

hemspråk. Det har stor betydelse också för inlärandet av det svenska språket. Om man inte får utveckla sitt eget modersmål, får man svårare att sedan tillägna sig ett nytt språk. Man har svårare att tillägna sig det abstrakta språket. Det gör att många invandrarbarn är hämmade när det gäller att ta del av undervisning och att söka sig vidare upp till universitet och högskolor. Vi borde alla vara måna om att se till att de ungdomarna får en annan möjlighet. Då är hemspråksundervisningen mycket viktig.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Invandrar- och
flyktingpolitiken*

Förste vice talmannen anmälde att Peter Kling anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 21 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! När folkpartister inte får sin vilja igenom blir de tydligen mycket sura. Nu tycker jag inte att vi skall behöva diskutera förvar av barn i dag i kammaren. Vi får anledning att göra det senare.

Men jag vill ändå påminna Ingela Mårtensson om att det faktiskt var ett enigt utskott som beslöt att skicka den här propositionen på remiss. Ingela Mårtensson deltog själv. Jag hörde då inga protester från Ingela Mårtensson, och ingen annan hörde tydligen det heller.

Den här dåligt underbyggda propositionen skulle gå på remiss till ett flertal instanser för att utskottet skulle kunna få ett bra material att arbeta med, så att vi på ett sakligt sätt skulle kunna behandla den här frågan. Att sedan Ingela Mårtensson och jag inte var överens om remisstidens längd tycker jag är en helt annan sak.

Jag tycker också att det är rimligt, om man nu skall skicka en proposition på remiss, att remissinstanserna får en hygglig tid på sig att behandla förslaget. Sedan tycker jag att den här frågan kan vara slutdiskuterad, i alla fall för ögonblicket. Vi får anledning att diskutera sakfrågan i höst, när propositionen kommer upp till behandling.

Anf. 22 INGELA MÅRTENSSON (fp) replik:

Herr talman! Maud Björnemalm säger att vi har sura miner därför att vi inte får igenom vår politik. Det är inte fråga om sura miner. Maud Björnemalm frågade vilka förändringar som vi vill åstadkomma. Det här förslaget innebär en sådan, som vi har slagits för länge, nämligen ett förbud mot förvar av barn. När nu förslaget kommer till riksdagen ställer Socialdemokraterna inte upp utan yrkar avslag på propositionen.

Jag har inte motsatt mig någon remissomgång, eftersom jag insåg att det fanns en majoritet för en sådan. Däremot ansåg jag att man skulle kunna göra det under våren, så att vi kunde fatta beslut och införa ett förbud mot förvarstagande av barn. Jag anser att det är mycket angeläget med tanke på att så många barn tas i förvar. Det har varit en ökning, som jag nämnde tidigare i mitt inlägg, från 1988 och fram till nu. Det handlar om väldigt många barn. Därför är det viktigt att ett förbud införs så snart som möjligt. Jag beklagade fördröjningen i mitt anförande tidigare.

Anf. 23 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Låt mig påminna Ingela Mårtensson om att det inte är ett förbud som ni föreslår. I den proposition som regeringen nu har lagt fram

föreslås faktiskt att man får ta barn i förvar vid direktavvisning. 90 % av alla barn som tas i förvar tas i förvar i samband med direktavvisning. Det vi diskuterar är de återstående 10 procenten.

Anf. 24 INGELA MÅRTENSSON (fp) replik:

Herr talman! Om Maud Björnemalm inte tycker att det är fråga om en ändring av någon större omfattning, förstår jag inte varför ni yrkar avslag på propositionen. Vi får väl återkomma till frågan senare.

Förste vice talmannen anmälde att Maud Björnemalm anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 25 BERITH ERIKSSON (v) replik:

Herr talman! Även om Maud Björnemalm inte vill att vi skall diskutera frågan längre, har jag anledning att påpeka att om vi hade haft rösträtt i utskottet hade en ytterligare begränsning av förvarstagande av barn inte fördröjts genom en lång remissrunda. Om man har flytt från sitt eget land för att inte riskera fängelse, skall man väl inte behöva gömma sig i vårt land inför risken att bli inlåst.

Jag vill fråga Ingela Mårtensson om hon inte håller med om att vi faktiskt inte hämtar flyktingar till det här landet, detta med tanke på den debatt som varit tidigare i kammaren. Det gör vi med människor som tas in som kvot-flyktingar, men jugoslaverna hämtar vi inte hit.

Jag undrar också, efter att ha lyssnat på debatten i dag, om jag inte får föreslå Ingela Mårtensson att vi till hösten startar cirkelverksamhet när det gäller studier av internationella konventioner och svensk flyktingpolitik.

Anf. 26 INGELA MÅRTENSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag håller helt med om att vi inte hämtar hit flyktingar. Jag reagerade tidigare när Ny demokratis representant talade om att sortera ut flyktingar, importera kriminalitet osv. Man använde ett språk om flyktingar som jag tyckte var mycket stötande. Här är det fråga om solidaritet, att vi skall ställa upp för människor som har det svårt.

Jag tycker också att det vore bra om vi kunde ha en ordentlig diskussion om vad flyktingbegreppet egentligen står för. Nog behöver vi diskutera frågan och sätta oss in i den bättre.

Anf. 27 MAJ-LIS LÖÖW (s):

Herr talman! När jag gick till den här debatten var det inte särskilt många anmälda på talarlistan. Listan har visst fyllts på vartefter. Jag gjorde då en reflexion. I en situation som den vi har i dag i flyktingmottagandet och efter en vinter med kanske den våldsammaste debatten någonsin kring rasism och främlingsfientlighet och i en tid då fler invandrare än någonsin drabbas av växande klyftor i samhället och arbetslöshet var det inte mer än en timme och tjugotvå minuter anmäld talartid i debatten. Två partier hade inga företrädare alls anmälda på talarlistan. Sten Andersson i Malmö är visserligen en flitig debattör, men han är knappast talesman för Moderaterna i denna fråga. Kds lyser med sin frånvaro.

Är det av ointresse som det är så här litet anmäld tid, även om debatten drar ut på tiden när det hettar till i replikerna? Knappast beror det på ointresse. Jag tror att det finns ett mycket stort intresse för dessa frågor. Beror det på att debatten förs någon annanstans, så att vi inte behöver föra den här? Nej, knappast det heller, det är ganska sparsamt med debattartiklar osv. om dessa frågor. I själva verket är det antagligen så, som det alltid varit i denna kammare, att det finns en enighet om dessa frågor, vilket gör att det inte blir någon våldsam debatt. Även om debatten nu dragit ut på tiden, är den i alla fall ganska stillsam.

Det har varit ett värde i att vi har haft en stor enighet om dessa frågor i denna kammare. Vi har kunnat peka på den politiska enigheten om de stora dragen i invandrar- och flyktingpolitiken. Det har naturligtvis i detta legat en viss ödmjukhet inför svårigheterna.

Det finns två partier i denna kammare som inte har velat medge denna värdegemenskap. Det är Ny demokrati och Folkpartiet. Dessa bägge partier tycker, från helt olika utgångspunkter, att de vet bättre och kan bättre. Jag kan inte erinra mig någon gång när vi var i regeringsställning och hade debatter här att de folkpartistiska debattörerna kunde förmå sig till att erkänna att det fanns en värdegemenskap i dessa frågor med det största partiet i riksdagen.

Därför förutsåg vi att det skulle bli en ny politik, att det skulle hända någonting på det här området. Jag har nu från åskådarplats försökt hitta det nya. Det har nämnts att decemberbeslutet har upphävts. Det hade jag förutskickat redan i början av förra året. Framför allt var det mycket omdiskuterat i valrörelsen. Jag sade då att det säkert blir en situation framåt hösten då det blir möjligt att upphäva decemberbeslutet.

Skyddsbehovet skall numera gälla som skäl för asyl. Det framställs som en nyhet. Jag har svårt att se att det skulle vara någon nyhet. Hela lagen och konventionen bygger på det – för övrigt byggde även decemberbeslutet på det.

Väntetiden skall inte räknas som ett starkt humanitärt skäl. Det är i och för sig en nyhet. Det är också det som förvånat mig mest. Jag kan erinra mig den ena ledande folkpartisten efter den andra som var upprörd över att inte väntetiderna fick spela in i de enskilda ärendena som ett humanitärt skäl.

En annan sak som är ny, trodde vi, är det här med barn i förvar. Till vår förvåning ser vi nu att det förslag som, som mycket riktigt har påpekats, skall diskuteras senare gäller 10 % av barnen i förvar, 90 % blir undantagna.

Väntetiderna skall förkortas, heter det. Ja, vem har inte försökt det och givit mer och mer resurser? Jag kan försäkra att Birgit Friggebo inte är den enda invandrarminister som har återkommit i budget- och tilläggspropositioner med begäran om mer pengar till handläggare, till flyktingförläggningar, till polisen, till invandrarverket och till regeringskansliet. Nu gäller det pengar till den nya invandarnämnden.

Frivilligorganisationerna skall få en mer aktiv roll i flyktingmottagandet. Det skall bli en aktivare tillvaro under väntetiden på förläggningarna, kanske också möjlighet att arbeta efter en viss tid. Det är sådant som vi resonerade kring i den proposition som drogs tillbaka av den nya regeringen.

Introduktionsersättningen till flyktingar får vi väl en proposition om snart.

Den frågan diskuterades redan när vi införde det nya statsbidragssystemet till kommunerna.

På punkt efter punkt fullföljs nu vad den tidigare regeringen gjorde. Jag tycker att det är helt okej. Det är okej att dra tillbaka en hel proposition och sedan droppa förslagen, med en viss variation efter eget huvud. Det tillhör det politiska spelet, och jag accepterar att man gör så. Jag accepterar också att det framställs som en nyhet det som tidigare ändå har diskuterats i flera omgångar.

Det jag reagerar mot, när man nu fullföljer vår politik och allt i stort sett blir vid det gamla, är att det enda vi får höra från ansvarigt statsråd är att den gamla flyktingpolitiken var kaos, en röra. Jag läste i protokollet från interpellationsdebatten i måndags att den var en sörja. Men vad är den då i dag i så fall, för allt är ju sig ganska likt?

FAR, asylkommittéernas riksorganisation, rasar och hoppar på den nya invandrarministern för att man tycker att hon fattar inhumana beslut. Det är ingenting nytt i det.

Det händer saker ute i världen som gör att alla planer kommer på skam när det gäller antalet platser i flyktingförläggningar. Trots aldrig så goda ambitioner kommer det i förlängningen förmodligen också att bli mycket svårt att få ner väntetiderna, därför att det har hänt saker ute i världen som gör att det strömmar människor hit. Det är ingenting nytt i det heller. Det har vi råkat ut för tid efter annan.

Jag vill alltså inför allt detta ändå anbefalla en viss ödmjukhet här i kam-maren. Jag vill också peka på enigheten i de här frågorna.

Enigheten omkring flyktingpolitiken, sådan den har varit i riksdagen, har haft ett värde i sig. Den har också hållit väldigt mycket av rasismen och främlingsfientligheten stången. Det tycker jag att vi skall slå vakt om också i fortsättningen. Jag inbjuder Ny demokrati att komma med och bekänna sig till en sådan värdegemenskap.

Men en sak saknar jag. Jag skulle vilja veta vilken regeringens strategi är i det internationella samarbetet. Nu har Rune Backlund talat om att det är viktigt och att det står i propositionen och i betänkandet. Ingela Mårtensson byggde praktiskt taget hela sitt anförande på att vi måste utöka det internationella samarbetet, globalt men också i Europa, kanske inte bara i EG-perspektiv utan med tanke på ett helt nytt Europa där de tidigare flyktingproducerade östländerna nu också är i många stycken flyktingmottagare, osv.

Men då vill jag veta: På vilken plattform grundar sig regeringens internationella och långsiktiga arbete? Finns det några nya principer? Den översyn som regeringen nu har beslutat om av flyktinglagstiftningen är vad jag förstår inte av den digniteten. Den handlar om effektivisering, förbättring av rätts-säkerheten och kanske en möjlighet att få ner väntetiderna, och det är alldeles utmärkt.

Men vad vi försökte få en diskussion omkring med en principproposition till riksdagen och också tar upp i den socialdemokratiska reservationen till det här betänkandet är: Kan vi diskutera några nya principer – i en föränderlig värld måste man faktiskt vara beredd att göra det – för ett långsiktigt tänkande? Har den nya regeringen, eftersom den drog tillbaka vår proposition, några nya tankar i den riktningen eller är allt bra som det är?

Vad försöker regeringen nu få andra länder med på när det gäller en ny syn på vad som inryms i ett starkt skyddsbehov, konventionsflyktingar, osv.? Vad försöker man få andra länder att samarbeta omkring när det gäller anhöriginvandring, synen på arbetskraftsinvandring m.m.?

Och framför allt: Om det finns några sådana tankar hos den nya regeringen, finns det i så fall något intresse att låta riksdagen ta del av dem, så att vi kan föra den långsiktiga diskussionen här i kammaren och också i fortsättningen eftersträva stor värdegemenskap och bred uppslutning i invandrar- och flyktingfrågorna?

Anf. 28 GULLAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! I anledning av Maj-Lis Lööws påpekande att det var få talare anmällda vill jag som utskottets ordförande säga att utskottsmajoriteten, som består av företrädarna för de fyra regeringspartierna, har valt att följa talmannens rekommendation att utse en representant att föra utskottets talan, nämligen Rune Backlund.

Därför har såväl kds som Moderaternas representanter avstått från att gå upp i debatten. Vi har helt litat på att våra synpunkter skulle komma fram i det anförande som Rune Backlund har hållit.

Anf. 29 INGELA MÅRTENSSON (fp) replik:

Fru talman! Maj-Lis Lööw poängterade gång på gång att det råder enighet i debatten. Jag kände inte helt igen mig, måste jag säga. Jag tycker nog att det har varit en hel del oenighet i flyktingdebatten här i kammaren, men jag anser att det inte skall ses enbart som något negativt.

Det måste ju göras en kritisk granskning av regeringens politik, och alla partier måste ha möjlighet att framföra sina synpunkter. Vi har aldrig påstått att Folkpartiet liberalerna vet bäst i de här frågorna. Däremot har vi utnyttjat vår rätt att framföra våra synpunkter, och det tänker vi göra även i fortsättningen.

Maj-Lis Lööw klagar över att det inte har blivit någon förändring, och det är ju litet märkligt. Maj-Lis Lööw borde väl vara nöjd, eftersom hon anser att det är Socialdemokraternas politik som fullföljs.

I fråga om förvarstagande av barn finns det förslag till förändring. Sedan beror det ju på, när förslaget kommer till kammaren, hur Vänsterpartiet förhåller sig, men i utskottet har Socialdemokraterna och Ny demokrati enats om att yrka avslag på propositionen. På så sätt kan de ju då försöka sig på att fullfölja Socialdemokraternas politik.

Jag instämmer i det påstående som gjorts tidigare av invandrarministern, att det har varit en rörig situation inom flyktingpolitiken under senare tid och att man måste göra en hel del förändringar. Det gör man inte hur snabbt som helst, speciellt inte med den anhopning av flyktingar eller asylsökande som nu sker vid Sveriges gräns.

Jag undrar om inte Maj-Lis Lööw i den här situationen skulle ha tillgripit samma metod som tillgreps år 1989, när situationen inte alls var så svår som den faktiskt är i dag. Då utnyttjade man en undantagsregel. Är det vad Maj-Lis Lööw förordar i dag också?

Anf. 30 MAJ-LIS LÖÖW (s) replik:

Fru talman! Nej, Ingela Mårtensson, jag klagade inte. Men det sades att det skulle bli en ny flyktingpolitik nu, och jag bara frågade: Var finns allt det nya? På punkt efter punkt kunde jag peka på att det i stort sett är ett fullföljande av den tidigare politiken.

Jag har full respekt för att man också kan ha olika uppfattningar om hur saker och ting skall lösas. Det är klart att vi skall ha en debatt omkring de här frågorna. Vi har haft en livlig debatt omkring de här frågorna många gånger här i kammaren. Men i stora drag och i grunden har vi haft en värdegemenskap här i riksdagen när det gäller en generös och humanitär flyktingpolitik och vårt globala ansvar. Jag tycker att det har sitt värde att påpeka det, men Ingela Mårtensson fullföljer folkpartiets linje och vill inte erkänna att det finns en värdegemenskap i de här frågorna.

Sedan till frågan om barn i förvar; vi skall diskutera den sedan. Jag vill be Ingela Mårtensson att läsa motionen en gång till. Vi begär nämligen ett nytt förslag. Det betyder att vi måste avslå den proposition som i dag föreligger.

Anf. 31 INGELA MÅRTENSSON (fp) replik:

Fru talman! Det är inte så att Folkpartiet inte deltar i den värdegemenskap som finns här i riksdagen när det gäller önskemålen om en generös och human flyktingpolitik, som vi också har uttryckt genom vår utlänningslag. Frågan är sedan hur man tillämpar den. Men jag kan hålla med om att vi i det stora hela i riksdagen ställer upp bakom en generös och human flyktingpolitik. Men det gäller också att tillämpa lagar och förordningar så att flyktingpolitiken blir generös och human.

Sedan har vi haft andra uppfattningar i vissa delar. Jag skulle därför inte vilja påstå att vi står helt vid sidan av, som Maj-Lis Löow försöker göra gällande när hon pekar ut oss.

När det gäller förvar av barn har jag läst Socialdemokraternas förslag. Jag noterar att man inte vill ändra lagen. Då kan jag inte förstå annat än att man avvisar tanken på en förändring.

Anf. 32 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Fru talman! Jag har begärt ordet därför att jag har en motion som behandlas i det här betänkandet.

Först hade jag tänkt att klaga på statsrådet. När jag i går kväll och under förmiddagen i dag såg talarlistan var statsrådet inte uppsatt på den, och det betraktade jag som ytterst uppseendeväckande – det här är den enda gången på året som vi i riksdagen diskuterar den här frågan i stort. Men nu ser jag att skadan är reparerad, och jag skall inte spilla fler ord på det.

Sedan, fru talman, en liten principförklaring om voteringar: Jag har en motion som behandlas i det här betänkandet, men jag kommer inte att yrka bifall till den utan till utskottets hemställan. Det kan tyckas egendomligt – vi hör ibland att det finns avhoppare här och var som vill rösta för en motion som ett annat parti har väckt.

I mitt parti, Moderata samlingspartiet, kommer vi fram till en gemensam uppfattning, som bestäms av majoriteten. Det är ingen partiledning som dikterar, utan majoriteten bestämmer, och det får man acceptera. Sedan kan

man driva sin uppfattning, men man kan inte i varje fråga där man inte helt delar majoritetens åsikt säga: Jag skall rösta som jag tycker. I ett extremläge kan det inträffa att vi har en majoritet med en rösts övervikt för en regering. Skulle det då stå varje individ fritt att hoppa av när frågan gäller att dra ned på en skola eller ett företag inom ens egen valkrets skulle hela den här verksamheten göra bankrutt.

Rubriken på det här betänkandet måste vara felaktig, fru talman: "Invandrar- och flyktingpolitiken". Enligt vad jag förstår handlar detta inte om invandringspolitik – den ligger fast sedan tidigare. Vi har i dag en fri invandring från de andra nordiska länderna men icke från några andra länder. Det är ett fåtal människor som kommer från länder utanför Norden och som får jobba i Sverige. Ibland kan det t.o.m. ta sig ganska så dramatiska uttryck.

För ett år sedan blev jag kontaktad av en person. Hans bror, boende i England, engelsk medborgare och gynekolog, hade sökt ett jobb som läkare i Norrland. Han var gift med en meteorolog. Han sökte jobbet, och på det norrländska sjukhuset var man överlycklig – man fick just den specialist man ville ha. Men det fanns en hake. Man skulle först kontrollera med den statliga myndighet som bestämde i det här fallet. Och det blev tyvärr, fru talman, tummen ned. Den typen av invandringspolitik tycker jag inte att vi skall behålla, utan den skall vi utvidga.

Sedan har det här i dag talats om – jag tror det var Rune Backlund som gjorde det – 10 milj.kr. för information angående främlingsfientligheten. Okej, bara den kampanjen får en bättre effekt än den hiv-kampanj som vi har haft i Sverige de senaste åren och där man har betalat uppemot 200 milj.kr. för någonting som vi nu vet knappast är ett problem för Sverige.

Jag hörde häromdagen en forskare säga att om vi inte fortsätter med den kampanjen tappar man respekten för sjukdomen i de länder där man drabbas av detta. Det är ungefär som att säga att vi i Sverige inte skall äta, därför att människor svälter i tredje världen. Logiken är inte glasklar.

Sedan, fru talman, vill jag dela ut litet beröm till Folkpartiet i den här frågan. Det är min bestämda uppfattning – det står jag för, till varenda stavelse och kommatecken – att det är det enda parti i riksdagen som helt och fullt står för sin uppfattning. Vi andra gör det dessvärre inte. Folkpartiet inhöstar i och för sig inte några väljarsympatier för sina ställningstaganden i de här frågorna, men folkpartisterna är trots allt ärliga – vi andra är det inte. Går man i dag ut på stan – t.ex. till Sergels torg eller ut på Drottninggatan – och frågar människor vad de tycker om svensk asyl- och flyktingpolitik framför de garanterat inte den uppfattning som en majoritet i Sveriges riksdag står för.

I dag fick jag en tidning med information från riksdagen där det stod: All makt utgår från folket. Det finns vissa undantag från den regeln – det bekräftar debatten i dag.

Jag har som sagt en motion i det här ärendet, men den har knappast berörts i betänkandet. Men jag bryr mig inte om det – jag vet att den uppfattning jag har framfört i motionen stöds av en betydligt större del av svenska folket än vad som framgår av ställningstagandet i kammaren i dag. Att inte ens Ny demokrati har kunnat köpa innehållet i den förvånar mig litet grand. Jag skulle gärna vilja ha en förklaring till det.

I december 1989 fattades det s.k. 13 december-beslutet. Det innebar att man temporärt skulle bevilja asyl bara för flyktingar enligt Genèvekonventionens definition av flyktingskap. Jag skall inte generera vare sig mig själv eller kammaren genom att tala om vad vissa ledande partiföreträdare tyckte om det beslutet. Men för ett halvt år sedan ändrade man det beslutet och gick tillbaka till den tidigare asylpolitiken, som är unik i hela Europa.

Det är i dag helt klart att en majoritet av dem som under de senaste åren beviljats asyl icke har varit politiska flyktingar. Under åren 1988 t.o.m. 1991 beviljade vi 150 000 utlänningar rätt att bo i Sverige.

För 65 000 av dem var besluten baserade på en svensk lagstiftning som är liberalare än lagstiftningen i andra länder i Europa. 75 000 var släktingar till dessa personer. Enbart 10 000, alltså 7 %, var flyktingar enligt Genèvekonventionens definition. Och detta, fru talman, är inget påstående från Sten Andersson i Malmö; jag bara refererar en artikel i Svenska Dagbladet i november i fjol, skriven av Christina Rogestam, generaldirektör och chef för invandrarverket.

Det har i denna debatt i dag talats om visumtvång. Man har krävt visumtvång därför att andra länder i Europa i dag infört visumtvång för jugoslaviska medborgare – eller för dem som bodde i det tidigare Jugoslavien.

Det är lätt att säga att man skall ha visumtvång, men principiellt måste det i alla fall vara fel. Även om man kritiskt kan säga att 90 % av dem som i dag fått asyl i Sverige inte är s.k. riktiga flyktingar, kan man inte begära att den som är flykting och som har verkligt bärande och tunga skäl, skall gå till en svensk ambassad någonstans nere i det gamla Jugoslavien – eller i Iran, Irak eller vilket land som nu är aktuellt – och begära visum; det är en orimlig tanke. Det är lätt att få poäng genom att kräva visum, men att i praktiken kräva det från den som verkligen behöver asyl – det innebär att man hindrar honom eller henne från att lämna sitt land där man är förföljd.

Vi säger i dag att den flyktingpolitik som bedrivs i Sverige är minst sagt utmanande. Inom snart sagt varenda sektor får vi i dag acceptera kraftiga nedskärningar. Det finns knappast något område där man inte får acceptera nedskärningar. Men på det här området finns frikort. Vi får brev och telefonsamtal, vi läser i tidningarna, vi ser i olika media och vi ser själva hur t.ex. gamla och sjuka far illa därför att resurserna tyvärr är begränsade. Vi läser och ser också hur skolbarn och lärare protesterar därför att lokaler, böcker och annan utbildningsmateriel är begränsade. Okej, vi får köpa att vi har en besvärlig ekonomisk situation. Men jag tycker att de här besparingsalternativen borde gälla samtliga områden. Och vi borde återgå till den flyktingpolitik som vi hade åren 1989–1991.

Rune Backlund besvarade en fråga om flyktingmottagandet i kommunerna; det var inte ett storstadsproblem. Jag vill påstå att Rune Backlund är mycket oförsiktig med sanningen i det sammanhanget. Runt om i Sverige står kommunalmän och slår sig för bröstet: "Vi har tagit vår kvot. Vi tog 50 i fjol, vi tar 50 detta år och vi tar 50 nästa år." Men hur är verkligheten? Malmö accepterade 600 för något år sedan. Det blev 2 500 – och de kom från andra kommuner. Att stå här och säga att detta inte är något storstadsproblem, det är alltså att vara mycket oförsiktig med sanningshalten i sitt påstående.

En annan fråga, fru talman, gäller 18-månadersgränsen. Man vill tydligen ha det så, att den som har vistats i Sverige i 18 månader automatiskt skall få rätt att stanna här. Jag hoppas att jag har fattat det fel. Det skulle nämligen kunna innebära att den får stanna som hela tiden använder sin möjlighet att överklaga – och det kan i många fall ta längre tid än 18 månader. Det är efter 18 månader, när man avgör ärendet, som det visar sig att skälen för asyl inte finns. Då är det fel att ha en gräns, för det innebär att var och en så långt som möjligt försöker hitta orsaker att överklaga. Det är de enskilda skälen för asyl man skall bedöma, det är inte hur länge personen har varit i Sverige.

Det har i dag talats om Jugoslavien, och det är klart att Jugoslavien befinner sig i en ytterst besvärlig situation. Många människor lider där nere. Barn far illa, sjukvård saknas; praktiskt taget all civiliserad verksamhet saknas i dag i Jugoslavien. Men vi skall inte heller glömma att det i dag finns resebyråer nere i Jugoslavien där man säger till människorna: "Åk till Sverige, där får ni stanna!"

Jag medger att detta är ett problem som är svårt att lösa. Det finns naturligtvis personer där nere som är verkliga politiska flyktingar. Men det finns också andra, som är ekonomiska flyktingar, och det är inte dem som vi i Sverige skall ta emot på den s.k. flyktingkvoten. Fattiga människor, människor som har problem, finns överallt i hela världen i oerhört stort antal.

Jag uppfattar att den nuvarande svenska flyktingpolitiken är orättvis, inhuman och okristlig, för den ger möjlighet för personer som har kontakter eller pengar att komma hit. Nu kan i och för sig en politisk flykting vara rik och ha pengar. Men det är inte detta det handlar om, utan det handlar om att de som har pengar i dag har större möjlighet att komma hit till Sverige, söka asyl och få lov att stanna här. För en del år sedan gick 75 % av den svenska flyktinghjälp till verksamhet utomlands och alltså 25 % till verksamheten i Sverige. I dag är det helt tvärtom.

Jag vill avsluta mitt inlägg med att säga att de synpunkter som jag i dag har framfört här från talarstolen avseende Sveriges asylpolitik förvisso är mina, och dem står jag för. Men jag påstår att de delas av FN:s flyktingkommissarie och att de delas av de länder där man i dag har stora flyktingläger och stora problem. Men dess värre delas de inte av en majoritet i den svenska riksdagen.

(forts. 6 §)

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 14.29 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.30, då regeringsinformationen skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.30.

5 § Information från regeringen inför UNCED (Riokonferensen) m.m.

Anf. 33 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Den 3–14 juni i år hålls i Rio de Janeiro en av de viktigaste FN-konferenserna hittills. Stats- och regeringschefer från mer än 100 länder samlas för att fatta viktiga beslut för att komma till rätta med de globala miljö- och utvecklingsproblemen. Detta blir också den första stora FN-konferensen efter omvälvningarna i Öst- och Centraleuropa som gav Europa och världen en ny politisk karta – och också nya möjligheter till samarbete.

I Worldwatch Institutes rapport Tillståndet i Världen 1992 tecknas följande bild av världens ekologiska karta:

- Det skyddande ozonskiktet över norra halvklotets tätbefolkade breddgrader tunnas ut dubbelt så fort som man trodde för bara några år sedan.
- Halter av växthusgasen koldioxid i atmosfären fortsätter att öka och därmed risken för allvarliga klimatförändringar.
- Skogarna minskar med 17 miljoner hektar per år, en yta som motsvarar halva Finland.
- Jordens befolkning ökar med 92 miljoner människor per år; ungefär ett nytt Mexico om året.
- Över en miljard människor lever i absolut fattigdom och 20 % av världens befolkning står för över 80 % av inkomsterna, enligt UNDP.

Det finns alltså goda skäl för alla världens länder att träffas i Rio för att vända denna skrämmande utveckling.

Konferensen i Rio skall mynna ut i beslut om en deklaration som lägger fast grundläggande principer för det långsiktiga miljö- och utvecklingsarbetet. Riokonferensen skall också besluta om ett omfattande handlingsprogram för fortsatta nödvändiga åtgärder för en hållbar utveckling. Detta program, kallat Agenda 21, eftersom det sträcker sig in i nästa århundrade, tar också upp överföring av ekonomiska resurser och hjälp med att inför miljöriktig teknik särskilt i utvecklingsländerna. Därtill kommer beslut om principer för ett bärkraftigt skogsbruk.

Till konferensen skall det också finnas två globala konventioner klara att undertecknas. Den ena om hur vi skall motverka risken för klimatförändringar. Den andra skall handla om hur den biologiska mångfalden skall värnas, dvs. hotet mot utrotning av djur- och växtarter.

Förberedelsearbetet inför Rio har nu i stort sett slutförts genom den förberedande kommittén som hade sitt sista sammanträde i New York under mars–april. Mötets huvuduppgift var att förbereda och så långt möjligt färdigbehandla de beslutstexter som konferensen skall anta. De konventioner som jag nämnde tidigare förhandlas dock separat.

Den förberedande kommitténs arbete måste betecknas som framgångsrikt

trots att de finansiella frågorna inte kunnat lösas. Men deltagarna lyckades uppnå enighet om en principdeklaration om miljö och utveckling kallad Rio-deklarationen, som skall antas av stats- och regeringscheferna i Rio. I deklarationstexten, som naturligtvis är en kompromiss mellan många uppfattningar, återspeglas glädjande nog samtliga förslag som förts fram av de nordiska länderna. Alla länders ansvar för miljö- och utvecklingsproblemen betonas, men även industriländernas särskilda ansvar. De för västvärlden angelägna och den i västvärlden accepterade försiktighetsprincipen och principen om förorenarens kostnadsansvar finns också med i texten.

Det andra området där man nått ett gott resultat är handlingsprogrammet – Agenda 21. Ett förslag till ett konkret handlingsprogram för regeringar och internationella organ finns nu för en mängd olika områden. Det kan väntas påverka utvecklingen i positiv riktning med stöd av trycket från politiska instanser och från massmedia och frivilliga organisationer. Många texter är utmärkta – det gäller inte minst kemikaliefrågorna med bl.a. program för internationell riskvärdering och gemensamt märkningssystem. Ett annat viktigt område är behovet av utbildning och information för att förverkliga arbetet med miljö och utveckling.

Men det finns ingen anledning att sticka under stol med att svårigheterna har varit – och fortfarande är – stora när det gäller att hitta lösningar på några områden. Dit hör finansieringsfrågorna. Motsättningar finns om hur mycket pengar industriländerna skall skjuta till och om formerna och kanalerna för dessa överföringar. Från svensk sida har vi tillsammans med de andra nordiska länderna föreslagit ett samlat finansiellt paket. Vi anser att fler länder bör öka sitt offentliga bistånd åtminstone till det av FN uppsatta målet på 0,7 % av BNP i enlighet med en fastställd tidtabell. Vi fortsätter att driva på för att en överenskommelse i Rio skall innehålla en sådan tidtabell.

För att levnadsförhållandena för de fattiga i u-länderna skall kunna förbättras fordras såväl politiska som ekonomiska förändringar. Ökade resurser till u-länderna behövs som ett komplement till u-ländernas egna ansträngningar att bekämpa den fattigdom som är den viktigaste orsaken till att människor tvingas överutnyttja jord och växtlighet. För att förverkliga handlingsprogrammet behövs – enligt konferenssekretariatets överslagsmässiga beräkningar – 125 miljarder dollar per år under 1990-talet enbart i resursöverföringar till u-länderna. Det är mer än dubbelt så mycket som dagens offentliga bistånd. Den siffran är inte realistisk, men vi hoppas att denna resursöverföring skall inledas genom att Riokonferensen ger klara indikationer på vilka resurser som kan bli tillgängliga. Konferensen måste kunna peka på konkreta finansieringsmöjligheter och mekanismer. Enligt svensk mening bör den globala miljöfonden, GEF, bli den främsta kanalen för sådana resursöverföringar. U-länderna har självklart också ett ansvar för sin egen utveckling, vilket inte får glömmas bort. Övergång till demokrati och marknadsekonomi möjliggör en effektiv resurshushållning som gynnar en långsiktig hållbar utveckling. Handel och investeringar spelar en särskilt viktig roll.

Ett annat område i förberedelsearbetet där mer behöver göras gäller sambandet mellan militära aktiviteter och miljön. Det kalla krigets slut borde ha skapat ett läge för att minska användningen av resurser till militära ändamål. Även de omedelbara konsekvenserna av nedrustningen måste hanteras,

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Information från
regeringen inför
UNCED (Riokonferensen) m.m.*

t.ex. giftigt avfall. Detta motiverar särskilda åtgärdsprogram. Ett minimum borde vara att den militära sektorn i fredstid följer lika strikta miljöregler som gäller för andra verksamheter.

Sverige har drivit frågorna om militära aktiviteter och miljön, men har hittills haft svårt att få gehör för dessa synpunkter. Vi arbetar fortfarande för att militärens miljöpåverkan skall behandlas i Agenda 21, i första hand när det gäller miljöfarligt avfall.

Jag har tidigare nämnt konventionerna om klimat resp. biologisk mångfald. Arbetet på en text till en klimatkonvention avslutades i lördags natt. Resultatet är en kompromiss som inte helt motsvarar mina förhoppningar i utgångsläget, men som ändå är ett genombrott. Jag tycker att det är positivt att industriländerna – inkl. USA – är beredda att förbinda sig att ta fram rationella program för att minska utsläppen av växthusgaser. Klimatfrågan är ett komplext problem med mycket stora internationella, politiska och ekonomiska konsekvenser. Möjligheter och kostnader för i-länder att vidta åtgärder varierar kraftigt. Målet är att utsläppen vid slutet av detta årtionde skall ha minskat till tidigare nivåer, dvs. de som finns nu. Många förbehåll ingår dock i texten – men avtalet innebär att 142 stater, inkl. USA, har erkänt att växthusgaserna, särskilt koldioxid, är ett globalt miljöproblem som måste åtgärdas. Det är också positivt att konventionstexten innehåller anvisningar om att arbetet skall gå vidare utan dröjsmål. Vi har nu ett stort ansvar för att med konventionen som plattform driva på det internationella klimatarbetet.

Från svensk sida har vi även understrukit energi- och transportpolitikens betydelse för att förverkliga målen i en kommande klimatkonvention. För att återställa balansen av växthusgaser i atmosfären krävs en övergång till förnybara energikällor. Samtidigt behöver energihushållningen utvecklas. Sverige har bidragit med att ta fram kunskapsunderlag för en sådan utveckling, och vi arbetar fortfarande med att få med tydligare skrivningar i Agenda 21 om hur förnybara energikällor och energieffektivitet skall främjas.

Förhandlingar om konventionen om biologisk mångfald pågår för närvarande vid ett möte i Nairobi. Enligt de senaste rapporterna finns även här möjlighet att få fram en text som kan öppnas för undertecknande i Rio. Texten väntas innehålla krav på att alla länder skall utarbeta offentliga nationella aktionsplaner för hur den biologiska mångfalden skall kunna bevaras. Från Sveriges och andra länders sida försöker vi verka för att konventionen skall börja tillämpas redan innan den genom tillräckligt många staters ratificeringar formellt har trätt i kraft, vilket förväntas ske först om ett par år.

När konferensen i Rio börjar den 3 juni finns underlag för beslut i ett antal viktiga frågor. Det är den svenska regeringens starka förhoppning att det återstående förberedelsearbetet skall leda till att vi i Rio kan underteckna effektiva, handlingsinriktade konventioner om klimat och om biologisk mångfald, att vi får ett bra principuttalande om skog, att förslaget till en allmän principdeklaration – Riodeklarationen – antas och att alla regeringar ger kraftigt stöd till Agenda 21, som ett konkret och handlingsinriktat åktionsprogram för de närmaste åren. Beslut om ekonomiska resursöverfö-

ringar bedömer jag vara avgörande för att vi skall få med u-länderna i övriga överenskommelser under Riokonferensen.

Mötet i Rio måste ses som ett led i en process. De globala miljö- och utvecklingsfrågorna har fått en central plats på den internationella dagordningen.

Alla länder och alla FN-organ kommer att få ett tydligt uppdrag när det gäller att fortsätta arbetet med att förverkliga handlingsprogrammet från Rio.

För Sveriges del kan jag lova att regeringen omedelbart efter konferensen skall inleda en analys av vad besluten i Rio kommer att innebära för det svenska samhället. Direkt efter sommaren kommer också miljöovårdsberedningen att under min ledning ha en uppföljningskonferens. Jag vet att både industri- och forskarvärlden förbereder liknande uppföljningsmöten. Riksdagen kommer att få ta del av regeringens analys av konferensen. Konventionerna om klimatfrågan och om biologisk mångfald, som ännu inte är färdigbehandlad, kommer att redovisas för riksdagen i särskild ordning.

Anf. 34 KARL-ERIK SVARTBERG (s):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för informationen.

Jag har under de senaste veckorna lagt märke till att man i massmedierna – radio, TV och tidningar – mer och mer talar om miljökonferensen i Rio. Jag lade också märke till att den beteckningen förekom i måndags i det interpellationssvar miljöministern gav i kammaren. Men konferensen behandlar miljö och utveckling. Utveckling är den centrala frågan för tredje världens länder. Därför noterar jag med tillfredsställelse att miljöministern så starkt betonar just utvecklingsfrågorna.

Jag vill ställa ytterligare ett par frågor. Hur kommer regeringen konkret att driva utvecklingsfrågorna, vilka ju utgör de direkta överlevnadsfrågorna för tredje världens länder? Hur kommer regeringen att i Rio driva frågan om överföring av ekonomiska resurser till utvecklingsländerna?

Anf. 35 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Den information jag ger i dag ger jag å hela regeringens vägnar, vilket betyder att informationen också täcker in synpunkter från t.ex. utrikesdepartementet och den avdelning som handhar utvecklingsfrågor. Det är anledningen till att det kan ha funnits nyansskillnader i dagens redogörelse i förhållande till måndagens.

Jag delar Karl-Erik Svartbergs uppfattning att det är viktigt att inse och tydligare tala om de samband som finns mellan problemen med utvecklingen och problemen med miljön. Det är klart att människor som inte har mat för dagen inte har så stora möjligheter att skydda sin miljö. Det är det som tär på miljön. Som jag tidigare har sagt överutnyttjas också miljön.

Utan att förledas till enbart dystra beskrivningar, är det viktigt att ibland ge en bild av hur situationen ser ut, dvs. vilken takt och riktning utvecklingen har, för att på det sättet kunna tydliggöra vilka åtgärder som krävs. Det är här resursfrågorna kommer in i bilden.

Tyvärr har de förhandlingar som hittills har förts inte lett fram till ett färdigförhandlat dokument. På den punkten finns det alltså inte någon färdig

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Information från
regeringen inför
UNCED (Riokon-
ferensen) m.m.*

text att utgå från i Rio. Däremot finns det naturligtvis en förhandlingsmaterial som har behandlats i kommittéerna på sedvanligt sätt. Men det finns inga som helst färdiga överenskommelser. Det utgör en komplikation.

Den komplikationen har naturligtvis att göra med den totala bilden med bl.a. nord-syd-relationerna och hur de konventioner om den biologiska mångfalden, där förhandlingar pågår, och konventionen om klimatet, som har förhandlats färdigt, skall få någon effekt.

Detta var ett av skälen till att regeringen inbjöd riksdagen att ta ställning till frågan om resurser redan nu under våren – även om konferensen ännu inte har ägt rum –, dvs. de resurser som ligger utanför biståndsramen och som skall kunna användas för att ge u-länderna möjlighet att fullfölja konventionernas syften. Detta var tanken med de extraresurser som regeringen anvisade. De extra resurserna är visserligen bara av symbolisk karaktär. Men de utgör en nog så viktig symbolmarkering för att visa att Sverige är berett att bistå u-länderna så att de skall kunna genomföra det som vi tillsammans skall komma överens om i Rio. Detta är kopplingen mellan miljö och utveckling.

Mycket av det förhandlingsarbete som Sverige har bedrivit har gjorts i nära samspel med andra länder – i första hand med den nordiska länderkretsen, vilket också är naturligt, men även med en del av EG-länderna. Jag vill gärna återkomma till detta i ett senare inlägg.

Anf. 36 KARL-ERIK SVARTBERG (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka miljöministern för den kompletterande informationen, som jag bedömer som mycket värdefull. Vi har ganska samstämmiga meningar i den här frågan. Det är därför viktigt att vi gemensamt kan driva dessa utvecklingsfrågor och få fram resurser för utvecklingsarbete.

Jag vill komplettera informationen om uppföljningsarbetet med att nämna att de svenska folkrörelserna också har beslutat att i samarbete med Svenska FN-förbundet fortsätta det arbete som har bedrivits inför UNCED, och som självklart är lika viktigt att fortsätta efter UNCED, dvs. miljö- och utvecklingskonferensen i Rio.

Anf. 37 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Först har vi frågan om finansiering. Samtalen har här till stor del gällt mekanismerna, dvs. vilka former som skall användas för att överföra resurser.

Jag nämnde i mitt inledningsanförande GEF-resurser, som ligger inom ramen för Världsbanken, vilket också de flesta känner till. U-länderna vet på goda grunder sedan tidigare att besluten fattas i relation till hur stora kapitalinsatser de olika länderna har gjort. Det betyder att de rika länderna har ett dominerande inflytande. Däri ligger en grundläggande konflikt, och den konflikten har inte lösts.

Det finns därför i dag tongivande u-länder som inte gillar att man använder GEF-modellen inom ramen för världsbanken. Man vill så att säga inte gå vidare på världsbanksvägen. Men vi hoppas att vi skall kunna lösa upp denna knut genom en mer demokratisk ordning inom ramen för de institu-

tioner som finns. Man sneglar då självfallet även på andra organ, t.ex. IDA, som ju står för mjuka lån och liknande.

På dessa punkter har de nordiska länderna lagt fram ett helt paket. Jag tror fortfarande, att när man visar på alla de möjliga former som finns, borde man kunna ena sig om och få en bred uppslutning kring att vi inte skall tillskapa för många nya institutioner. Det är alltid ytterligare en komplikation i en värld som är nog så komplicerad redan från början. Det finns annars ett förslag om en s.k. Global Fund, dvs. en ny världsfond för just miljö- och utvecklingsändamål.

Det är viktigt att driva detta arbete vidare. Jag har från de förhandlare som i första hand skött kontakterna, och i de kontakter som jag själv har haft bl.a. inom OECD och i samband med mötet i Nairobi inom UNEP, fått intrycket att det finns möjligheter. Men det finns också en risk för att de flesta i förhållande till de behov som finns uppfattar även stora summor som ett misslyckande när det gäller resursöverföringen.

Maurice Strong, som är generalsekreterare för hela konferensen, säger helt riktigt att de rika länderna aldrig har känt sig så fattiga som i dag. Det har präglat en del av diskussionen, inkl. den mycket viktiga konferens med s.k. eminent persons som ägde rum i Japan under april där bl.a. Ola Ullsten deltog från svensk sida.

Man trodde att man skulle få ett genombrott på det finansiella området, men den förhoppningen infriades icke. Det återstår att ta den fighten i Rio direkt vid själva konferensen. Jag tror för min del att den är avgörande för att vi inte skall få en ny nord – syd-konflikt i någon form.

Anf. 38 IVAR VIRGIN (m):

Fru talman! Jag vill först tacka miljöministern för denna viktiga information.

Riokonferensen är utomordentligt viktig för vår gemensamma framtid. Det är i detta sammanhang glädjande att en klimatkonvention troligen kommer att undertecknas. Det är förvisso ett steg framåt. Det är ändå dystert att konstatera att man inte kunnat fastlägga konkreta miljömål i den. Det är ändå fem år sedan Brundtlandkommissionen i sin rapport om miljö och utveckling satte växthuseffekten på topplats bland miljöfrågor.

Det är fyra år sedan den svenska riksdagen följde rekommendationerna från Brundtlandkommissionen och fattade beslut om oförändrade koldioxidutsläpp. Den svenska riksdagen var det första parlament som tog detta viktiga steg i denna avgörande globala miljöfråga. Ungefär samtidigt rekommenderade ett toppmöte i Toronto i länderna att minska sina koldioxidutsläpp med 20 % fram till år 2005. Enskilda länder har därefter följt denna rekommendation. Sverige hör tyvärr inte till de länderna.

Enligt min mening bör Sverige i Rio kraftfullt verka för att klimatkonventionen får en mer långtgående inriktning med klara miljömål. Om detta inte är möjligt bör vi efter Riokonferensen se till att frågan framöver prioriteras och verka för att enskilda länder ställer upp miljömål som minst sträcker sig till Torontokonferensens rekommendationer. Sverige bör föregå med gott exempel.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Information från
regeringen inför
UNCED (Riokon-
ferensen) m.m.*

Jag vill fråga miljöministern hur han ser på en sådan strategi i klimatfrågan.

Anf. 39 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag delar den uppfattning som Ivar Virgin uttryckte i den inledande anmärkningen om klimatkonventionen, och jag har gett uttryck för min kritik. Man skall dock här skilja på två olika saker.

Förhandlingarna i New York har lyckats mycket bra, eftersom förväntningarna var utomordentligt låga. De var nästan så små att man inte ville tala om dem offentligt. Så länge USA inte lagt fram något enda förslag i denna fråga blev det heller ingen konkret diskussion. När detta så småningom skedde, kom diskussionen i gång. Men fortfarande är utgångspunkten några inte riktigt förpliktande målsättningar eller tidtabeller.

Det är precis detta som vi från svensk sida har krävt. Jag har därför för svensk opinion klargjort att jag är besviken. Men jag anser naturligtvis också, vilket jag tidigare sagt i dag, att det är en framgång att USA och en del andra länder över huvud taget erkänner problemet. Ni kommer ju ihåg vilket förfärligt rabalder det tidigare har varit kring de mycket divergerande vetenskapliga synpunkter som har kommit från detta håll och en del andra länder. Det gällde t.ex. hur man såg på försiktighetsprincipen vid överläggningarna i Bergen för några år sedan.

Hela denna internationella debatt har på något sätt retts ut de senaste åren, och det är naturligtvis bra att få denna bekräftelse i den nu färdigförhandlade klimatkonventionen. Jag tror inte man skall ha några förväntningar om att det går att ändra någonting i just konventionstexten, utan Riokonferensen har sannolikt att anta den eller förkasta den.

När det gäller Sveriges agerande efter Riokonferensen är det självklart att vi i och med Rio har skapat en process att gå vidare med. Det har hela tiden varit den svenska strävan. Jag har kanske inte alltid velat uttrycka det som Maurice Strong har gjort, men det är viktigt att få mekanismer och krav på handlingsplaner nationellt, så att man ständigt kan följa upp utvecklingen.

I anslutning till klimatkonventionen finns i dag utarbetad en resolution vid sidan av själva konventionstexten, som säger att man skall låta konventionen bli verksam med omedelbar verkan, dvs. inte vänta på att 50 länder ratificerar den i sina parlament, vilket kan ta sin tid. Detta måste ske omedelbart. Det finns alltså en särskild resolutionstext vid sidan av. Den ger möjlighet för oss att agera vidare i ungefär den riktning som Ivar Virgin angav.

När man nu på koldioxidområdet använder situationen år 1990 i olika länder som utgångsläge, kan det slå olika beroende på hur man har hanterat verkligheten dessförinnan. Sverige tillhör som bekant de länder som har minskat koldioxidutsläppen avsevärt tidigare än andra, medan alltför många har det mesta kvar.

En annan viktig sak som har med klimatet, ozonskikt och annat att göra är den förhandling som startar i höst i Köpenhamn angående skärpning av Montrealprotokollet och som handlar om andra klimatpåverkande ämnen såsom t.ex. freoner.

Fru talman! Jag håller med om att genombrottet i klimatförhandlingarna är att hälsa med tillfredsställelse. Jag tror att det faktum att president Bush har meddelat att han kommer till konferensen, och över huvud taget den förändrade amerikanska attityden, också innebär möjligheter att in i det sista påverka förhandlingarna, och jag hoppas att man utnyttjar de möjligheterna.

Jag håller även med miljöministern om att olika länder har lyckats olika bra. Jag vill bara påminna om, att sedan riksdagen 1988 fattade beslut om oförändrade koldioxidutsläpp – och då man rimligen bör använda år 1987 som basår – har vi minskat våra koldioxidutsläpp med 10 %. Det är ett utomordentligt gott resultat – ett resultat som gör att det borde vara ganska ofarligt att sätta upp det mål som Torontokonferensen rekommenderade och på det sättet bli ett föregångsland som kan påverka utvecklingen på detta område i fortsättningen genom att vara ett gott exempel.

Anf. 41 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Som Ivar Virgin vet har vi under senare tid haft en omfattande diskussion i Sverige om styrmedel som kan göra det möjligt för oss att hantera den framtida utvecklingen. Det är klart att det blir svårare och svårare ju längre ner man kommer, men vi skall gå vidare. Detta handlar om hur man använder ekonomiska styrmedel, inkl. energiskatter, och det handlar naturligtvis också om regleringar och i vissa fall förbud, även om det kan vara obehagligt för enskilda. Regleringarna och förbuden gäller både de farliga ämnen som påverkar ozonskiktet och koldioxiden.

Sverige har i samband med UNCED varit det land som kanske hårdast har drivit på för effektiviseringar när det gäller energianvändningen, eftersom det är en strategiskt avgörande fråga, och när det gäller användningen av förnybar energi. Vi har haft nöjet och äran att ha professor Thomas B. Johansson som ordförande i en stor FN-kommitté för en internationell strategi för förnybara energikällor. Kommittén har redovisat sitt arbete i en rapport, som vi i miljövårdsberedningens regi har tryckt upp på svenska för dem som är intresserade. Vi tänker fortsätta att driva på för att försöka få kraftfullare institutioner som verkar på det här området.

Vi hoppas att statschefernas närvaro i Rio kommer att öka möjligheterna att lösa finansierings- och resursfrågorna. Ibland kan ju symbolhandlingar, som närvaro av vissa personer, ha en positiv effekt.

Jag vill avsluta med att säga att vi inte ser Riokonferensen som någon slutpunkt, tvärtom. Det är en fortsättning på Stockholmskonferensen 1972, 20 år efteråt. Man kan säga att den här konferensen kommer alltför långt efteråt, men bättre sent än aldrig. Nu gäller det att skapa förhandlingsmekanismer som gör att vi på miljö- och utvecklingsområdet får en ständigt rullande förhandling, där vi hela tiden pressar varandra till att ta nya steg. På det sättet är klimatkonventionen en framgång. Den ger sådana möjligheter och det omedelbart, genom den resolution som är knuten till konventionen.

Som Karl-Erik Svartberg sade är det viktigt att vi inte tror att allting löses genom regeringar och offentliga organ, utan folkrörelser och NGO:s, dvs. Non-Governmental Organizations, har en viktig roll som spridare av infor-

mation i detta fortsatta arbete. Därför stöder vi från svensk sida dessa organisationers närvaro i Rio och deras medverkan i nationalkommittén, som har arbetat under lång tid.

Låt mig till sist säga att jag tycker att vi har anledning att vara tacksamma mot de förhandlare som har fört vår talan i dessa förberedande möten. De har gjort ett utomordentligt bra jobb. Men som sagt: En hel del återstår till Rio.

Anf. 42 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka miljöministern för informationen. Jag vill ta upp frågan om hur man kan använda militär teknik och militär kunskap för miljöändamål. I höstas antog Generalförsamlingen en resolution som bygger på en svensk studie och ett svenskt initiativ. Hur tänker den svenska regeringen driva dessa frågor, dvs. de konkreta förslag som finns i FN-studien och i resolutionen?

Anf. 43 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Studien är överlämnad till Riokonferensen. Självfallet är exempelvis mycket av den datorkapacitet som hittills har använts för militära ändamål fullt användbar också på miljöområdet. Det finns ju exempel som bl.a. våra förhandlare brukar åberopa, bl.a. militära plan avsedda för stratosfären som är mycket viktiga att kunna omvandla så att de kan användas för att mäta utvecklingen när det gäller klimatet. Det är ett konkret exempel, och jag behöver inte utveckla frågan ytterligare.

Anf. 44 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Vad jag undrade var hur vi skall driva frågorna för att förslagen skall antas under Riokonferensen. Det finns ju en mängd konkreta förslag i FN-studien och i resolutionen.

Anf. 45 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Självfallet är jag medveten om att det finns många konkreta förslag. Detta har varit det område där Sverige har varit mest pådrivande men minst framgångsrikt, sett till de konkreta förslag som vi har fått med. Vi har hittills lyckats rädda förslaget att militären i fredstid skall behandlas som alla andra; det borde ju vara en självklarhet. Vi har lyckats rädda formuleringar om det nära sambandet på resurssidan. Vi har lyckats få med formuleringar om militärt farligt avfall som fortfarande finns kvar, formuleringar som är ifrågasatta av andra.

Jag vill öppet erkänna att detta har varit ett av de mest kontroversiella områdena, och vi har i förhandlingarna haft ganska starka motståndare. Jag vill inte ge några orealistiska förväntningar om vad vi konkret kan göra. Vi försöker rädda mesta möjliga av detta in i Agenda 21 för att därefter kunna föra processen vidare. Det har varit vår strategi.

Anf. 46 JAN JENNEHAG (v):

Fru talman! Miljöministern har i sin information talat en del om det förbättrande arbetet. Jag fick också svar på en fråga jag hade tänkt ställa om kli-

matkonventionen genom miljöministerns svar på Ivar Virgins frågor. Enligt miljöministern kommer vi tydligen inte längre på den punkten, utan det som är framförhandlat är det som i bästa fall kommer att bli resultatet av konferensen.

Vad finns det för övrigt för områden där det så att säga är kört, där vi inte kommer längre? Eller, för att vända på frågan: Finns det områden där det finns utrymme för förbättringar utifrån det förberedande arbetet? Och vilken blir Sveriges roll i det sammanhanget? Vi har i många stycken haft ett gott renommé. Det är möjligt att vi nu har förlorat en del av detta goda renommé, exempelvis i fråga om koldioxiden och klimatkonventionen, som Ivar Virgin berörde. Min fråga är alltså: Vilka områden kvarstår för ytterligare eventuella framsteg på konferensen?

Anf. 47 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Riodeklarationen är en principdeklaration, och den är också ganska fast i konturerna. Det är alltså mycket svårt att göra stora förändringar i den. Det kan hända att den kommer upp till förnyad förhandling, men i så fall kanske utifrån en olycklig utgångspunkt, t.ex. en konflikt mellan arabländerna och Israel. Detta finns med i bilden. De förnyade förhandlingarna kanske inte leder någon vart just vid den här konferensen.

Viktigt är att den ena konventionen som jag nämnde i min information, den om den biologiska mångfalden, inte är färdigbehandlad, utan förhandlingen pågår just nu i Nairobi och kommer att fortsätta i ett par veckor framåt. Vi har förhoppningar om att det skall kunna bli en ganska bra konvention. Vi har förhoppningar om att den också skall kunna tillämpas interimistiskt, dvs. att det inte skall bli nödvändigt att avvakta ratificering från en rad länder innan den kan träda i kraft, utan att man skall kunna börja tillämpa den redan under mellantiden fram till ikraftträdandet.

Det som är mångfasetterat och svårt att göra en bedömning om är Agenda 21. Där finns en väldig textmassa, som inte är så enkel att ha överblick över. Där finns ett område som jag är direkt orolig för, nämligen skogsprinciperna. Jag har haft mängder av kontakter i olika riktningar främst under det senaste halvåret, och det är bara att konstatera att det finns en betydande misstänksamhet och konflikter t.ex. mellan utvecklingsländer med regnskogar och industriländer. Risker finns för bojkotter mot exempelvis tropiskt timmer, och detta får återverkningar i dessa länders attityder i förhållande till Riokonferensen. Både jag och jordbruksministern har nyligen haft överläggningar med den malaysiske resursministern, så jag vet ungefär vilken inställning man har. Jag hoppas att vi skall kunna förbättra riktlinjerna utifrån hur de ligger nu, men det är ett mycket svårt arbete.

Klimatkonventionen är en framförhandlad, färdigförhandlad text utan några tekniska fyrkantparenteser. Den uppfattas av parterna som slutförhandlad. Slutförhandlingen skedde i en grupp bestående av 25 representanter. Man klarade alltså inte av det in pleno, utan man var tvungen att plocka ut 25 länder som sedan satt och hårdförhandlade i stort sett natt och dag för att komma fram till det resultat man nu har uppnått. Det är mot den bakgrunden jag gör bedömningen att konventionen är svår att på nytt öppna för förändringar utan att det därmed uppstår betydande problem.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Information från
regeringen inför
UNCED (Riokon-
ferensen) m.m.*

Det finns emellertid ett problem, det vill jag säga direkt, nämligen att det vid detta möte inte fanns någon uppslutning från oljestaternas sida. Då förstår ni från vilket håll kritiken mot klimatkonventionen kommer.

Sverige har däremot inte haft några som helst problem med sina ambitionsnivåer i detta sammanhang, och därmed kan inte heller vårt renommé vara skadat på något sätt – jag förstår inte på vilket sätt det skulle vara skadat. Sverige är det land i världen som ligger högst i koldioxidavgift. Ta vilken jämförelse som helst! Vi var dessutom först tillsammans med Norge. Norge har en differentiering, med den högsta avgiften på bensin och litet lägre avgift på en del annat. I Danmark ligger avgiften på 100 resp. 50 danska kronor. Enligt regeringens förslag kommer avgiften här i Sverige att ligga på 320 resp. 80 kr. I Finland ligger avgiften på 9 svenska kronor, att jämföra med våra 320. Man skall jämföra på rätt sätt. På nyheterna i dag har man rapporterat att EG inte på egen hand orkar fatta ett beslut om koldioxidskatt utan att man där hänvisar till vad Japan och USA kommer att göra. Sådan är situationen. Detta är verkligheten.

Vi har alltså anledning – alltför stor anledning, tyvärr – att vara ledande på detta område. Vi är ganska ensamma ibland, men tillsammans med de nordiska länderna kan vi uträtta en hel del. Vi kan dock inte uträtta underverk.

Anf. 48 TALMANNEN:

Informationsstunden har redan överskridit den rekommenderade halvtimmen, men jag har tre ytterligare talare anmälda: Berndt Ekholm, Ingela Mårtensson och Christer Windén. Jag ber dessa talare att så långt möjligt ställa korta, koncisa frågor.

Anf. 49 BERNDT EKHOLM (s):

Fru talman! Riokonferensen är självfallet oerhört viktig, dels på grund av de beslut som kommer att fattas i Rio, även om de ligger ett bra stycke ifrån vad vi hade hoppats på, dels – och kanske framför allt – därför att vi kan hoppas på ett framgångsrikt avstamp inför 2000-talet. Jag menar därför att uppföljningen av konferensen är oerhört betydelsefull. Nu är det tre veckor kvar till mötet, och Sverige borde alltså ha kommit mycket långt i sin planering för hur uppföljningen skall gå till internationellt och – framför allt – nationellt, här hemma. Jag har sett och hört väldigt litet om detta uppföljningsarbete. Nu nämner miljöministern det med några få ord i sitt anförande. Min fråga till miljöministern är: Hur ser regeringens uppföljningsprogram ut, litet konkretare?

Anf. 50 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag har inte i min information gett något särskilt stort utrymme åt behandlingen av de institutionella frågorna i Rio. Den svenska hållningen har varit att vi naturligtvis vill bevara UNEP i dess form och stärka dess roll. UNEP är det organ i FN-systemet som fungerar över sektorerna, som ett internationellt miljödepartement om man så vill, och som så att säga ställer sektorerna till ansvar på olika områden. Vi har förordat att den övergripande hanteringen av miljö och utveckling skall ligga i Ecosoc,

som redan har ansvar för utvecklingsfrågorna, och att Ecosoc skall stärkas och göras mer effektivt och rationellt. Det är den modell vi vill ha, men vi har aldrig låst oss, eftersom vi vet att detta är en svår materia att hantera internationellt. Vi har därför varit öppna för konstruktiva diskussioner med andra för att försöka hitta en bra lösning.

När det gäller vår egen uppföljning här hemma är det, som jag redan har sagt, en självklarhet att vi redan har förberett och långt innan konferensen lämnat förslag till riksdagen om hur vi internationellt skall hantera resursfrågorna i syfte att hjälpa u-länder. Vi kommer naturligtvis, precis som jag sade, tillbaka med förslag om hur vi skall använda vår egen budgetprocess, myndigheterna och uppföljningskonferenser, som är de tre metoder vi kan utnyttja för att se till att uppföljningen sker på ett bra sätt. Vi återkommer till riksdagen i de frågorna, och jag har därför inte här i dag lagt någon tyngdpunkt vid den informationen.

Anf. 51 BERNDT EKHOLM (s):

Fru talman! Det är naturligtvis oerhört viktigt med uppföljning här hemma, och många förväntar sig att regeringen har konkreta besked. Eftersom jag bör hålla mig kort skall jag bara ställa en detaljfråga: Hur ser miljöministern på det socialdemokratiska förslaget om en nationell samling och en kommission för uppföljningen av Riomötet?

Anf. 52 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Regeringen har ännu inte tagit ställning till det förslaget. Riksdagen har inbjudits till att göra det. Därmed har jag svarat på den frågan. Vi är naturligtvis beredda att konstruktivt diskutera samverkan på det här området för att få bästa möjliga effekt i uppföljningen. Det är självklart.

Anf. 53 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Fru talman! Jag tycker det är bra om Sverige arbetar aktivt när det gäller militärens påverkan på miljön. Det gäller inte bara i fredstid. Vi kan se t.ex. vad man nu åstadkommer i Jugoslavien. Man måste verkligen ta upp frågan om vad militären ställer till med även när det gäller provsprängningar och förstörelse av vapen. Det finns många frågor i många led.

Finns det möjlighet att påverka Riokonferensen så att det blir litet starkare skrivningar? Ytterligare en fråga till sist om gatubarnen i Brasilien. Många har ifrågasatt om man verkligen skall ha konferensen i Rio. Där skjuts ju barnen på gatorna. Kommer de svenska representanterna att påtala den rent omänskliga klappjakt på barn som förekommer där?

Anf. 54 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag delar naturligtvis helt uppfattningen om de oerhört drastiska, dramatiska och tragiska bilderna ur kriget och konsekvenserna på miljön. Vi har för övrigt tidigare sett detta i ekociden i Vietnam. Det är alltså i och för sig en gammal debatt. Men nu har vi fått ytterligare illustrationer genom alla bilder på minor på stränderna i Kuwait och från Jugoslavien i dagarna. Det är oerhört viktigt att få ökad möjlighet att ålägga militären ett ansvar också efteråt.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Information från
regeringen inför
UNCED (Riokon-
ferensen) m.m.*

När det gäller gatubarnen svarade jag på en interpellation för några dagar sedan. Vi följer ständigt den här utvecklingen. Det sker bl.a. genom den svenska ambassaden i Brasilien. Det handlar inte bara om ord. Den svenska ambassaden har varit ute på delstatsnivå hos polisen, deltagit i konferenser, föreläst om mänskliga fri- och rättigheter. Den svenska ambassaden har också haft kontakt med den nye justitieministern i den omvandlade brasilianska regeringen om dessa frågor. Jag kallade till mig ambassadören före interpellationssvaret.

Alf Svensson och jag kommer inom kort att ha kontakt med presidenten i den organisation som är sammansatt av regeringsrepresentanter, NGO:s myndighetsrepresentant etc. i Brasilien för att på bredast möjliga sätt hantera frågorna om gatubarnens situation. Han kommer hit till Sverige om några dagar.

Anf. 55 CHRISTER WINDÉN (nyd):

Fru talman! Jag delar miljöministerns uppfattning att det är nödvändigt att så långt det är möjligt genomföra demokratiska och mänskliga rättigheter i de länder vi betraktar som u-länder. Det är också nödvändigt att bygga upp en stadigare ekonomi, så att man har råd att ta hand om och finansiera de åtgärder som krävs för att få bukt med miljöproblemen.

Enligt Ny demokrati är dock ett av de svåraste hindren befolkningsexplosionen. Jag skulle vilja fråga miljöministern på vilket sätt han tror att konferensen i Rio kommer att kunna bidra till en lösning på detta problem.

Anf. 56 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Befolkningsfrågorna tillhör de viktigare inom ramen för utvecklingsproblematiken. Jag tror att vi alla här är överens om det, så det behöver vi inte diskutera.

Riokonferensen har dock valt att behandla dessa frågor med ganska lätt hand. Det skall äga rum en befolkningskonferens 1994, och man hänskjuter mycket av den här problematiken till den.

Frågorna kommer dock att nämnas, men det finns också ett återhållande element i konferensen. Ett antal länder, inkl. katolska kyrkan och Vatikanen, har försökt motverka att dessa frågor får några konkreta resultat vid denna konferens. Men den diskussionen kommer vi inte ifrån längre fram. Jag har nämnt problemet här som ett av de viktigare, där utvecklingen går snabbt. Vi får 92 miljoner nya människor varje år.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § (forts. från 4 §) **Invandrar- och flyktingpolitiken** (forts. SfU10)

Anf. 57 PETER KLING (nyd) replik:

Fru talman! Sten Andersson i Malmö påstod här att det inte finns några politiska partier som representerar den vanliga människan som så att säga finns ute på gatan – Sten Andersson talade med folk på Drottninggatan och Kungsgatan om vad de tyckte och tänkte om flyktingproblematiken. Men

det finns ett sådant parti, Sten Andersson; det är just det vi i Ny demokrati framför.

Sedan vill jag be Sten Andersson om ursäkt för att vi har missat hans motion Sf604.

Jag yrkar därför, fru talman, en ändring av mitt tidigare yrkande, att riksdagen vid mom. 3 bifaller samtliga motioner, även Sten Anderssons motion, förutom Sf622, yrkande 2. Jag yrkar alltså också bifall till Sten Anderssons motion SF604.

Jag hoppas att Sten Andersson röstar på sin egen motion, men det kanske han inte får göra på grund av partipiskan. Vi får väl se när vi kommer till omröstning.

Anf. 58 STEN ANDERSSON i Malmö (m) replik:

Fru talman! Jag noterar stödet för min motion från Ny demokrati. Jag sade tidigare att jag inte kommer att rösta för den själv. Jag ingår i ett parti där man kommer fram till en gemensam uppfattning. Man kan driva en fråga, men man kan inte agera helt självständigt. Det går inte hos oss, möjligen går det i Ny demokrati.

Det hade kanske, Peter Kling, varit litet mer klädsamt om man hade läst motionen tidigare. Det har man tydligen inte gjort. Det står klart och tydligt här att den är avstyrkt av Ny demokrati. Efter mitt tydliga briljanta anförande i kammaren har partiet ändrat uppfattning.

Anf. 59 PETER KLING (nyd) replik:

Fru talman! Efter Sten Anderssons briljanta tal i kammaren ber jag än en gång om ursäkt för att vi missat motionen här. Jag har faktiskt läst igenom den nu. Den är mycket bra, helt i linje med Ny demokratis åsikter.

Anf. 60 RUNE BACKLUND (c) replik:

Fru talman! Sten Andersson i Malmö hade synpunkter på det jag sagt om flyktingmottagandet i storstäderna.

Det är faktiskt så, Sten Andersson, att ordningen för flyktingmottagandet – den s.k. hela Sverige-strategin – tillkom för att just avlasta storstadsområdena från ett stort flyktingmottagande. I dessa kommuner ansåg man att man i förhållande till folkmängden fick en för stor andel av det totala antalet asylsökande. Vi valde då en modell med kommunavtal som innebär att i stort sett alla landets kommuner deltar i flyktingmottagandet.

De avtal som är skrivna med kommunerna i Stockholmsområdet, Malmö och Göteborg visar att man i förhållande till befolkningen i dessa områden tar emot flyktingar, medan andra kommuner, framför allt i Mellansverige, har avtal om höga mottagningsiffror i förhållande till sin befolkning.

Talet om att Malmö skulle vara hårdare belastat än andra kommuner tycker jag inte är riktigt sant.

Sedan säger Sten Andersson att det sker en omflyttning, dvs. att människor flyttar till Malmö kommun från andra kommuner.

Det är ju så att man när man kommer till Sverige får plats anvisad i en kommun, men när man fått uppehållstillstånd har man liksom andra svenska medborgare rätt att flytta och bosätta sig var man vill i det svenska riket.

Jag kan inte tänka mig att Sten Andersson, som företrädare för Moderata samlingspartiet, vill inskränka individens rättigheter på den här punkten.

Jag tycker att det är märkligt att vi i denna kammare om och om igen får höra att mannen på gatan eller människorna utanför det här huset skulle ha en väldigt avvikande uppfattning om flyktingpolitiken. Enligt de attitydundersökningar som med jämna mellanrum presenteras i svenska tidningar har den flyktingpolitik som förs stöd av en majoritet av svenska folket. Om man lägger ihop dem som tycker det är bra som det är i dag och dem som vill gå längre, dvs. ha en mer generös flyktingpolitik, finner man att denna grupp är i klar majoritet.

Då skall vi inte fortsätta att utmåla svenska folket som mer främlingsfientligt och flyktingfientligt än det är genom att upprepa sådana påståenden. Det är alltså inte sant om man ser på de attityds- och opinionsundersökningar som har genomförts under senare år.

Anf. 61 STEN ANDERSSON i Malmö (m) replik:

Fru talman! Jag talar om storstäderna och de asylbeviljade. Jag vet om att det finns kommunavtal, genom vilka man i många kommuner – förvisso inte i Sjöbo, som var centerstyrt – tar emot 40, 50 eller 60 per år. Men, Rune Backlund, man vet mycket väl att vid årets slut är de flesta borta. Var kommer annars de ifrån, som i dag finns i tredubbla antalet i Stockholm, Göteborg och Malmö och som har orsakat att dessa kommuner kritiserar det nuvarande systemet?

Sedan några ord om allmogens uppfattning om asylpolitiken. Även om jag kanske talar dålig svenska, eftersom jag är skåning, så kan jag läsa svenska, men jag har inte sett någon undersökning där majoriteten säger att man accepterar den nuvarande asylpolitiken. Det skulle vara trevligt att få ett korrekt referat från en sådan källa. Jag har sett många andra undersökningar som visar totala motsatsen. Nu har Rune Backlund chansen att tala om vad han refererar och varifrån han hämtar sin uppfattning i denna fråga.

Anf. 62 RUNE BACKLUND (c) replik:

Fru talman! Jag kan hänvisa till den senaste Temoundersökningen i Temo pejling som genomfördes i mars månad och publicerades i ett antal dagstidningar. Den undersökningen gav det resultat jag nämnde. Det är bara att gå tillbaka i tidningsläggen och titta på den undersökningen eller kontakta Temo. Sten Andersson kan säkert få del av den undersökningen och se hur frågorna ställdes.

När det gäller omflyttningen tycker jag fortfarande att det är litet märkligt. I Sten Anderssons resonemang kan jag bara tolka in att han vill införa ett flyttförbud för den som fått uppehållstillstånd. Den personen skulle därmed vara hänvisad att bo i den kommunen där plats blivit anvisad för all tid och evighet. Detta måste vara alternativet om man säger att omflyttningen är ett så stort problem.

Men i så fall måste vi väl införa detta förbud för fler svenskar. Det måste då även gälla t.ex. norrlänningar, som inte får flytta till storstadskommunerna, eller smålänningar som inte får flytta till Göteborg eller liknande.

När man kommer med påståenden om att detta är ett problem måste man

vara medveten om vad man säger. Det innebär i så fall en kraftig inskränkning i de fri- och rättigheter som gäller i vårt land.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

Anf. 63 STEN ANDERSSON i Malmö (m) replik:

Fru talman! I fråga om undersökningar kan man säga att undantaget bekräftar regeln. Jag känner inte till den undersökning som Rune Backlund refererar, men jag har läst massvis med andra där man kommit fram till en helt annan uppfattning. Det skulle förvåna mig om den uppgift Rune Backlund här refererar till har förankring i verkligheten.

Så detta om flyttförbud. Jag tycker att man, om man kommer till Sverige därför att man av olika skäl är förföljd, och får asyl därför att man är politisk flykting och får chansen att bosätta sig i en mindre kommun ute på landsbygden, trots allt kunde bo kvar där en tid. Vi kan väl ändå ställa några krav på dem som kommer hit, som vi har givit plats åt i Sverige och som får agera här.

Jag vill inte alls ha något flyttförbud, men vi vet i dag hur situationen konkret är. Vi har haft debatten om centern i Sjöbo. Jag vet från många andra kommuner att ledande kommunalfolk har stått och sagt: Vi, till skillnad från Sven-Olle Olsson i Sjöbo, tar vårt ansvar. Men – och det är dokumenterat – de visste om att efter ett halvt år fanns det stora flertalet mottagna inte längre kvar i kommunen. De fanns i storstäderna. Det är detta som jag menar inte är solidariskt.

Anf. 64 CLAUD ZAAR (nyd):

Fru talman! Sverige bedriver sedan länge en inhuman och kaosartad flyktingpolitik. Det är många som är eniga om den saken. Den politiken är inte förankrad hos majoriteten av medborgarna. Det bekräftar flera undersökningar. Bl.a. publiceras i dag en undersökning i en tidning. Där framgår att 75 % av ungdomarna vill minska invandringen kraftigt. Detta gäller kommuner i Skåne.

Folk vet verkligen vad det handlar om. Men många bland oss folkvalda lyssnar inte på åsikterna hos folket, som Sten Andersson i Malmö tidigare sade.

Sverige är internationellt välkänt för sitt generösa flyktingmottagande vid gränsen. Vi utnyttjas också av vissa personer och organisationer såväl utomlands som i Sverige. Jag tänker bara ge ett exempel. En representant för ett konsulat sade i en TV-intervju i december: Alla som har problem i landet är välkomna till Sverige. Där finns resurser att hjälpa er.

I den akuta kris som Sveriges finanser nu befinner sig i skall detta belysas i debatten. En organiserad invandring av kosovoalbener från Jugoslavien pågår. Bussar med i huvudsak ekonomiska flyktingar kommer via våra hamnar i Skåne. Flyktingarna har enkel biljett, som de har betalt upp till 300 D-mark för. För att få denna biljett får de sälja allt de har och i vissa fall gå ifrån sina hem. Jag har själv varit med vid flyktingmottagandet och sett hur det går till. Jag har varit inne i järnvägsvagnarna när vår passpolis letar efter flyktingar som gömmer sig, för att komma in i landet. Jag har också hört passpolisen säga att man blir lurade av flyktingar, ekonomiska flyktingar, och att man

*Invandrar- och
flyktingpolitiken*

upplever sin arbetssituation som kaotisk. Det är ett ansvar vi har här i riksdagen, att diskutera detta och lyfta fram frågorna.

I bl.a. Tyskland har det varit en omfattande debatt under mars. Det var i början av mars som debatten om flyktingfrågorna satte i gång. Det har nu lett till att Tyskland har infört visumtvång för jugoslaver. Vad hände då? Jag förväntade mig att flyktingströmmen till Trelleborg skulle förändras och överflyttas dit där det fanns möjligheter att komma igenom. Det betydde att den flyttades över till Ystad.

Jag hade väntat mig att en aktiv invandrarminister skulle ha följt efter övriga länder i Europa. Här ligger vi hittills efter. Eller finns det något drag hos invandrarministern?

För att visa på förhållandena för de människor som flyr vill jag rapportera någonting från verkligheten. Jag vill referera en intervju som är realistisk, ett samtal med en flykting.

- Jag vill inte uppge mitt namn. Jag kommer från Kumanovo, som ligger strax norr om Skopje.
- Varför flyr du ditt land?
- Vi romanizigenare har inga sociala rättigheter i Makedonien. Vi är ett andra klassens folk. Däremot skall vi göra militärtjänsten, den är obligatorisk för alla mellan 16 och 60 år. Sedan vill de placera ut oss på gränserna till Serbien, Bulgarien och Grekland. Jag vill inte delta i detta. Jag vill inte heller att mina barn skall göra det.
- Men det är ju inget krig i de trakterna.
- Nej, men förhållandena är väldigt spända i Makedonien. Där finns tre olika folkslag, som inte kan enas. Innan fanns det ett parti, i dag finns det fyra. Alla drar åt var sitt håll. Så ett krig kan utbryta när som helst.
- Varför valde du Sverige?
- Jag har hört att Sverige tog emot asylsökande.
- Vem har upplyst dig om att vi tar emot flyktingar?
- Det har jag hört på stan av bekanta. Ingen speciell.
- Så du menar att alla pratar om detta?
- Ja, jag har hört det av vänner.
- Hur bodde du i Makedonien?
- Jag bodde i lägenhet.
- Har du sagt upp den och lämnat den?
- Nej, jag sade inte upp den eftersom vi skulle fly, utan vi lämnade den på natten.
- Vad arbetade du med?
- Jag arbetade med trädgårdar och rabatter. Eftersom kriget i Serbien skurit av min livsnäring, kan jag inte längre försörja mig och min familj. Jag arbetade mest i Serbien. Jag arbetade svart.
- Har du någon släkt kvar i Makedonien? Har du någon släkt här?
- Nej, jag har ingen släkt kvar. Mina föräldrar är döda. Jag har inga släktingar här.
- Hur skall du klara dig här? Vilka är dina förväntningar?
- Jag hoppas att få ett arbete i framtiden och att mina barn skall få skolutbildning.

- Hur kom du hit?
- Från Makedonien åkte vi i en skåpbil till Serbien. Sedan åkte vi tåg till Sverige. Jag betalade 20 000 dinarer. Pengarna har jag lånat av vänner hemma. Summan motsvarar två månadslöner.
- Men om du lånar pengar, måste du ju betala tillbaka dem. Hur skall du kunna göra det?
- Lånet fick jag som en gåva.

Detta var ett exempel på en intervju. Där ser man hur en enskild person tänker när han skall komma hit.

Jag har följt upp detta ytterligare och sett på vilka bussbolag våra flyktingar åker med. Det finns ett bussbolag i Skopje som heter Proletär. Detta företag raggar upp resenärer till Sverige. Det är fråga om ren ekonomisk vinning. Ingenting annat än enkel biljett gäller. Dessutom finns Schweizregistrerade bussar som kontinuerligt trafikerar denna rutt. De har uteslutande asylsökande med sig. Jag har också upptäckt att det finns flitiga smålänningar som har bussar som har satts in i denna trafik. Jag har sett kopplingar till hotell och fastigheter. Det är på tiden att vi tar itu med detta på allvar.

Fru talman! I går morse ankom till Ystad tre jugoslaviska bussar med sammanlagt 197 passagerare. På kvällen kom en buss från Makedonien med 58 personer. Bussen ägs av ett företag där nere. Det kom en buss med 36 personer. Bussen ägs av ett företag i Småland. Samtliga som kom till Ystad var jugoslaviska medborgare.

Låt oss nu agera, bästa invandrarminister! Låt oss följa Europa och invandrarverkets chefs råd – inför visum för de jugoslaviska flyktingarna.

Anf. 65 BERT KARLSSON (nyd):

Fru talman! Det mesta har faktiskt sagts här. De beskrivningar man har hört här, att det är rena turistverksamheten från Jugoslavien, är tyvärr sanna. Det kommer snart 10 000 per månad. 90 % av dessa är ekonomiska flyktingar. Det är fruktansvärt inhumant, som vi betar oss i dag. Dessa stackars människor säljer hus och hem och tror naturligtvis att de skall få stanna.

Vi gjorde likadant mot en annan grupp för några år sedan. Det var turkbulgarerna. De trodde också att de skulle få stanna i landet. De fick stanna ungefär två och ett halvt år. Deras barn lärde sig svenska. Sedan skickade vi ut dem.

Det kostade oss oerhört mycket pengar. Det kostade också på ganska hårt i familjeförhållanden. De fick bo på flyktingförläggningar här i Sverige. Jag tror inte att någon i denna kammare skulle kunna bo en enda dag på en flyktingförläggning, som de ser ut just nu. Det värsta exempel jag har sett var ett rum där 25 personer bodde. Det var visserligen ett ganska stort rum, men det saknade vatten och i stort sett värme. Det fanns filter.

Det hade varit bättre om vi skötte om dem som behöver hjälp, de 10 % det rör sig om, och såg till att de fick en dräglig tillvaro i Sverige. Men inte ens det klarar vi av med dessa förutsättningar.

Det hycklerj vi håller på med, som Folkpartiet företräder, kommer att kosta oss 4–5 miljarder extra i år. Jag skulle vilja ha svar på en fråga: Var

får man dessa 4–5 miljarder ifrån? Man kan röra upp himmel och jord för delpensionen, som kanske kostade uppemot 500 miljoner. Då var det kris i regeringen, och man pratade om nyval. Jag kan inte förstå annat än att det måste bli nyval, efter dessa diskussioner om var man skall ta 4–5 miljarder kronor, helt i onödan.

Jag har också konstaterat att alla som inte tycker som Folkpartiet är rasister. Jag kan konstatera att Christina Rogestam nu tydligen har samma åsikt som Ny demokrati när det gäller flyktingpolitiken. Jag tycker att det är förståndigt av Rogestam att ha denna inställning. Hon har insett att detta inte går. Jag såg i dag i Expressen att det skrivs om tältläger. Detta kommer naturligtvis att fortsätta. Det kanske inte handlar om 10 000 nästa månad. Det kanske handlar om 15 000, eller 20 000.

Jag förstår inte varför vi inte också släpper in alla medborgare från gamla Sovjetunionen. De har nämligen exakt samma förutsättningar att få komma hit. Det är krig i vissa delar av landet även där.

Jag tror inte att någon i vårt parti eller någon svensk över huvud taget har någonting emot att hjälpa folk som behöver hjälp. Men då skall vi också ställa upp. Vad gör vi med våra flyktingar när de kommer hit? De får fortfarande inte arbeta. Om det vore möjligt för dem att arbeta, skulle de kunna spara pengar. De skulle kunna få städa våra anläggningar t.ex. Det kostar nämligen i dag 150 miljoner att städa en anläggning.

På sistone har framförts berättigad kritik mot slarvet med pengarna från invandrarverket. Just nu pågår en intern revision, som är föranledd av min bok. Jag påstår där att invandrarverket slarvade bort 66 milj.kr. Varenda siffra i min bok var riktig. Man har inte ställt några som helst krav på den tjänsteman som slarvade bort pengarna. Man har bara undersökt de åtta anläggningar som jag angav i min bok, ingenting annat. Ingen slutledning över huvud taget har gjorts.

Om man ser på hur många anläggningar som finns här i landet, handlar slarvet förmodligen om 300–500 milj.kr. Jag kan försäkra er att om en bankdirektör skulle bete sig på detta sätt, skulle han få sitta inom lås och bom. Men invandrarverket skyddas hela tiden, och man pratar ofta om sekretess.

Jag träffade förut en företrädare för styrelsen. Med den inställning som herr Backlund har, förstår jag att vi aldrig någonsin kommer åt detta slarv. Det skulle ju innebära en kritik mot styrelsen.

Jag tror att man nu kommer att göra en revision som är värd namnet. I den senaste revisionsberättelsen som jag har, som gäller åtta anläggningar inom invandrarverket – den är ganska lång – har man inte ens reda på hur betalningarna sker, om moms ingår eller inte. Det är ju en viss skillnad i kostnad, som ni vet, med den höga moms vi har.

Man kan också undra om Finland, Norge m.fl. länder är oansvariga, eftersom de har en annan flyktingpolitik. Vi var inne på frågan om hemspråk. Det diskuteras i och för sig, men det är ganska intressant att veta att förra året fick 2 200 danskar och 1 300 norrmän hemspråksundervisning. Man undrar hur många svenskar som fick motsvarande undervisning i Norge och Danmark.

Det finns naturligtvis mycket mera som man skulle kunna ta upp i den här

diskussionen, men jag kan sluta här. Gör vi inte något, får vi rasism i det här landet. Det är jag helt säker på.
(Applåder)

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Invandrar- och
flyktningpolitiken*

Anf. 66 RUNE BACKLUND (c) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt att begära replik på Bert Karlssons anförande. Men jag tycker att det är litet osmakligt när man använder riksdagens talarstol till att angripa en enskild tjänsteman på statens invandrarverk för att denne skulle ha slarvat bort 60 milj. kr. utan att vederbörande har någon chans att här i kammaren bemöta dessa påståenden. Jag tycker inte att man skall kasta ut sådana påståenden från den här talarstolen. Sådant skall hanteras utanför den här kammaren, där de som är anklagade har möjlighet att bemöta påståendena.

Anf. 67 BERT KARLSSON (nyd) replik:

Fru talman! Jag kan inte påminna mig att jag nämnde något namn. Jag sade att det gällde en tjänsteman.

Det är fantastiskt att man inte skall få kritisera det här. Hade det varit en bankdirektör som hade slarvat bort 66 miljoner, tror jag inte att någon hade haft något emot att vi hade angett namnet här i riksdagen. Men om man är tjänsteman inom den statliga förvaltningen kan man i princip bete sig precis hur som helst. När styrelsen är politiskt tillsatt är det tydligen helt legalt att göra på det här sättet.

Anf. 68 RUNE BACKLUND (c) replik:

Fru talman! För den som har följt det här ärendet en tid och sett de uttalanden som har gjorts av Bert Karlsson går det naturligtvis inte att ta miste på vilken tjänsteman som avses. Denne är också omnämnd i den bok som Bert Karlsson refererade till.

Det pågår självfallet en fortlöpande revision inom statens invandrarverk liksom inom all annan statlig verksamhet. Skulle det framkomma att det varit ett sådant svinn av pengar som Bert Karlsson hänvisar till föranleder det naturligtvis åtgärder från invandrarverkets styrelse, riksrevisionsverket och regeringen. Det utgår jag ifrån, och Bert Karlsson vet att det är på det sättet.

Anf. 69 BERT KARLSSON (nyd) replik:

Fru talman! Jag hoppas att jag kan ta det som ett löfte. Herr Backlund sitter faktiskt i styrelsen, och jag förstår att det känns när man får sådan här förödande kritik. Det är faktiskt bara att läsa innantill i den revision som har gjorts. Men jag förstår att det är litet svårt att läsa den, eftersom den är skriven på ett sådant sätt att ingen skall förstå. Man kan läsa om beläggning på 25 %, 600 kr. per dygn, böter på 3-4 milj. kr., att man har hyrt hotell trots att man har haft låg beläggning på olika flyktingslussar osv. Jag förstår att det här inte är någon munter läsning. Jag förstår också varför revisionen är gjord på det här sättet så att man inte skall kunna se hur många kronor och ören som har slarvats bort.

Talmannen anmälde att Rune Backlund anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 70 JOHN BOUVIN (nyd):

Fru talman! Riksdagsledamöter! Jag har nu suttit här i två tre timmar och lyssnat på en fantastisk debatt. Jag vet inte riktigt var jag skall börja.

Jag tycker att Rune Backlund visar en otrolig naiv tilltro till svensk massmedia. Det är helt fantastiskt. Men det är ju så svensk massmedia fungerar i dag. Den är så fenomenal att man kan rycka ut precis det som passar ens syfte, och sedan använder man detta som faktauppgifter. Det är rent ut sagt bedrägligt. Jag vill med bestämdhet påstå att jag har mycket stor erfarenhet av detta, av den behandling jag själv har fått. Jag har t.o.m. bevis för allt det här, men det är ingen som är intresserad av sanningen. Jag skulle kunna stå här hela dagen och berätta om allt detta, men vad hjälper det.

Maj-Lis Löw var inne på att det fanns en enighet i kammaren innan. Ja, före valet fanns i princip en stor enighet. Jag kan inte låta bli att reflektera över detta. Ny demokrati kom ju in här och ryckte upp er ur er törnrosa sömn. Vi stoppar in en verklighet här, och genast blir det liv i luckan.

Bert Karlsson nämnde att om man inte tycker och tänker som en folkpartist är man en rasist. Folkpartiet har nog egentligen stavat fel på sitt partinamn. Jag vill påstå att de är folkrasister. Såvitt jag förstod av Folkpartiet här i kammaren skulle folkpartisterna vara de enda som är ärliga och står för vad de gör medan vi andra är oärliga. Jag kunde tolka detta som att vi inte säger och agerar utifrån vad folket tycker och tänker.

Om man är intresserad av att få reda på vad folket tycker och tänker är det mycket lätt att få reda på det. Det är bara att gå ut med en folkomröstning så är den saken klar. Men det vågar man inte. Då måste man ju vakna upp och inse att man har gått och drömt länge och väl. Det här är fantastiskt.

Så till betydelsen av ordet rasism. När jag har suttit och pratat med ledamöter här har jag fått höra de mest skrämmande uttryck. Det beror på vilket tillstånd man är i. Ordets rätta betydelse enligt ordböcker anses inte gälla. Det gäller hur man sätter det i sitt sammanhang.

Jag lade in en motion på ett tidigt stadium om att begränsa invandringen ett år till ett minimum. Det är klart att det kanske var litet för saftigt. I motionen säger jag bl.a. att den s.k. rasismen sprider sig i vårt land, liksom i hela Europa. Är det så svårt att förstå varför? Fortsätter vi med den nuvarande politiken kommer även de som inte vill förstå att vakna. Nu är det i och för sig inte så många som sitter här. Jag frågade vidare varför man inte skall ta tag i problemen och lyfta fram dem i ljuset. Då kommer alla s.k. förståsigpåare, experter m.fl. att skrika: Rasism, rasism. Det var precis vad som hände.

Jag vill påstå att det inte finns någon direkt rasism. Det finns ett fåtal människor i det här landet som är äkta rasister. Och sedan finns en skapad s.k. rasism. Vilka är det som ligger bakom detta? Jag tar bl.a. upp detta i en motion: Våra politiska ledare har också under lång, lång tid provocerat befolkningen genom att stämpla alla som ifrågasatt flyktingpolitiken som rasister, extremister och mörkermän. Det är klart att då blir det ju så här.

I Sverige är det märkbart att vi inte vågar ta egna kliv. Vi måste se hur storebror någonannanstans gör. Det gäller t.ex. för neutralitetspolitiken. Detsamma gäller visumtvånget. Nu kanske det börjar hända saker, eftersom de stora pojkarna ute i Europa har börjat inse allvaret. Då kanske Sverige vågar ta ett eget ansvar.

Flyktingpolitiken och flyktingmottagningen är ett växande och ytterst dyrbart problem. Regering och riksdag har inte vågat hantera frågorna. Man har inte velat upplysa folket om det faktiska läget, och man har inte kunnat fatta rationella beslut som kan omsättas i handling av invandrarverk och polismyndigheter. Budgetöverskridande i magnifik miljardklass är på väg. Men vad har det för betydelse med några miljarder hit eller dit. Vi betalar ju ränta på våra utlandslån som vi har skapat under en fyrtioårsperiod. Staplar vi dessa tusenlappar på varandra får vi en stapel som är 8,4 kilometer hög. Vad spelar det då för roll med några miljarder hit eller dit? Det har ju ingen betydelse.

Sverige behöver helt enkelt en konkret och realistisk flyktingpolitik. Ny demokrati ställer gärna upp på diskussioner, förhandlingar, informationskampanjer och annat som behövs för att få en ändring till stånd. De fyllda lägren och de långa köerna visar att regeringen inte har grepp över situationen. Det är bara att titta på situationen i dag, så ser vi den.

Min taletid är ute, så jag får väl återgå till bänken.
(Applåder)

Anf. 71 TALMANNEN:

Jag vill erinra om riksdagsordningens stadgande om att ledamot inte bör använda förolämpande uttryck.

Anf. 72 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Jag ber först om ursäkt för att jag inte kunde vara närvarande under de första inledande minuterna av den här diskussionen. Det berodde på att vi hade en överläggning i regeringen om just problemen vad avser Jugoslavien. Jag skall här något redovisa den aktuella situationen.

Över en miljon människor i det forna Jugoslavien har lämnat sina hem. Ungefär en miljon är på flykt inom det forna Jugoslavien, och ett par hundratusen har lämnat landet och gett sig ut på flykt runt om i Europa. Europa har inte upplevt något liknande sedan det andra världskriget.

Till Sverige har det sedan förra sommaren kommit ungefär 25 000 personer ifrån det forna Jugoslavien. Sedan årskiftet har det kommit ungefär 15 000. Genomsnittet på senare tid är ungefär 1 000 personer i veckan. Det varierar mellan 800 och 1 300. Det betyder ca 4 000 personer i månaden, inte 10 000 som uppgavs här tidigare.

Bakgrunden till den här situationen behöver man egentligen inte orda särskilt mycket om. Det forna Jugoslavien upplever inre oroligheter och konflikter mellan befolkningsgrupper. I vissa delar har det utbrutit regelrätt krig.

De flesta som kommer hit är kosovoalbaner. De utgör mellan 80 och 85 %. Konflikten i Kosovo har samma bakgrund som de andra konflikterna inom det forna Jugoslavien, nämligen befolkningsgrupper som inte kan komma sams. I vissa delar bedrivs en ren fördrivningspolitik. Den här situationen är inte ny i Kosovo. Den började uppstå 1989 när det relativa självstyret som Kosovo hade avskaffades. Man började vräka folk från deras bostäder. Skolor stängdes så att barnen inte kunde gå i skolan. Människor blev uppsagda

från sina arbeten. Detta är i vissa delar led i en systematisk fördrivningspolitik.

Det är sant att det inte har kommit till regelrätta krigshandlingar i Kosovo, ännu. Man gör bedömningen att det alltmer ökade och tydliga kravet på självständighet också för Kosovo kan bidra till att pressa fram rena krigshandlingar. En del kommer hit för att de är krigsvägrare. De vill undvika att inkallas i den serbiska armén.

Invandrarverket och utlänningsnämnden har bestämt sig för att inte fatta några beslut beträffande de personer som kommer hit. Det finns dock undantag. Människor som har begått brott kan få återvända till det forna Jugoslavien. När det gäller Slovenien och Makedonien fattas beslut, och man verkställer också de avslag på ansökningar om uppehållstillstånd som människor från Slovenien och Makedonien har fått.

Verkställandet sker också ibland i stora grupper för att tydliggöra att vi inte betraktar Slovenien och framför allt Makedonien som ett område varifrån man som politisk flykting självfallet skall få politisk asyl i Sverige.

Den långa historia som Claus Zaar presenterade för kammaren har alltså inte någon som helst relevans i de sammanhang vi diskuterar Jugoslavien, eftersom den uppenbarligen handlade om personer som kommer just från Makedonien.

På förläggningarna finns för närvarande mellan 37 000 och 38 000 personer, varav merparten kommer från det forna Jugoslavien. Invandrarverkets egen bedömning är att man inom den ordinarie verksamheten klarar situationen för ett mottagande upp till 50 000 personer. Hittills har invandrarverket hanterat situationen mycket bra. Man har dragit lärdom av erfarenheter från liknande situationer tidigare.

Det har nu uppförts tält på en ort i Skåne, som fungerar som en sluss i avvaktan på att människorna skall transporteras längre norrut, eftersom slussarna i Skåne är fullbelagda. Vistelsetiden i tältförläggning rör sig om någon dag eller ett par dagar i avvaktan på att permanenta förhållanden kan ordnas.

I Europa hanterar man frågan på liknande sätt som i Sverige. Man väntar med att fatta beslut, vilket egentligen innebär en de facto-rätt att vistas i resp. land i Europa i avvaktan på slutligt beslut. Bakgrunden är naturligtvis den osäkra situationen i Jugoslavien.

Under den senaste tiden har Tyskland diskuterats mycket. Det har icke införts något visumtvång i Tyskland. Det finns ett visumtvång visavi Bosnien, men det har sitt ursprung i att Tyskland vid erkännandet av Bosnien inte införde någon visumfrihet. I övrigt finns det inget visumtvång gentemot det forna Jugoslavien. Men man har skärpt gränskontrollen och tillåter bara s.k. bona fide-resenärer att komma in i landet.

Enligt de informationer som vi har fått är det inte heller i Ungern aktuellt att diskutera ett visumtvång.

Samtidigt skall det upplysas att visumtvång inte förhindrar flyktingar att närma sig en gräns och begära politisk asyl, om de har kommit in i ett land. Enligt Genèvekonventionen har man då rätt att få sin ansökan om asyl prövad.

Självfallet följer regeringen noggrant vad som händer. Det är viktigt att

länderna i Europa har en samsyn och ett gemensamt uppträdande, så att vi tillsammans kan tillmötesgå den vädjan som flyktingkommissarien bl.a. uttryckte vid ett besök i Sverige i går, en vädjan om att Europas länder inte skall stänga sina gränser.

Vi tar nu kontakt på hög nivå med andra berörda länder, i första hand med Tyskland, Ungern och även med andra länder för att få till stånd ett gemensamt uppträdande, så att skyddsbehovet för de människor som söker sig undan krigshandlingar och annan förföljelse kan uppfyllas.

Dessutom befinner sig en miljon människor på flykt inom det forna Jugoslavien. De rör sig inte särskilt långt, men i takt med att de flyttar från sina hem bränns hemmen eller ockuperas av en annan befolkningsgrupp.

Vi har kunnat notera att det råder brist på mat i vissa områden. Dessutom är det naturligtvis nödvändigt att få någon form av tak över huvudet, när man har flytt från sitt hem.

Som vanligt kan man göra den bedömningen att de flesta säkert vill återvända hem när läget blir lugnt. Då skall man möjliggöra att de inte behöver flytta så långt. Det är önskvärt att de kan stanna i de lugna delarna av Jugoslavien.

UNHCR har ett projekt som innebär att man förser människor med mat och tak över huvudet. Det har utgått en vädjan från generalsekreteraren och flyktingkommissarien om stöd för detta projekt. Sverige har tidigare lämnat sitt stöd, och vi kommer att möta den vädjan som finns om ytterligare stöd för att möjliggöra för människor att stanna kvar i sina hemländer.

Herr talman! Det uttalande som gjordes gentemot invandrarverkets chef Christina Rogestam anser jag vara oförsämligt. Man påstod att hon har samma uppfattning som Ny demokrati. Jag har haft överläggningar med invandrarverkets chef, och det finns ingen som helst skillnad i uppfattning mellan invandrarverket och regeringen om behovet av åtgärder.

Anf. 73 CLAUS ZAAR (nyd) replik:

Herr talman! Jag har tagit reda på hur det är i Slovenien. Där är inte förhållandena krigsliknande. För några månader sedan var jag själv där nere, och jag håller dagliga kontakter med Slovenien. Men här har man sagt att man inte tar emot fler än 6 000 flyktingar. Det har alltså gjorts en begränsning, trots att det rör sig om sådana mängder. Man bör väl försöka att se till att de jugoslaviska flyktingarna stannar i dessa områden, eller hur, invandrarministern?

Anf. 74 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag vet inte om Claus Zaar lyssnade på vad jag sade. Jag redovisade att Sverige redan tidigare har bidragit till UNHCR:s – alltså FN:s flyktingkommissionens – projekt, som innebär att man förser de interna flyktingarna i det forna Jugoslavien med mat och i största möjliga utsträckning också med tak över huvudet.

Det är regeringens avsikt att gå in och ytterligare stödja detta projekt, som för övrigt fick ett stöd på 30 miljoner US-dollar i förra veckan från EG. Syftet med projektet är naturligtvis att möjliggöra för människor att stanna i närområdet, att de inte skall behöva ge sig ut på längre flykt i Europa och

att de skall kunna återvända till sina ursprungliga hem, när det förhoppningsvis har lugnat ner sig i området.

Anf. 75 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! Birgit Friggebo sade att vi skall försöka att hjälpa folkgrupper när det finns risk för att de inte kan samsas. I stor sett i hela världen finns det ju risk för att folkgrupper inte kan samsas. Inom OSS, t.ex., där det är stora problem, finns det uppenbara risker för krig. Skall vi i så fall ta emot flyktingar också därifrån? I så fall får vi stora problem. Jag vill fråga Birgit Friggebo: Om det finns risk för att folkgrupper inte kan samsas, skall vi då ta hand om flyktingar ur sådana folkgrupper?

Jag har ytterligare en fråga. Det pågår inte något krig i Kosovo. Som jag nyss nämnde är situationen där sådan att det finns risk för att man inte kan samsas. Men vi kan ju inte ta emot alla så fort den här risken finns. Resultatet blir att vi får en kraftigt ökad invandring. Jag vill fråga Birgit Friggebo: Varifrån skall vi ta de kraftigt ökade anslagen som behövs i samband med dessa problem? Skall vi höja skatterna, eller skall vi låna pengar utomlands för att klara av de problem som uppstår?

Anf. 76 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Vi har en situation i Jugoslavien som har lett till att 25 000 människor nu har kommit till Sverige. Totalt i världen finns det ungefär 17 miljoner flyktingar. De flesta befinner sig i Asien, i Afrika och i Amerika. Europa är den kontinent som har tagit emot det minsta antalet flyktingar.

Ny demokrati vill inte diskutera denna konkreta situation på annat sätt än att säga att de är ekonomiska flyktingar, och Ny demokrati tror att den besvärjelsen kan leda fram till att människor inte skall söka sig hit i fortsättningen. Man ägnar sig också åt en hotbildsverksamhet. Man förespeglar vad som eventuellt kan komma att hända i framtiden för att komma ifrån att hantera de problem och bekymmer som de här människorna har, som söker sig ifrån Jugoslavien.

Mycket av det som Ny demokrati säger är väldigt oprecist, och därför är det svårt att veta vad ni egentligen vill. I yrkanden av Ny demokrati vilka behandlas i riksdagen i dag står det att "— utlänningar som har allvarliga och uppenbara skäl att fly från något —" skall få asyl. Jag skulle vilja veta vad detta *något* är för någonting.

Menar Ny demokrati att människor som flyttar på grund av ekonomiska bekymmer, fattigdom och miljökatastrofer är människor som har allvarliga och uppenbara skäl att fly? Menar ni att vi i så fall skulle utöka skälen till att ge asyl här i Sverige?

Anf. 77 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! Det är klart att vi vill ta emot människor som har det svårt, men vi är samtidigt realister. Man kan ju inte ta emot halva världen därför att halva världen har det svårt – eller därför att 80 % har det svårt. Det vet ju alla. Man måste samtidigt vara realist.

Man kan inte bara ta in folk för att man skall ta in folk och agera som en världsgud för alla människor. Vi måste inse att vi också skall kunna klara av

situationen. Jag frågar än en gång: Varifrån skall vi ta pengarna när det här kommer att skena i väg kanske uppåt ett par tre miljarder kronor till? Vi har inte ens pengar till våra fattigpensionärer. Hur skall vi kunna förklara ett sådant agerande för dem?

Vi är medvetna om att flyktingar skall tas emot, men kanske inte i samma utsträckning som i dag. Man måste sätta en gräns någonstans. Det är inte något svammel, Birgit Friggebo, utan det är realism.

Anf. 78 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag frågade Peter Kling om vad kraven på att det skall handla om "utlänningar som har allvarliga och uppenbara skäl att fly från något" var för att de skall ges asyl här i Sverige. Det är uppenbarligen en grundläggande regel som skall tillämpas på något sätt. Det handlar ju inte om att sätta något tak eller att bestämma några kvoter, utan det är en generell regel som i så fall skulle tillämpas.

Min fråga var om de människor som har allvarliga och uppenbara skäl att fly från t.ex. fattigdom och miljökatastrofer skall få asyl i Sverige. Vill Ny demokrati utvidga asylbegreppet här i Sverige?

Hittills har vi i Sverige tagit emot 25 000 människor från det forna Jugoslavien. Jag är alldeles övertygad om att många av dessa människor vill återvända hem igen om situationen ändras där nere. Menar Ny demokrati att vi inte skall ta vårt ansvar och ge människor skydd mot bomber och förföljelse? Det handlar om människor vilkas hem bränns upp, som sägs upp från sina arbeten så att de inte kan försörja sig, vilkas barn inte får gå i skola och vilkas möjligheter att själva bestämma över sin framtid är kraftigt ifrågasatta.

Anf. 79 BERT KARLSSON (nyd) replik:

Herr talman! Birgit Friggebo svarade aldrig varifrån man skulle ta de tre fyra miljarderna. Hon svarade inte heller på när situationen för fattigpensionärerna skulle åtgärdas – de har det också svårt.

Jag skulle också vilja ha svar på varför man utvisade de polska zigenarna för ett halvt år sedan. De hade väl också skäl att få stanna.

Christina Rogestam var tydligen överens med regeringen. Innebär det att visum kommer att införas?

Anser Birgit Friggebo att man i Norge och Finland är oansvarig, eftersom en annan flyktingpolitik tillämpas där?

Kommer vi att tillåta medborgare från gamla Sovjetunionen att komma hit? De har exakt samma förutsättningar som medborgarna i gamla Jugoslavien.

Så till slöseriet på invandrarverket. En som är väl informerad om detta är naturligtvis Birgit Friggebo – jag har personligen informerat henne. Vad har regeringen gjort åt detta slöseri?

Är revisioner beställda utifrån, eller är frågan fortfarande intern, så att på sin höjd styrelsen får besked om hur det går till?

Det här är många frågor, och jag tror inte att jag får svar på någon av dem. Det kommer emellertid att bli mycket intressant att följa det hela.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Invandrar- och
flyktingpolitiken*

Anf. 80 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag besvarade häromdagen en fråga här i riksdagen, vilken hade ställts av Bert Karlsson. Bert Karlsson behagade emellertid inte komma hit. Vad jag då sade när det gäller invandrarverket var att man har gjort en egen, dvs. en intern, revision. På invandrarverket har man själv kommit fram till att verksamheten inte har skötts särskilt bra på vissa punkter.

Vi har ett system för revision av statliga utgifter, med dels riksdagens revisorer, dels riksrevisionsverket. Invandrarverkets interna revision har nu överlämnats till riksrevisionsverket av invandrarverket självt, och i och med det blir det en extern granskning av invandrarverkets verksamhet. Precis så skall det gå till. Självfallet skall det inte i någon verksamhet här i Sverige slösas i onödan.

När det gäller utgifterna för flyktinginvandringen pågår en enorm myt- och ibland lögnverksamhet. Jag vet inte hur många insändare och brev som jag har sett i vilka omtalas att de direkta utgifterna för flyktinginvandringen är 40 miljarder kronor. Jag vet inte alls om någon från Ny demokrati har deltagit i spridandet av dessa uppgifter. Det är emellertid den typen av uppgifter som sprids runt om i landet.

Kostnaderna är betydligt lägre. Dessa pengar utbetalas i dag, därför att vi anser att människor skall ges skydd när så behövs. Tidigare har människor fått stanna, därför att de har fått vänta för länge på beslut, inte därför att de har varit i behov av skydd. Så var fallet inom invandrarverket tidigare – nu har det blivit bättre – och senare inom regeringskansliet under den socialdemokratiska tiden. Det har naturligtvis inneburit att fler har fått tillstånd än som eljest skulle ha fått. Det har också inneburit att verksamheten har blivit dyrare än vad den skulle behöva vara.

Vi har nu tillsatt kraftiga resurser för att se till att få bort de balanser som finns, inte minst hos utlänningsnämnden, och som är ett resultat av den gamla regeringens fögderi.

Anf. 81 BERT KARLSSON (nyd) replik:

Herr talman! Jag hade inte förväntat mig något svar. Nu fick jag i stort sett ett halvt svar. Jag frågade om Norge, gamla Sovjetunionen, osv., och jag frågade också hur man skulle finansiera det hela – det handlar ju enbart om tre fyra miljarder kronor, vilket inte är speciellt mycket.

Jag ställde en mängd frågor, bl.a. om polska zigenare inte räknades. Men jag fick inget svar. Det är ganska fantastiskt. Det visar väl hur sjuk den här affären är.

Jag kan tala om vad flyktingpolitiken i det här landet kostar, om man även räknar med socialhjälp osv. Det handlar om 15–20 miljarder kronor.

Vi talade tidigare om att man skall vara rädd om siffror. Jag vet inte varifrån invandrarministern har fått sina siffror, men jag har fått mina siffror från invandrarverket, västra regionen, och jag förutsätter att de är riktiga. Jag hävdar fortfarande att siffrorna kommer att peka på att det är fråga om 10 000 personer. Förra månaden tror jag att antalet var 6 500–7 000. Kom sedan inte dragande med att det rör sig om några tusen, eftersom det i alla fall inte är någon som tror på det.

Jag vill säga något om revisionen. I en revision förutsätter man att invandrarverket kan sina egna siffror. Jag förstår att invandrarministern inte kan varenda siffra, men jag kan offra en kväll för att förklara hur revisionen är gjord och vilka siffror som är riktiga. Man glömmar t.ex. litet moms på 40–50 kr. per plats, vilket gör 8 milj.kr. per år och anläggning. Jag kan hålla med om att det inte är så mycket när det handlar om 15–20 miljarder. Men jag kan konstatera att en revision inte får göras så vårdslöst.

Anf. 82 BERITH ERIKSSON (v) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte att ministern föreslog att vi skulle införa visumtvång. Men jag vill passa på att säga att vi absolut skulle avvisa ett sådant förslag. Situationen är inte sådan nu att vi behöver införa visumtvång. Vi kan inte, vare sig av ekonomiska eller av andra skäl, försvara ett sådant beslut.

Som ministern sade är situationen egentligen inte ny. Vid andra världskrigets slut kom under en vecka 10 000 människor över gränsen i norr från Finland. Det rörde sig även den gången om tillfälligt behov av skydd, då tyska bombade och brände norra Finland.

Vi föreslår i stället att det görs en snabb behandling av en de facto-rätt som gör det möjligt att ge tillfälliga uppehållstillstånd för att minska utredningskostnaderna, eftersom man i dag utreder fram till beslut.

Jag förutsätter att man i detta läge även kopplar in frivilligorganisationer och alla andra goda krafter som det finns gott om i Sverige nu liksom det fanns 1945.

Anf. 83 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Det är inte aktuellt att nu införa något visumtvång i Sverige. Situationen är inte sådan. Dessutom har de som har ställt krav på visumtvång hänvisat till att man i Tyskland och även i andra länder redan skulle ha fattat beslut om detta eller att det skulle vara aktuellt. Så är inte fallet. Dessutom har jag erinrat om det faktum att visumtvång inte tar ifrån människor rätten att söka asyl i något land. De länder som har skrivit under Genèvekonventionen har också skyldighet att behandla ansökningar om asyl.

Anf. 84 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att kulturministern gav oss en bra och saklig information. Jag hade hoppats att denna sakliga information också skulle ha hyfsat till debatten. Jag har också fått svar på den fråga som jag ställde.

Anf. 85 LARS SVENSK (kds):

Herr talman! Debatten har varit lång, och timmen är sen, men nu står han här, kds-representanten, som någon efterlyste. När det gäller betänkandet är vi representerade genom en av regeringspartiernas företrädare. Men jag känner att det är viktigt för oss alla i denna debatt att dra upp en rågång mellan flyktingproblem och människovärde, annars kommer denna debatt att kantra i fortsättningen.

Flyktingpolitiken engagerar, och det är bra, eftersom det är fråga om mycket pengar. Men det är också fråga om väldigt många tragiska människo-

öden som inte kan mätas i pengar. Jag hoppas och förutsätter att det största engagemanget finns när det gäller det sistnämnda.

Jag vet inte vilken erfarenhet kammarens ledamöter har av flyktingar. Där jag bor ökade invånarantalet med 15 % praktiskt taget över en natt. Jag lever därför inte med utan i hela flyktingproblematiken. Min erfarenhet är att det finns flyktingar som har fått stanna av svaga eller falska skäl. Det finns flyktingar som så att säga lyfts ut ur landet trots starka skäl för att få stanna. Jag är just nu engagerad i ett sådant fall.

Det är på samma sätt med biståndspolitiken, som har debatterats tidigare, nämligen att tillvaron inte är perfekt. Det skall vi erkänna och jobba vidare med.

Hela flyktingpolitiken, utifrån den etiska grundsyn som vi har, bygger ändå på ett lika människovärde. I söndagsskolan fick jag lära mig en sång som lyder: Röd och gul och vit och svart, gör detsamma har han sagt. Det syftar inte på några politiska partier – det fanns nämligen inte något gult parti i riksdagen den gången. Jag har i alla fall försökt behandla alla personer här i kammaren på samma sätt. Så skall det vara även inom flyktingpolitiken. Vi måste ha en människosyn som innebär att vi behandlar alla människor likadant. Då är det svårt att skilja på svenska och icke-svenska problem. Det handlar om samma slags människor. Vi skall inte ställa de svenska problemen mot de icke-svenska.

Vi har ett förhållandevis högt välstånd. Det gäller inte bara pengar utan även fred och harmoni. Det skall vi förvalta och använda på rätt sätt. Jag tror inte att någon har blivit fattigare av att hjälpa andra.

Målet med vårt välstånd måste vara att det skall räcka även till medmänniskan. Jag tycker att vi kan erkänna och bearbeta de avarter som vi upptäcker. Det gäller även hanteringstiderna, som vi tycker är svåra och långa, och som vi kanske tycker faller ut i en slumpvariator på slutet. Men vi skall inte ställa våra problem mot flyktingarnas problem.

Jag är övertygad om att många här i kammaren skulle ha gett sig av till Tyskland eller något annat land långt tidigare än när t.ex. flyktingarna från Jugoslavien bestämde sig för att ge sig av till Sverige. Flyktingarna kommer inte hit i första hand för att ta våra bostäder. Jag tycker att det är fel att flyktingar skall klä skott för våra problem.

Om det är litet svårt att vädja till människovärdet kan jag avslutningsvis, herr talman, vädja litet grand till självskheten. Vi skall ta emot flyktingar. Situationen i omvärlden kan mycket snabbt förändras. Då skulle det vara ytterst tragiskt om vi skulle få höra att vi är för friska och för välmående för att få räknas som flyktingar någonstans.

Anf. 86 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Herr talman! Jag hade häromdagen tillfälle att i utrikesutskottet lyssna till FN:s flyktingkommissaries redogörelse för den aktuella situationen. Hon nämnde då den mycket allvarliga situationen inte bara i Jugoslavien utan även i andra delar av världen. Hon nämnde att antalet flyktingar när det gäller Jugoslavien nu är 1,2 miljoner. Det är naturligtvis en mycket stor flyktingström. Motsvarande flyktingströmmar finns i andra delar av världen, nämligen i södra Afrika, och de har funnits i områdena kring Afghanistan och Pa-

kistan. Men detta är en av de allra största flyktingströmmar som vi har haft på länge.

Det finns all anledning att nu starkt sluta upp kring en akut och snabb hjälpinsats från Sverige. Från många andra länder kommer ju hjälp. Jag hoppas att regeringen här kommer att fatta ett generöst beslut om hjälp till Jugoslavienflyktingarna. Det rör sig om leveranser som UNHCR kan få fram. Det talade flyktingkommissarien om. Det rör sig om mat, frukt och åtskilligt annat som kan levereras.

Kulturministern nämnde inte vilket belopp hon avsåg att föreslå. Men jag hoppas att det blir ett väl tilltaget och generöst bidrag från svensk sida. Det skulle kunna stimulera många andra länder till att göra motsvarande insatser.

Jag har lyssnat på debatten här i dag och tycker mig finna en bred uppslutning kring den sakliga redogörelse som regeringen har avlämnat i den här frågan, där man säger att vi aktivt skall verka för insatser. Här står ni i Ny demokrati isolerade – ja, t.o.m. med skammen, skulle jag vilja säga. Ni talar ett språk och har ett bollande med siffror som ligger långt bortom det som det av och till rör sig om. Det är en form av osaklighet som är att beklaga. Det är i alla fall uppmuntrande att ni i Ny demokrati är helt isolerade här i kammaren i dag.

Jag vill också gärna säga något om speciella grupper i det jugoslaviska samhället. Vi har ju gång på gång fått rapporter om exempelvis Kosovoflyktingarna och situationen i Kosovo. Jag nämner det bl.a. därför att en talare här tog upp Kosovo på ett sådant sätt att man kunde tro att det inte skulle förekomma diskriminering och förföljelse där, som dock har förekommit där under en lång tid. Jag har i det sammanhanget tagit del av mycket substantiella rapporter från det internationella Röda korset och av rapporter som har förmedlats från Röda korset här i Sverige. Men det gäller också rapporter från andra humanitära organisationer.

Någon gång borde väl de som uttalar sig så här fientligt ta del av de sakliga rapporterna från olika humanitära organisationer, främst från Röda korset och Rädda barnen.

Till slut skulle jag vilja säga att det är verkligen angeläget att Sverige inte bara i den här frågan utan också över huvud taget när det gäller både internationella insatser för flyktingar och flyktingmottagandet i vårt land förstärker arbetet på det internationella planet.

På den punkten vill jag bara säga att jag tycker att utskottets utlåtande här är alldeles för vagt, defensivt och passivt när det gäller att ta initiativ på det internationella planet. Man säger att så sker och att det har varit fråga om de normala kanalerna. Men jag tycker inte att det räcker i den här allvarliga och akuta situationen. Jag tycker att det nu borde tas initiativ på hög nivå, på statsministernivå. Det gäller att samordna ansträngningarna för att samla krafterna, så att insatserna blir verksammare.

Jag vill inte göra partipolitik av dagens debatt. Men jag vill framhålla att jag gång på gång här i kammaren tidigare lyssnat till Folkpartiet, som sagt att man vill ha sådana här initiativ på hög nivå. Nu är situationen verkligen så akut att det finns all anledning att höja den här frågan till högsta politiska nivå för att få samordnade ansträngningar. Det är min vädjan till regeringen.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Invandrar- och
flyktingpolitiken*

Anf. 87 LIISA RULANDER (kds):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att ropa till Nydemokraterna: Ta er upp ur den plaskdamm som ni står i med vatten upp till fotknölnarna! Det krävs nämligen en helt annan teknik ute på djupt vatten, där ni ju också faktiskt måste bevisa att ni har litet simkunnighet.

Representanter för föreningen Svenskar i världen skulle, om de hade varit här i dag, ha sagt precis samma sak om de krav och behov som de har när de kommer ut i världen som vi har sagt när det gäller invandrares och flyktingars behov när dessa kommer till Sverige.

Här bollas det mycket med kronor och ören. Men det handlar inte om kronor och ören, utan det handlar om människor, människors liv och människors sätt att leva. Det är vad vi skall väga mot de kostnader som kan tänkas uppstå. Jag tror att risken finns att vi fastnar i ett resonemang om att det kostar si eller så mycket.

Till Claus Zaar skulle jag dessutom vilja säga att vi inte skall sluta ta emot flyktingar. Men vi skall försöka lösa de problem som finns i samband med deras ankomst. Det är därför vi är här.

Vi skall inte fråga ungdomarna om de vill ha hit flyktingar, utan vi skall tala om för dem att krig och förföljelse tvingar människor att fly. Det är vår plikt att berätta det för dem. Inte frågar vi våra barn där hemma varje dag om de vill ha mat eller om de hellre vill ha godis. Ibland måste man faktiskt veta hur det skall vara.

Vårt ansvar som politiker är alldeles för allvarligt för att vi skall kunna tillåtas agera utifrån populistiska kortsiktiga motiv och perspektiv.

Bert Karlsson är ju mycket duktig på det här med marknadsföring. Jag avundas honom många gånger i det avseendet. Däremot skulle jag – i stället för att göra som Bert Karlsson, dvs. veckla ut ett skrynkligt papper med uppgifter om revisionen – kunna placera hela balar med papper här i salen för att visa hur mycket papper som har gått åt för alla tårar som har fällts över döda anhöriga, över lemlästade människor och över förspillda liv när det gäller krig och förföljelse. Det är vad det handlar om.

Inte har jag hört någon opponera sig mot EM och de kostnader i det sammanhanget som hänger samman med huliganerna. Vad Bert Karlsson har nämnt här i dag i kostnadsväg är 66 miljoner, eller vad det nu var han sade. Men det är ungefär vad huliganerna kommer att kosta. Kanske är det fråga om att skydda svenska liv. Är det kanske därför som man inte har protesterat mot nämnda penninganslag?

Man kan alltså titta på pengar, och man kan väga olika saker mot varandra. Men litet av perspektiv måste man ändå ha.

Hemspråken är vår käpphäst. Ny demokrati och kds står alltid mot varandra i den debatten. Återigen skulle jag vilja rikta uppmaningen: Lyssna gärna på Svenskar i världen! Det är en utmärkt förening, där ni skulle kunna lyssna, men i omvänd ordning. Jag vet inte vad jag tycker i övrigt. En gång har jag varit med och hörde då att man talar om svenskar i världen på det sätt som invandrare talar om sitt sätt att vara här i Sverige. Det är bara omvänt. Men det kan väl ändå inte vara någon skillnad. Det säger jag till er i Ny demokrati.

Visst får människor undervisning i hemspråk även i andra länder.

Svenskar har egna skolor ute i världen – om ni nydemokrater nu inte visste det. Det finns åtskilliga helt svenska skolor utomlands. Det finns hemspråksundervisning i samtliga länder i vår omgivning där det finns svenskar. Därom råder det inget tvivel.

Herr talman! Jag skall inte uppehålla mig längre vid den här diskussionen. Här har sagts mycket som är bra. Men här har också sagts mycket som är tråkigt och som man kan bli ledsen över. Jag tycker att Birgit Friggebo på ett utmärkt sätt har beskrivit läget.

Jag yrkar bifall till hemställan i utskottets betänkande.

Anf. 88 CLAUS ZAAR (nyd) replik:

Herr talman! Tala om för dem, sägs det från kds. När man hör kds säga det förstår man hur invandrapolitiken där bedrivs. Jag menar att människor måste få ha en uppfattning. Precis som vi tidigare här i debatten har sagt inser människor, som arbetar och som ser att andra bara går ute på stan eller får ersättningar och bidrag så att säga upp över öronen, hur det förhåller sig. Jag har hört posttjänstemän säga att de mår illa när de skall betala ut sådana här ersättningar.

Är det ett samhälle, tror Liisa Rulander, som kommer att utvecklas positivt, ett samhälle som kommer att vara först i Europa, när vi av lönekakan snart betalar 5 kr. av varje hundralapp till invandrapolitik och kombinerad u-hjälpspolitik? Den senare köper man t.o.m. vapen för, som man smugglar. Är det vår framtid? Det är detta människor säger ifrån om. Nu är det dags även för Liisa Rulander att ta ur öronpropparna.

Anf. 89 LIISA RULANDER (kds) replik:

Herr talman! Att få det att framstå som om det vore ett roligt pojkestreck man har ställt till med tycker jag verkar ganska vanvördigt mot de människor som det handlar om, dem vi egentligen talar om i dag. Det handlar om människor som har blivit utsatta för krig och förföljelse.

Det jag talar om att vi skall upplysa ungdomar och även andra om är varför människor flyr. Då talar jag om flyktingar. Jag talar inte om kriminella eller om dem som kommer hit av ekonomiska skäl. Jag talar om de verkliga flyktingarna, och då menar jag allvar med det jag säger. Det är viktigt att vi som folkets företrädare visar oss rakryggade och inte fjäskar efter röster inför nästa val genom att framstå som om vi inte begrep vad krig och förföljelse står för. Det är ytterst detta det handlar om.

Att man sedan kan tycka olika om kronor och ören, att man kan tycka olika om tillvägagångssätt, det kan jag respektera. Men jag tycker också att det är viktigt att vi i den här debatten respekterar människoliv och därigenom även varandras åsikter i sak.

Anf. 90 CLAUS ZAAR (nyd) replik:

Herr talman! Det har varit tabu att tala om flyktingpolitiken. När man sätter sig in i flyktingpolitiken ser man mer och mer att det är därför som den har varit enig. Folket har sagt en sak och sedan har politiker gjort som de har tyckt, ofta korrumperat påverkade i verksamheten. Det sätter jag mig emot. Däremot håller jag helt med om det som sägs om dem som verkligen

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Invandrar- och
flyktingpolitiken*

är flyktingar. Men i dag är det under 10 % som är flyktingar. Resten kommer hit av ekonomiska skäl.

Liisa Rulander, om jag tjänade mindre än 1 000 kr. nere i Jugoslavien – jag har varit där nere, så jag vet hur det är – skulle jag också, om jag fick chansen, hoppa på bussen upp till Stockholm, för där är det justa prylar och där öser man ut pengar. Det är vad vi håller på med.

Anf. 91 LIISA RULANDER (kds) replik:

Herr talman! Är det så enkelt att vi bara pratar om dem som hoppar på bussen? Låt oss i så fall satsa resurserna på att sälla bort dem. Då handlar det om att vi skall öka resurserna, om vi inte vill ha hit de här människorna.

Om man tittar på vanlig svensk lagstiftning gäller begreppet hellre fria än fälla. Varför skulle vi då låta dem som är verkliga flyktingar passera tillbaka för att det finns de som inte är riktiga flyktingar? Jag menar att det är mycket viktigt att vi kommer ihåg att skilja på de här sakerna. Det vore naturligtvis roligt om vi vore överens om detta. Men jag tycker också att det är viktigt att vi kan gå ut med detta i debatten och verkligen upplysa om det.

Självklart är det tråkigt för folket, vilket folk Claus Zaar nu talar om, om man känner sig överkörd av politiker. Då menar jag att vi måste bli tydligare som politiker och tala om världsläget. Vi måste tala om det ansvar vi har i Sverige. Sverige är bara en ytterst liten del av världen. Skulle vi leva i största överflöd, medan människor hela tiden förgås, och sedan ändå tycka att vi har gjort någonting bra? Det är detta ansvar jag efterlyser.

Andre vice talmannen anmälde att Claus Zaar anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 92 BERT KARLSSON (nyd) replik:

Herr talman! Jag blev påhoppad, som vanligt. Tydligen har vi blivit ansvariga för anslaget till EM-poliserna. Vad jag vet är det den sittande regeringen som har fattat det beslutet.

När det gäller de 66 miljonerna kan jag upplysa Liisa Rulander om att det bara gäller åtta anläggningar. Det finns ca 150 anläggningar i Sverige, förmodar jag. Det handlar fortfarande om ganska stora belopp, men de kanske inte är så stora i din sfär – vad vet jag.

Jag vill också ha svar på frågan: Hur tycker man att Norge och Finland sköter solidariteten? Detta är frågor där det sägs att man skall ta ansvar. Jag tycker fortfarande att man kräver så kolossalt mycket av Sverige och svenskar. Vi har i dag inte pengar, det är sanningen. Vi får låna pengar hela tiden. Då måste man ha mycket klart för sig att man är rättvis när man fördelar.

Det finns nog ingen som inte vill ta ansvar för dem som verkligen behöver skydd. Det är fråga om de riktiga flyktingarna. Det är dem vi borde prata om.

Jag skulle faktiskt vilja visa Liisa Rulander en förläggning, visa hur flyktingarna bor. Det skulle vara mycket intressant att tillsammans åka till en förläggning. Efteråt skulle vi kunna ha en diskussion om huruvida det vi gör i dag anses vara riktigt.

Anf. 93 LIISA RULANDER (kds) replik:

Herr talman! Det jag frågade Bert Karlsson om var hur mycket Bert Karlsson protesterade när beslutet om kostnaderna för EM togs. Jag har i vart fall inte hört någonting. Annars tycker jag att Ny demokrati både syns och hörs. Men i det fallet hörde jag inga protester.

Jag ställde bara de två kostnaderna mot varandra för att visa på att det är pengar som pengar. Frågan är var man vill lägga dem. Jag vill lägga dem på invandrare och flyktingar.

Som en upplysning kan jag tala om att jag självklart har bevistat många flyktingförläggningar. Jag har naturligtvis sett över hur flyktingarna har det i mitt eget län. Jag har sett att de har det bra. De skall ha det bra. Men jag tycker inte att de lever i överflöd. Det vore skam att säga det. Men jag tycker att de har det bra.

Vi skall komma ihåg att flyktingar inte kommer hit så fort det smäller ett skott. De flyktingar som kommer hit nu är de som var svårt utsatta redan 1989. Vi har 1992 just nu. Man väntar in i det sista med att lämna sitt eget land. Det skulle jag också göra. Jag skulle heller inte sticka i väg vid första bästa knallskott. Självklart vill man vara där man har sina släktingar och sina vänner, där man har sina barndomsminnen och där man är rotad. Det är självklart. Det måste vi respektera, och vi måste tro att det är på samma sätt för alla.

Jag vill fortfarande tala om de verkliga flyktingarna. De andra får vi göra något annat åt. Vi skall inte skicka i väg flyktingarna på grund av de andra.

Anf. 94 BERT KARLSSON (nyd) replik:

Herr talman! Apropå polispengarna vill kds tydligen släppa de huliganer som ni har sett fritt. Jag tycker att det borde räcka med Westerberg i det sammanhanget.

När det gäller de 66 miljonerna tror jag inte att Liisa Rulander har förstått vad det är fråga om. Det är bortslarvade pengar. Man har inte fått något för pengarna. Man har hyrt färjor överallt som man har fått betala för, men man har inte kunnat använda dem. Det finns faktiskt en sådan båt i Malmö. Det går bra att åka dit och titta. Den kostar invandrarverket 15–16 miljoner. Det är inte heller så mycket tydligen. Dessutom försvarar man sådana här dumheter. Det är mycket oroande, måste jag säga, att man inte bryr sig om 300–400 miljoner, när regeringen var beredd att avgå för 300–500 miljoner till delpensionerna. Det var tydligen en större katastrof.

Anf. 95 LIISA RULANDER (kds) replik:

Herr talman! Jag vill naturligtvis inte släppa några huliganer fritt. Jag ville bara göra en jämförelse och visa vad Ny demokrati kämpar för, mer eller mindre.

Det jag efterlyser är en helhetssyn. Vi kan naturligtvis inte koppla bort en del av den här debatten. Den del som har med EM och huliganerna att göra handlar också om människovärde. Det handlar om att alla de som är intresserade skall ha möjlighet att se tillställningen, att närvara och delta i den med livet och sina lemmar i behåll. Det är den helhetssynen jag vill att vi också skall koppla till invandrar- och flyktingdebatten. Det är oerhört viktigt.

Bert Karlsson talar om bortslarvade pengar. Jag skulle gärna vilja höra Bert Karlsson redovisa ett företag eller en institution där det inte är fråga om bortslarvade pengar utan där alla pengar verkligen har använts effektivt hela vägen. Jag tror att det är mycket svårt att hitta ett företag som är så oerhört exemplariskt. Det är mänskliga misstag som begås hela tiden. Vi får inte föra över den saken på den här debatten, så att vi på något sätt tror att detta skall utgöra normen.

Andre vice talmannen anmälde att Bert Karlsson anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 96 PETER KLING (nyd):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att säga så här till Liisa Rulander angående debatten om bortslarvade pengar: Visst finns det företag som har direktörer som slarvar bort pengar. Men inom den privata sektorn blir man i regel åtalad, eller så får man inte något nytt jobb. Men när det gäller skattepengar går det bra att göra det. Det är skillnaden, som Bert Karlsson ville framföra.

Herr talman! Vi i Ny demokrati har ofta blivit kallade för rasister i denna kammare. Jag har ännu inte sett någon talman som gett de personer som kallat oss för rasister någon reprimand, som ju John Bouvin fick för en stund sedan. Det är märkligt att bara vi skall få reprimander.

Naturligtvis skall vi ta emot flyktingar från krigs- och katastrofområden. Men det måste ju finnas en gräns. Var och en i detta land, även vi politiker, måste inse att det finns en gräns.

Jag vet att hela svenska folket vill ta emot människor som har det svårt, men de är realister. De vill faktiskt ha en gräns. Är det så farligt att vi politiker någon gång lyssnar på vad våra väljare vill och vad de tycker? Det är precis vad vi gör i Ny demokrati. Vi är inte ute för att jaga några röster, utan vi står för ett brett tyckande i Sverige. Är det så fel att göra det? Våra väljare är våra uppdragsgivare, ingenting annat. Vi skall inte härifrån riksdagen på något sätt styra folket i Sverige och försöka få dem att tänka som vi i denna kammare, pracka på dem våra uppfattningar, utan det är tvärtom. Det måste vi politiker lära oss.

Sedan skall vi komma ihåg att varje ekonomisk flykting som kommer hit penningmässigt sett motsvarar en människa som kanske har det svårt i ett krigsområde. Skall vi ta hit ekonomiska flyktingar, eller skall vi ta hit riktiga flyktingar som har det svårt?

Till sist vill jag fråga Liisa Rulander om kds är villigt att dra in polisens resurser för att lägga dessa på flyktingförläggningarna. Är det så, behöver man inte gå och se på fotboll, för det finns stor risk för att man inte kommer hem.

Anf. 97 LIISA RULANDER (kds):

Herr talman! I och för sig tycker jag att jag var ganska tydlig. Jag sade att det inte alls var så vi menade, det var mera för att påvisa att det är liknande belopp som ingen över huvud taget bryr sig om. Ingen frågar om de används rätt, osv. Jag skulle kunna tala mycket länge om hur vi skulle kunna undvika

att behöva lägga dylika pengar på andra insatser i samhället, t.ex. för att komma åt den kriminalitet som finns. Det finns oerhört mycket att säga om det, men det är inte den debatten vi för i dag, utan nu jämför vi kostnaderna.

Prot. 1991/92:112

14 maj 1992

*Invandrar- och
flyktingpolitiken*

Anf. 98 LARS SVENSK (kds):

Herr talman! Jag har en fråga till Peter Kling, som förut talade om en gräns. Är det en gräns i procent eller en gräns i reella tal?

Anf. 99 PETER KLING (nyd):

Herr talman! Det är en gräns i reella tal i så fall. Det är någonting som vi här i riksdagen förhoppningsvis skall få ta ställning till.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

Mom. 1 (inriktningen av flyktingpolitiken)

Utskottets hemställan bifölls med 157 röster mot 115 för reservation 1 av Doris Håvik m.fl.

Mom. 3 (flyktskäl m.m.)

Utskottets hemställan bifölls med 262 röster mot 22 för det av Peter Kling under överläggningen framställda yrkandet, att riksdagen med avslag på yrkande 2 i motion Sf622 skulle bifalla övriga i detta moment behandlade motionsyrkanden.

Mom. 9 (brottslighets betydelse vid asylprövning)

Utskottets hemställan bifölls med 260 röster mot 22 för reservation 3 av Leif Bergdahl.

Mom. 10–12 (internationellt samarbete för att förebygga påtvingad migration m.m.)

Utskottets hemställan bifölls med 161 röster mot 123 för reservation 4 av Doris Håvik m.fl.

Mom. 28 (utvisning på grund av brott)

Utskottets hemställan bifölls med 259 röster mot 23 för reservation 5 av Leif Bergdahl.

Bengt Hurtig (v) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 40 (snabbare behandling av asylärenden)

Utskottets hemställan bifölls med 262 röster mot 22 för reservation 6 av Leif Bergdahl.

Mom. 59 (flyktingars villkor)

Utskottets hemställan bifölls med 261 röster mot 22 för reservation 7 av Leif Bergdahl.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

Beslut om samlad votering

Beträffande de på föredragningslistan återstående ärendena, socialförsäkringsutskottets betänkanden SfU11, SfU12 och SfU15, skatteutskottets betänkande SkU19, lagutskottets betänkande LU35 samt näringsutskottets betänkanden NU25 och NU28, medgav kammaren på förslag av andre vice talmannen att de fick företas till avgörande i ett sammanhang sedan debatten i dessa ärenden avslutats.

7 § Befogenheter för invandrarverket vid asylutredning m.m.

Föredrogs

socialförsäkringsutskottets betänkande

1991/92:SfU11 Befogenheter för invandrarverket vid asylutredning m.m. (prop. 1991/92:138 delvis).

Anf. 100 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Det betänkande som vi nu har att diskutera gäller egentligen en halv proposition. Den ena halvan av propositionen är nämligen ute på remiss. Jag måste säga att det är positivt att man accepterade förslaget att den delen skulle remissbehandlas.

Rikspolisstyrelsen och invandrarverket har framfört synpunkter på propositionen, men dessa redovisas inte i betänkandet. Med tanke på den kraftiga kritik som jag vet att både RPS och invandrarverket har framfört hade det varit magstarkt om man hade förhindrat en remissomgång, och det är inte snyggt ur demokratisk synvinkel att det har gjorts försök i den riktningen. Jag skulle som moderat vilja säga att om den förra regeringen hade agerat på liknande sätt så tror jag inte att vi hade sparat på krutet.

Den del som remitterats handlar om förvarstagande av barn. Det kan tyckas att man inte skall ta barn i förvar, men effekten av lagförslaget blir att man i praktiken inte i någon situation kan ta barn i förvar, utom direkt vid gränsen. Det innebär att den barnfamilj som söker asyl i Sverige men inte får ansökan beviljad och som vägrar att låta barnet tas i förvar i avvaktan på avvisningen heller icke kan avvisas.

Herr talman! Vi kan diskutera kriterierna för svensk flyktingpolitik och

om den skall vara hårdare eller mer liberal, men någon gång inträffar den situationen att någon måste avvisas, vilket är omöjligt enligt förslaget i propositionen.

Det finns även andra konsekvenser. Jag blev häromdagen kontaktad av en jurist, som målade upp för mig följande scenario.

Nu vill jag inte prata illa om tyska kvinnor, men tänk er att en tysk kvinna kommer till Sverige som turist. Hon begår ett narkotikabrott. Hon blir fasttagen. Hon blir dömd till tre års fängelse och därefter utvisning.

Om den här kvinnan under tiden i fängelset föder ett barn, är det med den föreslagna lagen mycket tveksamt, om det skulle gå att fullfölja en utvisning. Därför är det viktigt att man i det här fallet har beslutat om en remiss, en väl tilltagen remissomgång tillika.

Det som sedan är kvar gäller rätten för asylsökande att arbeta under utredningstiden. Jag tycker, herr talman, att det vore bättre om riksdagen först fattade beslut i frågan om asylsökande skall få lov att arbeta, innan man beslutar om möjligheten att ta ut ersättning av den som har inkomst av förvärvsarbete. Det är inte helt glasklart att den i propositionen föreslagna gången är den riktiga.

Sedan låter det fint att säga att visst skall asylsökande få lov att arbeta under utredningstiden. Men hur ser det ut i övriga Europa i dag? Jo, utvecklingen i Sverige går tvärtemot den i alla andra länder.

I Norge hade asylsökande tidigare möjlighet att arbeta under utredningstiden. Man tog bort den möjligheten, därför att den missbrukades av många som kom till Norge och uppgav att de var asylsökande. De fick jobb, och när de sedan blev kallade till utredning, försvann de. De var alltså personer som sökte sig till Norge för att under en kort tid ha ett arbete där.

I Danmark är det förbjudet för asylsökande att arbeta. I Holland är det i teorin tillåtet, men det holländska parlamentet arbetar nu intensivt på att förhindra denna möjlighet.

I Storbritannien kan asylsökande inte arbeta. Det går inte heller i Tyskland, och i Frankrike stoppade man den möjligheten så sent som förra hösten.

Det finns anledning, herr talman, att fråga någon i utskottet: Varför skall vi i Sverige införa en ordning som man i dag är på vild flykt ifrån i hela det övriga Europa?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 13 §.)

8 § Svenskt medborgarskap m.m.

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande
1991/92:SfU12 Svenskt medborgarskap m.m. (prop. 1991/92:90).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 13 §.)

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Befogenheter för
indvandrарverket
vid asylutredning
m.m.*

9 § Förläggningskostnader

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande
1991/92:SfU15 Förläggningskostnader (prop. 1991/92:125 delvis).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 13 §.)

10 § Räntor och avgifter vid skatteindrivning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande
1991/92:SkU19 Räntor och avgifter vid skatteindrivning (prop. 1991/92:93).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 13 §.)

11 § Allmänna arvsfonden, m.m.

Föredrogs
lagutskottets betänkande
1991/92:LU35 Allmänna arvsfonden, m.m.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 13 §.)

12 § Energipolitiska frågor

Föredrogs
näringsutskottets betänkande
1991/92:NU25 Energipolitiska frågor (prop. 1991/92:97 och 1991/92:100 delvis).

Anf. 101 AXEL ANDERSSON (s):

Herr talman! Med tanke på den sena timmen skall jag göra allt jag kan för att komprimera det här lilla anförandet från den socialdemokratiska gruppens sida i näringsutskottet.

När det gäller energipolitiska frågor är det helt naturligt att utskottet har en stor majoritet som är i grunden enig, naturligtvis beroende på den energipolitiska överenskommelse som träffades mellan tre partier och som nu, enligt vad man kan förstå av regeringsförklaringen, omfattas av ytterligare två partier.

Vi har dock trots denna dokumenterade enighet en reservation från socialdemokratisk sida, reservation nr 1. Den reservationen har tillkommit på

grund av att vi icke lyckades övertyga den borgerliga majoriteten om att samhällets styrmedel i energipolitiken behöver successivt kompletteras och väsas.

Utskottsmajoriteten ville, som jag sade, inte gå så långt som till ett uttalande mot regeringen, och det föranledde vår reservation, reservation nr 1, som jag därför, herr talman, ber att få yrka bifall till.

Anf. 102 ROLF L. NILSON (v):

Herr talman! Jag kommer också att korta ned mitt inlägg. Vi hade för ungefär ett år sedan en lång och utförlig diskussion om energipolitiken som byggde på det betänkande som hade sin upprinnelse i trepartiöverenskommelsen om energipolitiken. Det finns mycket bra i den överenskommelsen, och det finns brister som jag och Vänsterpartiet påtalade när den kom till.

Bristerna gäller framför allt det sätt på vilket man hanterar kärnkraftsavvecklingen. Man gjorde i energiöverenskommelsen enligt vår uppfattning det felaktiga att lyfta bort riksdagens beslut att starta kärnkraftsavvecklingen med en reaktor 1995 och en 1996. Man har det goda kvar att kärnkraftsavvecklingen skall vara avslutad år 2010.

Men, herr talman, om man räknar baklänges från 2010 och räknar med att man realistiskt sett inte kan stänga mer än en reaktorn om året hamnar vi med tolv svenska reaktorer på 1998, och det ligger ganska nära i tiden. Därför måste förberedelserna för kärnkraftsavvecklingen komma i gång ordentligt, och ett datum för stängning av första reaktorn måste införas. Det gamla riksdagsbeslutet – en reaktor 1995 och en reaktor 1996 – borde stå kvar.

När det gäller avsnittet i utskottets betänkande om främjande av biobränsle har Vänsterpartiet i motion väckt med anledning av propositionen uttryckt att förslaget är för snävt inriktat på stora anläggningar; alternativt utnyttjande av biobränslen framför allt i små anläggningar försvåras eller riskerar att inte få stöd. Satsningen är också för liten. Därför har vi föreslagit en ökning av anslaget med 500 000 utöver vad regeringen har föreslagit.

Man kan säga att biobränslen är det område av energipolitiken och det bränsleslag som har misshandlats mest av politiker.

Det finns oroväckande tendenser i regeringens politik. Jag skall peka på en, nämligen nedrustningen av NUTEK som vi fattade beslut om i förra veckan. NUTEK skall utvärdera energipolitiken och har ansvaret för genomförandet av hushållningen, som blir allt viktigare. Det var alltså inte något bra beslut. Förslaget att ändra energiskatterna har utdömts av en enig miljöopinion. Konsekvenserna blir ökade utsläpp av giftiga gaser, dvs. miljöförstöring.

Herr talman! Med detta korta inlägg vill jag yrka bifall till ett par av momenten i den meningsyttring som jag har fogat till betänkandet, och det är mom. 1 beträffande riktlinjer för energipolitiken, mom. 8 beträffande anslag till främjande av biobränsleanvändning och mom. 20 beträffande återförande av vinstmedel från vattenkraftsproduktionen. Jag och Vänsterpartiet står givetvis bakom samtliga moment i meningsyttringen.

Anf. 103 BENGT DALSTRÖM (nyd):

Herr talman! Vi i Ny demokrati inser som alla andra partier nödvändigheten av att kombinera energifrågorna med anpassade lösningar. Men vi får

inte bedriva en energipolitik som försvårar och försämrar vår industris konkurrenskraft. Särskilt gäller detta våra el-intensiva industrier, som svarar för en stor del av våra exportintäkter.

Den ogynnsamma energibeskattnings som vi har haft har i flera år medverkat till minskade intäkter för Sverige och dessutom tvingat svenska nyinvesteringar utomlands. Jag har tidigare här i kammaren anfört några exempel på sådana företag, men kommunikation är ju upprepning, så jag skall nämna något enda exempel återigen.

Vi har t.ex. Gotthard Aluminium, Sveriges enda företag som återvinner aluminium. Det har flyttat sitt omsmältverk i Avesta till Danmark. Merkostnaden för energiskatten i Sverige för det företaget skulle vara 3 milj.kr. och merkostnaden för löner och kapital 2,5 milj.kr.

Eka Nobel och Stora Kemi, för att ta företag inom en annan sektor, avsåg att bygga ut sin tillverkning av natriumklorat i Sverige. På grund av osäkerhet om den framtida energitillgången i Sverige och de höga el-priserna valde båda att i stället investera utomlands, Eka Nobel 300 milj.kr. i Bordeaux i Frankrike och Stora Kemi ca 150 milj.kr. i Norge. Exemplet kan mångfaldigas.

Gör vi då också en prisjämförelse mellan el-kostnaderna i Sverige och i några aktuella konkurrentländer, med skatt exkl. moms, visar den en ogynnsam kostnad för den svenska industrin. De svenska priserna ligger på 18–20 öre per kilowatt, priserna i USA på 10–20 öre, i Tyskland på 10–20 öre och i Kanada på 5–10 öre per kilowatt, dvs. halva kostnaden jämfört med Sverige.

Så till en annan aspekt. I utredningen Konkurrensneutral energibeskattnings redovisas att ett slopande av energibeskattnings, som vi vet ligger på 4–4,5 miljarder, skulle komma att öka industrins produktion med ca 20 miljarder. Detta i sin tur skulle enligt utredningen kunna initiera kanske 10 000 nya jobb, och det också i de mest sysselsättningssvaga länen.

Industrin i Sverige har i det längsta sökt kompensera sina högre energikostnader genom storskalighet och teknologiska effektiviseringar, men det går naturligtvis inte att klara det med enbart dessa medel i det långa loppet. Därför är borttagandet av energibeskattnings för den el-intensiva industrin, vilket nu föreslås, en positiv åtgärd som snabbt kan medverka till nya jobb. Det är i och för sig också en anpassning till situationen inom EG.

Om vi ser på energiproduktionen anser vi i Ny demokrati att kärnkraften tillsammans med en utbyggd vattenkraft är den mest miljövänliga och ekonomiska energikällan. Vi menar att ett fortsatt ökat energibehov i första hand skall tillgodoses genom en möjlig effektivisering av befintliga kärnkraftverk.

Vi var förresten i Forsmark häromdagen på ett studiebesök och fick den intressanta och tänkvärda informationen, att för motsvarande en dags produktion vid kärnkraftverket i Forsmark skulle det krävas 25 000 ton kol. Det är tänkvärt.

Vi menar att det fortsatta ökade energibehovet skall tillgodoses genom kärnkraftverken, vilket kan ge ett tillskott på ca 10 TWh per år. Det skulle tillgodose de ökade energibehoven under de närmaste 10–20 åren.

Vi i Ny demokrati vill också upphäva förbudet mot en utveckling av kärnkraftsteknologin och ser inga olösta problem med en säker slutförvaring av

kärnavfallet. Därför ansluter vi oss inte till den tidigare energipolitiska överenskommelsen om en avveckling av kärnkraften till år 2010. Vi har helt enkelt inte råd med den kapitalförstöring detta kommer att innebära.

Så några avslutande ord om vindkraft. Vi anser att det är ett slöseri med pengar med en fortsatt satsning på vindkraft. Den kan aldrig ge annat än ett mycket marginellt energitillskott utan att förstöra naturen och miljön utmed våra kuster. Tänk er 10 000–20 000 vindkraftverk utplacerade längs kustlinjen. Det skulle i bästa fall motsvara energiproduktionen vid ett av våra kärnkraftverk. Det skulle dessutom ge energi och el till betydligt högre kostnad. Att enskilda gårdar vill utnyttja mindre vindkraftverk har vi inget emot – men avbryt den mer storskaliga satsningen på vindkraften som energikälla.

Herr talman! Mot bakgrund av de framförda synpunkterna yrkar jag bifall till reservation 2 och reservation 3 i enlighet med Ny demokratis motion.

Anf. 104 HADAR CARS (fp):

Herr talman! Det har ju bara gått ett år sedan riksdagen förra våren fattade beslut om riktlinjer för den långsiktiga energipolitiken. De riktlinjerna innebar, som också framgår av utskottsbetänkandet, att man skall trygga tillgången på energi till konkurrenskraftiga priser, att man skall utgå från vad natur och miljö kan bära och att man så långt som möjligt skall grunda energiförsörjningen på inhemska och förnybara energikällor. Man skall satsa mycket på energihushållning.

Det är detta som regeringen nu är på väg att genomföra. De förslag som har kommit – vilka bl.a. berördes av Bengt Dalström, men som inte är föremål för övervägande i dag – gäller energibeskattningen. Bioenergikommissionen har lagt fram sina första förslag, och de rör sig litet grand i den riktning som riksdagen fattade beslut om förra året.

Jag tror egentligen inte att det är så mycket mera att tillägga i dag. Det sade ju också Rolf L. Nilson. Vi måste se litet grand vart den här politiken leder, vart de projekt som är på gång och de ansatser som görs kommer att föra oss. Jag erinrar bara om att det i den energipolitiska uppgörelse som träffades inte sågs något nytt om kärnkraften. Tvärtom refererade man det beslut som hade fattats 1980, men det fanns inte någon ny bindning i samband med energiuppgörelsen 1991. De partier som nu står bakom energiuppgörelsen, inkl. Moderata samlingspartiet enligt regeringsdeklarationen, har nödvändigtvis inte identiskt lika uppfattning om tidpunkten för när kärnkraften skall vara avvecklad. Vi kommer säkert att få återkomma även till det i framtida diskussioner.

Herr talman! I dag nöjer jag mig med att yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 13 §.)

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

*Energipolitiska
frågor*

13 § Ändringar i minerallagen

Föredrogs
näringsutskottets betänkande
1991/92:NU28 Ändringar i minerallagen (prop. 1991/92:161).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Beslut

Företogs till avgörande socialförsäkringsutskottets betänkanden 1991/92:SfU11, SfU12 och SfU15, skatteutskottets betänkande 1991/92:SkU19, lagutskottets betänkande 1991/92:LU35 samt näringsutskottets betänkanden 1991/92:NU25 och NU28.

Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU11

Utskottets hemställan bifölls.

Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU12

Utskottets hemställan bifölls.

Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU15

Utskottets hemställan bifölls.

Skatteutskottets betänkande SkU19

Utskottets hemställan bifölls.

Lagutskottets betänkande LU35

Utskottets hemställan bifölls.

Näringsutskottets betänkande NU25

Mom. 1 (riktlinjer för energipolitiken)

Först biträdades reservation 1 av Anita Gradin m.fl. – som ställdes mot meningsyttringen av Rolf L. Nilson i motsvarande del – med acklamation.

Härefter bifölls utskottets hemställan med 153 röster mot 114 för reservation 1 av Anita Gradin m.fl. 6 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 8 (anslag till främjande av biobränsleanvändningen)

Utskottets hemställan bifölls med 264 röster mot 11 för meningsyttringen av Rolf L. Nilson i motsvarande del.

Mom. 18 (kärnkraftsproduktion)

Utskottets hemställan bifölls med 244 röster mot 23 för reservation 2 av Bengt Dalström. 9 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 20 (återföring av vinstmedel från vattenkraftsproduktionen)

Utskottets hemställan bifölls med 259 röster mot 10 för meningsyttringen av Rolf L. Nilson i motsvarande del. 5 ledamöter avstod från att rösta.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

Näringsutskottets betänkande NU28

Utskottets hemställan bifölls.

14 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställts

den 13 maj

1991/92:770 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till statsrådet Bo Lundgren om hobbyhästägandet:

Även om svensk travsport fortfarande befinner sig i världstopp och toto-spelet ligger på en hög nivå, vilket ger stora skatteinkomster, finns det på sikt uppenbara problem. Den senaste tidens hästauktioner har visat på kraftigt sjunkande priser. Prisrasen är värre än på den ofta debatterade fastighetsmarknaden.

En enig travsport anser att detta beror på att "hobbyhästägandet" försvann 1991. Tidigare kunde en person i princip äga två travhästar utan att kunna dra av verksamhetens underskott, men behövde samtidigt inte skatta för eventuellt överskott. Mindre än 10 % av travhästarna "går ihop". Nu måste alla "hobbyhästägare" deklarerat hästägandet, samla på kvitton m.m. trots att endast en liten minoritet erhåller överskott. Detta förfarande innebär inte någon nettovinst för staten utan endast problem för alla landets travhästägare.

Är statsrådet beredd medverka till att "hobbyhästägandet" återinförs?

1991/92:771 av *Stina Eliasson* (c) till justitieministern om de små tingsrätterna:

Enligt en aktuell departementspromemoria föreslås att ett tjugofemtal små tingsrätter runt om i landet skall läggas ned. Förslaget skulle om det genomfördes medföra ytterligare en snedvridning av arbetsmarknaden i regionalt utsatta områden. Tingsrätterna har dessutom en värdefull person- och lokalkännedom, som bör tas till vara.

Min fråga till justitieministern är följande:

Avser justitieministern i den fortsatta beredningen av departementspromemorian om tingsrätterna att beakta de regionalpolitiska aspekterna?

1991/92:772 av *Margitta Edgren* (fp) till statsrådet Reidunn Laurén om försäkringskassorna och den personliga integriteten:

Försäkringskassornas utbetalningsavi skickas postledes till dem som är berättigade till ersättning från kassan. I de flesta fall hämtas ersättningen ut på ett postkontor.

På avin anges en kod för anledningen till utbetalningen men också mottagarens personnummer. På baksidan av avin finns en kodförklaring. Bland koderna finns bl.a. smittbärappenning.

Jag anser att det inte är förenligt med människors personliga integritet att avin är utformad så att utomstående kan utläsa dels personnummer dels anledning till ersättning.

Min fråga:

Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att detta intrång i den personliga integriteten undanröjs?

1991/92:773 av *Margitta Edgren* (fp) till statsrådet Bo Lundgren om konkurrensen mellan Sturup och Kastrup:

Det danska folketinget sänkte charterskatten från september 1991. Därmed sänktes kostnaderna för charterresor som startar från Kastrup med ca 235 dk/resande.

Genom ett snabbt beslut från luftfartsverket infördes en "lojalitetsbonus" för researrangörer som motsvarade skillnaden i skatt mellan Sturup och Kastrup. Detta har inneburit att Sturup har behållit sina marknadsandelar av utlandsresande till en kostnad för luftfartsverket av 35 milj. kr.

När charterskatten infördes 1978 uttalade skatteutskottet en förväntan att regeringen skulle följa verkningarna av skatten för Sturups del och vidta åtgärder för att eliminera snedvridningar i konkurrensläget till Sturups nackdel. Det gjordes också 1978/79 varvid medel ställdes till luftfartsverkets förfogande för stimulans av chartertrafiken från Sturup.

Ämnar skatteministern på samma sätt som tidigare ställa medel till luftfartsverkets förfogande så att verket kompenseras?

1991/92:774 av *Sven Lundberg* (s) till justitieministern om rikspolisstyrelsens inköp av schäferhundar:

Internationell expertis är enig om att ett mycket verksamt medel för att bringa ordning i samband med bråk vid större folksamlingar, t.ex. vid fotbollsmatcher, är polishundar. Här i kammaren biträdde vi den 6 maj ett förslag från justitieministern om en lagändring som möjliggör en effektivare användning av polishundar. Detta är ett viktigt beslut för framtiden, t.ex. inför fotbolls-EM. Men det finns problem. Som bekant har RPS av ekonomiska skäl infört köpstopp av hundar från statens hundskola. Dessutom planerar inte RPS några inköp av polishundar nästa år heller. På sikt innebär det att polisens förmåga att aktivt stävja fotbollsbråk drastiskt minskar.

Detta medför också att hundskolans möjlighet att upprätthålla en kontinuerlig avel och utbildning av polishundar inte kan upprätthållas.

Statens hundskola håller nu på att bolagiseras. Men om en viktig kund försvinner i detta skede får bolaget svårigheter redan i starten. Det innebär också att övrig produktion av tjänstehundar sätts i fara.

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

Jag vill mot bakgrund av detta fråga justitieministern:

Är justitieministern beredd att medverka till att RPS ges möjligheter att även fortsättningsvis inhandla schäferhundar från statens hundskola?

15 § Kammarén åtskildes kl. 17.45.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 4 § anf. 27 (delvis),

av talmannen därefter t.o.m. 6 § anf. 72 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Gunborg Apelgren

Innehållsförteckning

Torsdagen den 14 maj

1 § Justering av protokoll.	1
2 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
3 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 13 maj.	2
Jordbruksutskottets betänkande JoU15	
Mom. 3 återförvisat till utskottet för ytterligare beredning	
Konstitutionsutskottets betänkande KU33	
Finansutskottets betänkande FiU17	
Finansutskottets betänkande FiU18	
Finansutskottets betänkande FiU19	
Skatteutskottets betänkande SkU26	
Skatteutskottets betänkande SkU27	
Skatteutskottets betänkande SkU28	
Justitieutskottets betänkande JuU24	
Justitieutskottets betänkande JuU25	
Försvarsutskottets betänkande FöU11	
Kulturutskottets betänkande KrU27	
Utbildningsutskottets betänkande UbU25	
Trafikutskottets betänkande TU17	
4 § Invandrar- och flyktingpolitiken.	4
Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU10	
Debatt	
Maud Björnemalm (s)	
Berith Eriksson (v)	
Förste vice talmannen (om debattordningen)	
Peter Kling (nyd)	
Rune Backlund (c)	
Ingela Mårtensson (fp)	
Maj-Lis Lööv (s)	
Gullan Lindblad (m)	
Sten Andersson i Malmö (m)	
(forts. 6 §)	
Ajournering	33
Återupptagna förhandlingar	34
5 § Information från regeringen inför UNCED (Riokonferensen)	
m.m.	34
Miljöminister Olof Johansson (c)	
Karl-Erik Svartberg (s)	
Ivar Virgin (m)	
Kristina Svensson (s)	

Jan Jennehag (v)
Talmannen (om debattreglerna)
Berndt Ekholm (s)
Ingela Mårtensson (fp)
Christer Windén (nyd)

Prot. 1991/92:112
14 maj 1992

6 § (forts. från 4 §) Invandrar- och flyktingpolitiken (forts. SfU10)	46
Peter Kling (nyd)	
Sten Andersson i Malmö (m)	
Rune Backlund (c)	
Claus Zaar (nyd)	
Bert Karlsson (nyd)	
John Bouvin (nyd)	
Talmannen (om debattreglerna)	
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Berith Eriksson (v)	
Maud Björnemalm (s)	
Lars Svensk (kds)	
Hans Göran Franck (s)	
Liisa Rulander (kds)	
Beslut.	69
Beslut om samlad votering.	70
7 § Befogenheter för invandrarverket vid asylutredning m.m.	70
Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU11	
Debatt	
Sten Andersson i Malmö (m)	
<i>Beslut fattades efter 13 §</i>	
8 § Svenskt medborgarskap m.m.	71
Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU12	
<i>Beslut fattades efter 13 §</i>	
9 § Förlägningskostnader	72
Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU15	
<i>Beslut fattades efter 13 §</i>	
10 § Räntor och avgifter vid skatteindrivning.	72
Skatteutskottets betänkande SkU19	
<i>Beslut fattades efter 13 §</i>	
11 § Allmänna arvsfonden, m.m.	72
Lagutskottets betänkande LU35	
<i>Beslut fattades efter 13 §</i>	
12 § Energipolitiska frågor.	72
Näringsutskottets betänkande NU25	
Debatt	
Axel Andersson (s)	
Rolf L Nilson (v)	
Bengt Dalström (nyd)	
Hadar Cars (fp)	
<i>Beslut fattades efter 13 §</i>	
13 § Ändringar i minerallagen.	76
Näringsutskottets betänkande NU28	

Beslut	76
Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU11	
Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU12	
Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU15	
Skatteutskottets betänkande SkU19	
Lagutskottets betänkande LU35	
Näringsutskottets betänkande NU25	
Näringsutskottets betänkande NU28	
14 § Anmälan om frågor	
1991/92:770 av Sten Andersson i Malmö (m) om hobbyhäst- ägandet	77
1991/92:771 av Stina Eliasson (c) om de små tingsrätterna . .	77
1991/92:772 av Margitta Edgren (fp) om försäkringskassorna och den personliga integriteten	78
1991/92:773 av Margitta Edgren (fp) om konkurrensen mellan Sturup och Kastrup	78
1991/92:774 av Sven Lundberg (s) om rikspolisstyrelsens inköp av schäferhundar	78

